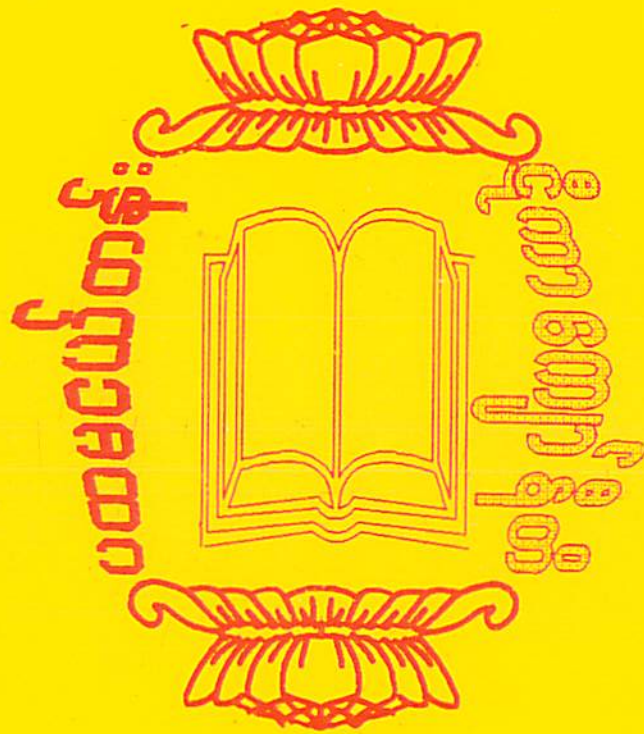

အရှင်ကောဝိဒ
ဝိနယဓရ၊ ဝိနယကောဝိဒ
ကန်ဦးစေတဝန်စာသင်တိုက်
ရွှေနှင်းဆီလမ်း၊ ရှစ်မိုင်ခွဲ
မရမ်းကုန်း

အရှင်ကောဝိဒ
ဝိနယဓရ၊ ဝိနယကောဝိဒ
ကန်ဦးစေတဝန်စာသင်တိုက်
ရွှေနှင်းဆီလမ်း၊ ရှစ်မိုင်ခွဲ
မရမ်းကုန်း

ပထမငယ်တန်း

ဓမ္မကောဏ္ဍိယ

အရှင်ကောဝိဒ

ဝိနယဝရ၊ ဝိနယကောဝိဒ

ကန်ဦးဇေတဝန်ဇာသင်တိုက်

ရွှေနှင်းဆံလမ်း၊ ရှစ်မိုင်ခွဲ

မရမ်းကုန်း

ပထမငယ်တန်း

ဓမ္မကာကျောင်း

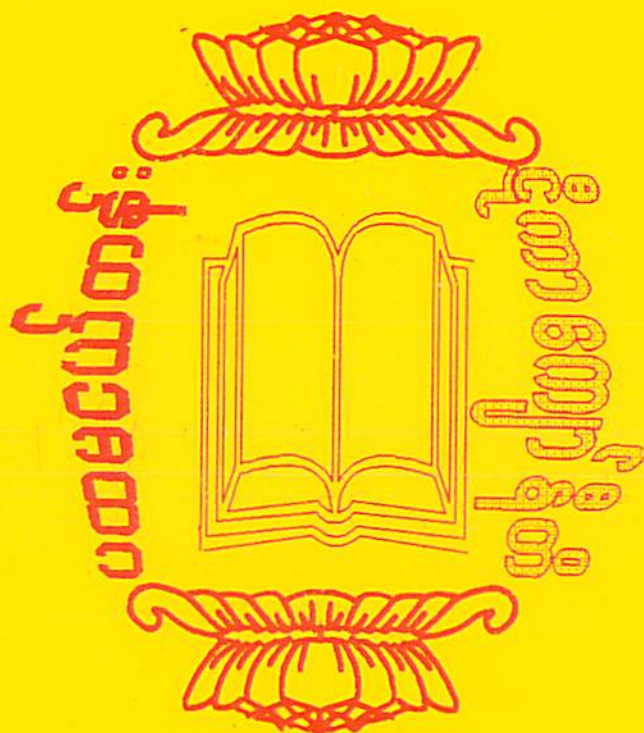
အရှင်ကောဝိဒ

ဝိနယဝရ၊ ဝိနယကောဝိဒ

ကန်ဦးစေတဝန်ဇာသင်တိုက်

ရွှေနှင်းဆံလမ်း၊ ရှစ်မိုင်ခွဲ

မရမ်းကုန်း

အရှင်ကောဝိဒ

ဝိနယဓရ၊ ဝိနယကောဝိဒ
ကန်ဦးစေတန်စာသင်တိုက်
ရွှေနှင်းဆီလမ်း၊ ရွှေမိုင်ခွဲ
မရမ်းကုန်း

စာမူခွင့်ပြုချက်
အဖုံးခွင့်ပြုချက်
ထုတ်ဝေသူ

၂၉/၉၅(၉)
၄၂/၉၅(၁၀)
ဦးမြသန်း(၀၁၀၅၀)အသိုင်းအဝိုင်းစာပေ
အမှတ် ၃၅၊ ဇွဲစုံရပ်ကွက်၊
ကမ္ဘာအေး၊ ရန်ကုန်။

မျက်နှာဖုံးနှင့်အတွင်းစာသား

ပုံနှိပ်သူ - ဦးဝင်းအောင် (၀၅၁၃၁)၊ သန်းထိုက်ရတနာပုံနှိပ်တိုက်၊
အမှတ်(၈၄)၊ လမ်း(၅၀)၊ ပုဇွန်တောင်၊ ရန်ကုန်။

နိဒါန်း

အဘိဓမ္မာတရားဟူသည် အလွန်ထူးသော အလွန်မြတ်သော အမှန်
တကယ်အရှိတရားများဖြစ်ရာ ထိုတရားများကို အကြွင်းအကျန်မရှိ ပြီးပြည့်စုံ
အောင် ဟောနိုင်သည့် သာမန်ဉာဏ်တို့၏အရာမဟုတ်ပါ။ နှစ်ပေါင်း+
ဘဝပေါင်း+ ကမ္ဘာပေါင်းအသင်္ချေများစွာ ကျိုးစားရှာဖွေမှ ရရှိသော သဗ္ဗ
ညုတဉာဏ်တို့၏ အရာသာဖြစ်ပါသည်။

ထိုကဲ့သို့ ထူးကဲမွန်မြတ်၍ များပြားလှစွာသော အမှန်တကယ်ရှိသော
အဘိဓမ္မာတရားများကို ထူးကဲသော သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကြီးဖြင့် ပြီးပြည့်
စုံအောင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် အဘိဓမ္မာ(၇)ကျမ်းအနေအားဖြင့် ဟောကြား
ထားရာ ထိုအဘိဓမ္မာ(၇)ကျမ်းလာ အဓိပ္ပါယ်+သဘော+ သရုပ်များ ခြုံမိ
ငုံမိအောင် တစ်ကျမ်းတစ်စောင်တည်းဖြင့် အကျဉ်းချုံး၍ရေးသားတို့ရာလည်း
မလွယ်ကူသော ကိစ္စတရပ်ဖြစ်ပါသည်။ သို့အကွက် အဘိဓမ္မာ(၇)ကျမ်းလာ
အဓိပ္ပါယ်+ သဘော+ သရုပ်များ ခြုံမိငုံမိအောင် အကျဉ်းချုံး၍ တစ်ကျမ်း
တစ်စောင်တည်းဖြင့် သဂြိုဟ်ကျမ်းကို ရေးသားထားသောအနုရုဒ္ဓါထေရ်
၏ ဉာဏ်စွမ်းရည်ကို ချီးကျူးကြရ+ ပူဇော်ကြရပါသည်။

သဂြိုဟ်ကျမ်းသည် ထိုသို့တစ်ကျမ်းတစ်စောင်တည်းဖြင့် အဘိဓမ္မာ
(၇)ကျမ်းလာ အဓိပ္ပါယ်+ သဘော+ သရုပ်များ ပြည့်စုံသောကြောင့်ပင်
ထိုသဘောအဓိပ္ပါယ်များ သတ္တဝါတို့၏ နှလုံးသားထဲသို့ အမြန်ဆုံး ရောက်ရှိ
နိုင်ရန် ရည်ရွယ်၍ အမြော်အမြင်ကြီးမားသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့က စာမေးပွဲ
လောက၌ ပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ်ပေးခဲ့ကြပါသည်။ ထိုသဂြိုဟ်ကျမ်း၌ တိမ်မြုပ်
ငုပ်လျှိုးနေသော သဘောအဓိပ္ပါယ်များကို သိသာထင်ရှားအောင်
အရှင်သုမင်္ဂလသာမိ မထေရ်သူမြတ်သည် အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝိနီခေါ်
ဋီကာကျော် ကျမ်းကို ရေးသားတော်မူခဲ့ပြန်ပါသည်။

ဤအရှင်သည်လည်း ငိုကာကျော်ကျမ်းနှင့် ပတ်သက်၍ သောတုဇန
 အရှင်သူမြတ်တို့၏ အခက်အခဲများကို ကူညီဖြေရှင်းပေးလိုသော ဆန္ဒများ
 ဖြစ်ပေါ်နေသည်မှာ ကြာမြင့်ခဲ့ပြီဖြစ်သော်လည်း ဆန္ဒမပြည့်ဝနိုင်ခဲ့ဘဲ
 ယခုမှပင် သောတုဇနအရှင်တို့၏ တွေ့ကြုံနိုင်သော အခက်အခဲများကို
 တဖက်တလမ်းမှ ကူညီဖြေရှင်းပေးနိုင်မည့် “ငိုကာကျော်နီတိ” အမည်ရှိ
 သည့် စာတမ်းတစ်စောင်ကို ရေးသားလိုက်ရပါသည်။

ဤငိုကာကျော်နီတိကျမ်း၌ ငိုကာကျော်လာ အဓိပ္ပါယ်များကိုသာ သီး
 သီး သန့်သန့် စီစဉ်ထားသည့်အတွက် စာမေးပွဲဝင် အရှင်မြတ်များသည် ဆိုင်
 ရာ ဆိုင်ရာ အတန်းအသီးသီး၌ အလွယ်တကူ ကြည့်ရှု မှတ်သားနိုင်ခြင်းဖြင့်
 အောင်ပွဲအဆင့်ဆင့် ဆွတ်ခူးနိုင်ကြလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ပါသည်။

ထိုသို့စာမေးပွဲဝင်အရှင်သူမြတ်များ ငိုကာကျော်နီတိကျမ်း အထောက်
 အကူကြောင့် အောင်ပွဲဆင်နိုင်ကြမည်ဆိုလျှင် ဤအရှင်သည်လည်း
 ဝမ်းသာရွှင်လမ်း ပီတိပန်းများ ပွင့်လမ်းမည်သာဖြစ်ပါသတည်း။

အရှင်ကောဝိဒ

(တိပိဋက ဝိနယဓရ ဝိနယကောဝိဒ)

ပုရိမပဉ္စပကရဏအာဘိဓမ္မိက

သာသနဓဇ သီရိပဝရ ဓမ္မာစရိယ

ကန်ဦးဇေတဝန်စာသင်တိုက်

ရွှေနှင့်ဆီလမ်း+ရှစ်မိုင်ခွဲ

မရမ်းကုန်း

၆၃၀၉၈

-(၁၅-၇-၉၁)

နမောတဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

=====

မေး။ သဂြိုဟ်ကျမ်း၏ ဂုဏ်ထူးရှိသောတို့ကို ဋီကာကျော်လာသည့် အတိုင်း ရေးပါ။

ဖြေ။ (၁)အလွန်မြတ်သော ဆန်းကျယ်သောနည်းတို့ဖြင့် ပြည့်စုံခြင်း၊
(၂)မိမိအယူ၊ သူတစ်ပါးတို့၏အယူဟည်းဟူသော တောအုပ်သို့ ဉာဏ်
ဖြင့် သက်ဝင်ခြင်းငါ့စွမ်းနိုင်ခြင်း၊
(၃)အလွန်အညစ်အကြေးကင်းသော ပြန့်ပြောသော ပညာကို ဖြစ်စေ
နိုင်ခြင်းတို့ဖြစ်ပါသည်။

မေး။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ မတုလံ စသောဂါထာကို အဘယ်အကျိုးငှါ အရှင်အနု
ရဒ္ဒါဆရာ မိန့်ဆိုပါသနည်း။

ဖြေ။ (၁)ရတနတ္ထယပဏာမ၊ (၂)အဘိဓမ္မေယျ၊ (၃)ကရုဏပ္ပကာရ
(၄)ပကရဏာဘိဓာန၊ (၅)ပယောဇဉ် ဤငါးမျိုးတို့ကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ
မိန့်ဆိုပါသည်။

မေး။ ရတနတ္ထယပဏာမကို အဘယ်ပါဠိဖြင့် ပြပါသနည်း။

ဖြေ။ ရတနတ္ထယပဏာမကို သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ (ပ) အဘိဝါဒိယ ဟူသော ပါဠိ
ဖြင့် ပြပါသည်။

မေး။ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟံ ဟူသောပါဠိဖြင့် အဘယ်ကို ပြပါသနည်း။

ဖြေ။ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟံ ဟူသောပါဠိဖြင့် (၁)အဘိဓမ္မေယျ (၂)ကရုဏ
ပ္ပကာရ (၃)ပကရဏာဘိဓာန တို့ကို ပြပါသည်။

၂

မေး။ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟံ ဟူသောပါဠိဖြင့် အဘိဓမ္မာကို အဘယ်ကြောင့် ပြနိုင်ပါသနည်း။

ဖြေ။ အဘိဓမ္မာ၌ ဟောတော်မူအပ်သောတရားတို့ကို ဤသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၌ အကျဉ်းပေါင်းရုံး၍ ယူထားအပ်သည်ကို ပြီးစေအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် အဘိဓမ္မာကို ပြပါသည်။

မေး။ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟံဟူသောပါဠိဖြင့် ကရုဏာပွကာရကို အဘယ်ကြောင့် ပြနိုင်ပါသနည်း။

ဖြေ။ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်တစ်ကျမ်းတည်းမှာပင် အဘိဓမ္မာ၏အနက်များကို အကျဉ်းပေါင်းရုံး၍ ဆိုပုံအခြင်းအရာကို ပြသောကြောင့် ကရုဏာပွကာရကို ပြနိုင်ပါသည်။

မေး။ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟံဟူသောပါဠိဖြင့် ပကရဏာဘိဓာနကို အဘယ်ကြောင့် ပြနိုင်ပါသနည်း။

ဖြေ။ အဘိဓမ္မာ၏အနက်များကို ဤသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၌ ပေါင်းရုံးယူထားသောအားဖြင့် အနက်သို့အစဉ်လိုက်သောအမည်ကို တစ်ဖန်ပြသောကြောင့် ပကရဏာဘိဓာနကို ပြနိုင်ပါသည်။

မေး။ ပယောဇဉ်ကို အဘယ်ပါဠိဖြင့် ပြပါသနည်း။

ဖြေ။ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟံ ဟူသောပုဒ်၌ သင်္ဂဟံဟူသောပါဠိဖြင့်ပြပါသည်။

မေး။ သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၏ မုချအကျိုး၊ အနုသင်္ဂါဟအကျိုးတို့ကို ရေးပါ။

ဖြေ။ သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းကို သင်ယူခြင်း၊ အဘန်တစ်လဲလဲ မေးမြန်းခြင်း စသည်တို့၏အစွမ်းအားဖြင့် ထိုအဘိဓမ္မာ၌ ဟောအပ်သောအနက်တို့၏

သရုပ်လက္ခဏာကို အလွယ်တကူသိနိုင်ခြင်းသည် မုချအကျိုး။
ထိုသို့သိရခြင်းကို အရင်းပြုသဖြင့် မျက်မှောက်ဘဝ၌ဖြစ်သော အကျိုး
တရား၊ တမလွန်ဘဝ၌ဖြစ်သောအကျိုးတရား၊ အန္တရာယ်မရှိဘဲ ပြီးပြည့်
စုံနိုင်ခြင်းသည် အနုသင်္ဂီကအကျိုးများ ဖြစ်ပါသည်။

မေး။ ရတနတ္ထယပဏာမ၏ တရားကိုယ်ကို ထုတ်ပြပါ။

ဖြေ။ ရှိခိုးခြင်းကြံယာကို ပြီးစေတတ်သော ကုသိုလ်စေတနာကို ရပါသည်။

မေး။ ရတနာသုံးပါးကို ရှိခိုးခြင်းကြောင့် ရရှိသောအကျိုးတရားတို့ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ (၁)အန္တရာယ်မရှိဘဲ ကျမ်းပြီးစီးခြင်း၊ (၂)စာသင်သားတို့အား ရှိခိုးခြင်း
ရှေ့သွားရှိသော အကျင့်ဖြင့် အန္တရာယ်မရှိဘဲ သင်ယူမှတ်သား ဆောင်
ရွက်နိုင်ခြင်း၊ အကျိုးရှိပါသည်။

မေး။ သမ္မာ သာမဉ္ဇ သဗ္ဗဓမ္မေ ဌ သဗ္ဗဓမ္မအရ ယူရမည့်တရားတို့ကို ဖော်
ပြပါ။

ဖြေ။ သင်္ခတ၊ အသင်္ခတအားဖြင့်ပြားသော အလုံးစုံသောတရားတို့ကို ယူရ
ပါသည်။

မေး။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ ဟုဆိုကာ ပြီးပါလျက် အတုလံသဒ္ဓါထပ်၍ဆိုရခြင်း အ
ကြောင်း ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသဒ္ဓါသည် မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်ကိုမဟော အမည်
ကိုသာ ဟော၍ အတုလံသဒ္ဓါ ထပ်၍ဆိုရပါသည်။

မေး။ ရတနတ္ထယပဏာမ၏ တရားကိုယ်ကို ထုတ်ပြပါ။

၄

ဖြေ။ ရှိခိုးခြင်းကြိယာကို ပြီးစေတတ်သော ကုသိုလ်စေတနာကို ယူရပါသည်။

မေး။ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါအရ အဘယ်တရားဖြင့် အဘယ်ကဲ့သို့ ထိုးထွင်း၍ သိပါသနည်း။

ဖြေ။ သယမ္ဘူဉာဏ်ဖြင့် ဟုကံမှန်တိုင်းသော ကိစ္စလက္ခဏာကိုထိုးထွင်း၍ သိ သည်၏အစွမ်းအားဖြင့် သိပါသည်။

မေး။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံ ပါဠိဖြင့် ဘုရားရှင်အား အဘယ်အခြင်းအရာ တို့ဖြင့် ချီးမွမ်းပါသနည်း။

ဖြေ။ ဟေတုသမ္ပဒါ၊ ဖလသမ္ပဒါ၊ သတ္တုပကာရသမ္ပဒါဟူသော သုံးပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် ချီးမွမ်းပါသည်။

မေး။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံမျှသာ မဆိုဘဲ ပဿဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံဟု အဘယ်ကြောင့် ထပ်၍ဆိုရပါသနည်း။

ဖြေ။ ဓမ္မရတနာ၊ သံဃရတနာတို့ကို ရှိခိုးလိုသောကြောင့် ထပ်၍ဆိုပါသည်။

မေး။ ရတနာသုံးပါးတို့တွင် မုချအားဖြင့် ရှိခိုးအပ်သောရတနာ၊ ပရိယာယ်အားဖြင့် ရှိခိုးအပ်သောရတနာတို့ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ အရှင်အနုရုဒ္ဓါသည် ဗုဒ္ဓရတနာကို မုချအားဖြင့် ရှိခိုးပါသည်။ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ၌ သဟသဒ္ဓါနှင့်ယှဉ်ခြင်းကို ထောက်ဆသောအားဖြင့် ဓမ္မရတနာ၊ သံဃရတနာတို့ကို ပရိယာယ်အားဖြင့်ရှိခိုးပါသည်။

မေး။ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံဝယ် သဒ္ဓမ္မ၌ ဓမ္မသဒ္ဓါ၏ဂုဏ်သတ္တိနှင့်အရကိုရေးပါ။

ဖြေ။ ဓမ္မသည် မိမိကိုဆောင်သူတို့ကို အပါယ်လေးပါးတို့၌ မကျအောင် ပြု၍ ဆောင်ခြင်း၊ ဝဋ်ဆင်းရဲတို့၌ မကျအောင်ပြု၍ ဆောင်ခြင်း ဂုဏ် သတ္တိရှိပါသည်။

၎င်းဓမ္မအရ မဂ်လေးပါး၊ ဖိုလ်လေးပါး၊ နိဗ္ဗာန်အားဖြင့် (၉)ပါးရပါသည်။ (တနည်း) မဂ်လေးပါး၊ ဖိုလ်လေးပါး၊ နိဗ္ဗာန်၊ ပရိယတ်အားဖြင့် (၁၀)ပါး ရပါသည်။

မေး။ တရားတော်၏ ဆောင်ပုံအဓိပ္ပါယ်ကို ရေးသားခဲ့ပါ။

ဖြေ။ အပါယ်စသည်တို့၌ဖြစ်စေတတ်သော ကိလေသာကို ဖျက်ဆီးခြင်း ကိုပင် ဆောင်သည်ဟု ဆိုပါသည်။

မေး။ ကိလေသာကို မုချအားဖြင့် သတ်တတ်သောတရား၊ ပရိယာယ် အားဖြင့် သတ်တတ်သောတရားတို့ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ မဂ်လေးပါးနှင့် နိဗ္ဗာန်သည် မုချအားဖြင့် ကိလေသာကို သတ်တတ် သောတရားဖြစ်ပါသည်။ ဖိုလ်လေးပါးနှင့်ပရိယတ်သည် ပရိယာယ်အား ဖြင့် သတ်တတ်သော တရားဖြစ်ပါသည်။

မေး။ မဂ်လေးပါး၏ မုချအားဖြင့် ဓမ္မမည်ပုံကို ရေးပါ။

ဖြေ။ ကိလေသာကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် မဂ် လေးပါးသည် မုချအားဖြင့် ဓမ္မမည်ပါသည်။

မေး။ နိဗ္ဗာန်၏ မုချအားဖြင့် ဓမ္မမည်ပုံကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ကိလေသာကို ဖြတ်ခြင်းကိုစွဲပြီးခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့်

နိဗ္ဗာန်သည် မုချအားဖြင့် ဓမ္မမည်ပါသည်။

မေး။ ဖိုလ်လေးပါး၏ ပရိယာယ်အားဖြင့် ဓမ္မမည်ပုံနှင့် ပရိယတ်၏ ပရိယာယ်အားဖြင့် ဓမ္မမည်ပုံတို့ကို အသီးသီး ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ကိလေသာကို တစ်ဖန်ငြိမ်းစေသည်၏အစွမ်းအားဖြင့် မဂ်အားလျော်စွာဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဖိုလ်လေးပါးသည် ပရိယာယ်အားဖြင့်ဓမ္မမည်၏။ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကိုရခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ပရိယတ်သည် ဓမ္မမည်ပါသည်။

မေး။ သဒ္ဓမ္မဗျူဟာတို့၌ သဒ္ဓမ္မမည်ပုံကို ရေးပါ။

ဖြေ။ သုတော်ကောင်းဖြစ်ကုန်သောအရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ တရားဖြစ်သောကြောင့် သဒ္ဓမ္မမည်၏။

(တနည်း) ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသောတရားဖြစ်သောကြောင့် သဒ္ဓမ္မမည်ပါသည်။

(တနည်း)တိတ္ထိတို့ကြံဆအပ်သော အတ္တကဲ့သို့ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိသောတရားမဟုတ်သောကြောင့် သဒ္ဓမ္မမည်ပါသည်။

(တနည်း) သွာက္ခာတစသော ဂုဏ်နှင့်ယှဉ်သော ချီးမွမ်းအပ်သောတရားဖြစ်သောကြောင့် သဒ္ဓမ္မမည်၏။

(တနည်း)သာသနာပြင်ပ တိတ္ထိတို့ဟောအပ်သော တရားကဲ့သို့ စင်စစ်ကဲ့ရဲ့အပ်သော တရားမဟုတ်သောကြောင့် သဒ္ဓမ္မမည်၏။

မေး။ အဘယ်ကြောင့် သံဃာကို ဂဏဟု၎င်း၊ ဥတ္တမဟု၎င်း ခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏အပေါင်းဖြစ်သောကြောင့် သံဃာကို ဂဏဟုခေါ်၏။

သုပ္ပဋိပုဒ္ဓတာအစရှိသော ဂုဏ်ထူးနှင့် ယှဉ်သောကြောင့် သံဃာကို
ဥတ္တမ ဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ အဘိဓမ္မာ၌ဟောအပ်သောတရားတို့သည် အဘယ်ကြောင့် ထူးမြတ်
ပါသနည်း။

ဖြေ။ သမ္မုတိပညတ်မှ သီးခြားထုတ်အပ်သော မဖေါက်မပြန် မြတ်သော
သဘော၏အဖြစ်ကြောင့် ထူးမြတ်ပါသည်။

မေး။ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ၌ အဘိအရ၊ အဘိဓမ္မာအရ၊ အဘိဓမ္မတ္ထအရ၊
အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟအရတို့ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ အဘိအရ=မဖေါက်မပြန် လွန်ကဲထူးမြတ်သောဂုဏ်ရ၏။
အဘိဓမ္မာအရ=ဓမ္မသင်္ဂဏီစသော အဘိဓမ္မာ(၇)ကျမ်းရ၏။
အဘိဓမ္မတ္ထအရ= စိတ်, စေတသိက်, ရုပ်, နိဗ္ဗာန်ရ၏။
အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟအရ= သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းကိုရ၏။

မေး။ အဘိဓမ္မာ၌ဟောအပ်သောအနက်တို့ကို အကျဉ်းအားဖြင့် ရေတွက်
ပြပါ။

ဖြေ။ စိတ်, စေတသိက်, ရုပ်, နိဗ္ဗာန်ဖြစ်ပါသည်။

မေး။ အဘိဓမ္မာ၌ ပရမတ္ထတရားတို့ကို အဘယ်အခြင်းအရာအားဖြင့်
ဟောပါသနည်း။

ဖြေ။ ကုသိုလ်စသည်တို့၏အစွမ်းအားဖြင့်၎င်း, ခန္ဓာစသည်တို့၏ အစွမ်း
အားဖြင့်၎င်း ဟောပါသည်။

မေး။ သဘာယ်တရားမျိုးကို စိတ်, စေတသိက်, ရုပ်, နိဗ္ဗာန်ဟုခေါ်ပါသနည်း။

၈

ဖြေ။ စိတ်(ဂစ္ဆ)ပါးဟုဆိုအပ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာကို စိတ်ဟုခေါ်၏။
 ဝေဒနာစသော ခန္ဓာသုံးပါးအပေါင်းကို စေတသိက်ဟုခေါ်ပါသည်။
 ဘူတရုပ် ,ဥပါဒါရုပ်အားဖြင့်ပြားသော ရူပက္ခန္ဓာကို ရုပ်ဟု ခေါ်ပါသည်။
 မဂ်ဖိုလ်တို့၏အာရုံဖြစ်သော အသင်္ခတတရားကို နိဗ္ဗာန်ဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ အဘယ်ကြောင့် ပရမတ်ဟု ခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ မပေါက်ပြန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ပရမတ်ဟုခေါ်ပါသည်။
 (တနည်း) မြတ်သော သဗ္ဗညုတညုတ်၏အာရုံဖြစ်သောကြောင့် ပရမတ်
 ဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ အဘယ်ကြောင့် စိတ်ဟု ခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ အာရုံကိုသိတတ်သောကြောင့်စိတ်ဟုခေါ်ပါသည်။
 (တနည်း) အာရုံကို သိကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် စိတ်ဟုခေါ်ပါသည်။
 (တနည်း) အာရုံကို သိခြင်းမျှသည် စိတ်မည်၏။

မေး။ စိတ်သည် အာရုံနှင့်ကင်း၍ဖြစ်၏ဟူသောအယူဝါဒ မှန်/မမှန် စိ
 စစ်ပြပါ။

ဖြေ။ ဝိသယဝိဇ္ဇာနုလက္ခဏံ စိတ္တံ ဟူသောပါဠိကို ထောက်၍ မမှန်၊ စိတ်
 သည် အာရုံနှင့် ကင်း၍မဖြစ်ပါ။

မေး။ စိတ္တသဒ္ဓါ၏အဓိပ္ပါယ်ကို မုချ /ဥပစာအားဖြင့် ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ အာရုံကိုသိခြင်းမျှသဘောသည် စိတ်မည်၏ (မုချ)
 အာရုံကိုသိတတ်သောကြောင့် စိတ်မည်၏၊ (တနည်း)အာရုံကိုသိ
 ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် စိတ်မည်၏ (ဥပစာ)။

၉

မေး။ စိတ္တသဒ္ဓါ၏ “စိန္တနမတ္တံ စိတ္တံ” ဟူသော ဘာဝသာနေကို အဘယ်ကြောင့် မုချအားဖြင့် ယူရပါသနည်း။

ဖြေ။ အကြောင်းအားလျော်စွာဖြစ်ခြင်းမျှသည်သာလျှင် ပရမတ္ထတရားတို့၏ သဘောတရားဖြစ်သောကြောင့် ဘာဝသာနေကို မုချအားဖြင့် ယူရပါသည်။

မေး။ စိတ္တသဒ္ဓါ၏အဓိပ္ပါယ်ကို ဋီကာကျော်လာသည့်အတိုင်း ဖြေပါ။

ဖြေ။ ဝိညတ်ကိုဖြစ်စေတတ်သော (၃၂)ပါးသောစိတ်သည် ဆန်းကျယ်သော ပန်းချီဆေးရေးစသောအမျှကို ပြုတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် စိတ်မည်၏။

လောကီကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်စိတ်သည် ဆန်းကြယ်သော ဘဝဂတိစသည်ကို ပြုတတ်သောကြောင့် စိတ်မည်၏။

အလုံးစုံသောဝိညာဉ်သည် ဘူမိ၊ဇာတိ၊သမ္ပယောဂစသည်အားဖြင့် ဆန်းကြယ် ထူးခြားသည်၏အဖြစ်ကြောင့် စိတ်မည်ပါသည်။

ဝိပါကဝိညာဉ်သည် ကံ၊ကိလေသာတို့သည် ဆည်းပူးအပ် ပွားစေအပ်သောကြောင့်၎င်း၊ ဆည်းပူးအပ်သော အတ္တဘောကို စောင့်တတ်သောကြောင့် စိတ်မည်ပါသည်။

ဇောဝိညာဉ်သည် မိမိဟူသောဇောအစဉ်ကို အာသေဝနစသော ပစ္စည်းအားဖြင့် ပွားစေတတ်သောကြောင့် စိတ်ဟုခေါ်ပါသည်။

(တနည်း) အထူးထူးသောအာရုံရှိသောကြောင့် စိတ်မည်၏။

မေး။ စေတသိက်တရားတို့သည် စိတ်နှင့်ကင်း၍ အာရုံကိုယူခြင်းငှါ စွမ်းနိုင် / မစွမ်းနိုင် အကြောင်းပြ၍ဖြေပါ။

ဖြေ။ ဧတေသိကံတရားတို့မည်သည် စိတ်နှင့်စပ်သောဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် စိတ်နှင့်ကင်း၍ အာရုံကို မယူနိုင်။

မေး။ ဧတေသိကံသည် အဘယ်ကြောင့် စိတ်နှင့်ကင်း၍ မဖြစ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ စိတ်မဖြစ်သော် ဧတေသိကံတို့သည် အချင်းခပ်သိမ်း မဖြစ်သောကြောင့် စိတ်နှင့်ကင်း၍မဖြစ်ပါ။

မေး။ ဧတေသိကံသည် စိတ်နှင့်ကင်း၍မဖြစ်နိုင်သကဲ့သို့ စိတ်သည်လည်း ဧတေသိကံနှင့်ကင်း၍ ဖြစ်နိုင် / မဖြစ်နိုင် သိသာအောင်ရေးပါ။

ဖြေ။ လောဘဗုဒ္ဓိသောစိတ်သည် သောဘဏဝသော ဧတေသိကံအချို့နှင့် မယှဉ်ရကား စိတ်သည် ဧတေသိကံနှင့်ကင်း၍ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

မေး။ ဖေါက်ပြန်သောကြောင့် ရုပ်ဟုဆိုရာ ဖေါက်ပြန်ပုံကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ အချမ်းအပူစသော ဆန့်ကျင်ဘက်အကြောင်းတို့ ညီညွတ်သော် ရှေးရုပ်အစဉ်နှင့်မတူသော မှောက်ရုပ်အစဉ်၏ဖြစ်ခြင်းကိုပင်လျှင် ဖေါက်ပြန်သည်ဟုဆိုပါသည်။

မေး။ ဖေါက်ပြန်သောကြောင့် ရုပ်ဟုဆိုလျှင် ဖေါက်ပြန်ပြောင်းလဲတတ်သောသဘောရှိသော နာမ်တရားများကိုလည်း ရုပ်ဟုခေါ်နိုင်ပါသလော

ဖြေ။ ထင်ထင်ရှားရှားဖေါက်ပြန်ခြင်းကိုသာလျှင် ရုပ်ဟုခေါ်နိုင်သောကြောင့် မထင်မရှားဖေါက်ပြန်တတ်သောနာမ်တရားများကို ရုပ်ဟုမခေါ်နိုင်ပါ။

မေး။ အချမ်းအပူစသောဆန့်ကျင်ဘက်အကြောင်းတို့ကြောင့် ဖေါက်ပြန်သည့်အတွက် ရုပ်ဟုဆိုလျှင် အချမ်းအပူစသော ဆန့်ကျင်ဘက် အကြောင်းမရှိသော ရူပဘုံ၌ဖြစ်သော ရုပ်တရားများကို ရုပ်ဟုခေါ်နိုင်ပါမည်လော။

ဖြေ။ ရူပဘုံ၌ ဥပဃာတကဖြစ်သော အချမ်းအပူစသော ဥတုမရှိသော်လည်း အနုဂ္ဂါဟကဖြစ်သော အချမ်းအပူစသော ဥတုသည်တို့ရှိနိုင်သောကြောင့် ရူပဘုံ၌ဖြစ်သော ရုပ်တရားများကို ရုပ်ဟုခေါ်နိုင်၏။
(တနည်း)ရူပဘုံ၌ရှိသော ရုပ်တရားများသည်လည်း ဖေါက်ပြန်ခြင်းသဘောကို မလွန်ဆန်နိုင်သောကြောင့် ရုပ်ဟုပင် ခေါ်နိုင်ပါသည်။

မေး။ အဘယ်ကြောင့် နိဗ္ဗာန်ဟု ခေါ်ပါသနည်း၊ နာနာပဒနည်း၊ ဧကပဒနည်းအားဖြင့် ခွဲခြားဖြေဆိုပါ။

ဖြေ။ ဘဝကြီးငယ်ကို ချုပ်စပ်တတ်၊ မြှေးတတ်သောကြောင့် ဝါနဟုဆိုအပ်သော တဏှာမှ ထွက်မြောက်တတ်သောကြောင့် နိဗ္ဗာန်ဟုခေါ်ပါသည်။ (နာနာပဒနည်း)
(တနည်း) ရာဂစသောမီးငြိမ်းကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် နိဗ္ဗာန်ဟုခေါ်ပါသည်။ (ဧကပဒနည်း)

မေး။ စိတ်လေးပါးတို့ကို အဘယ်ကြောင့် ကာမာဝစရ , ရူပါဝစရ , အရူပါဝစရ, လောကုတ္တရာဟု ခဉ်ထားပါသနည်း။

ဖြေ။ ဘုံလေးပါး၌ဖြစ်သော တရားတို့သည် အစဉ်အတိုင်း မြတ်သည့်အတွက် ဟီန , ဥက္ကဋ္ဌ , ဥက္ကဋ္ဌတရ , ဥက္ကဋ္ဌတမအစဉ်အားဖြင့် ညွှန်ပြလိုသောကြောင့် ဤသို့ခဉ်ထားပါသည်။

၁၂

မေး။ ကာမ,ရူပ,အရူပစိတ်များကဲ့သို့ လောကုတ္တရာစိတ်ကို “လောကုတ္တရာဝစရ” ဟု ဆိုသင့်/ မသင့် အကြောင်းပြ ဖြေပါ။

ဖြေ။ ကာမ,ရူပ,အရူပစိတ်များကဲ့သို့ လောကုတ္တရာစိတ်သည် သီးခြား ဖြစ်ရာဘုံဌာနမရှိမူ၍ အဝတ္ထဘုံမျှသာဖြစ်သောကြောင့် လောကုတ္တရာဝစရ ဟု မဆိုနိုင်ပါ။

မေး။ ကာမာဝစရ၌ အဘယ်တရားကို အဘယ်ကြောင့် ကာမဟုဆိုပါသနည်း။

ဖြေ။ ဝတ္ထုကာမကို အလိုရှိတတ်,တောင့်တတတ်သောကြောင့် ကာမတဏှာကို ကာမဟုဆိုပါသည်။

မေး။ အဘယ်ကြောင့် ကာမာဝစရမည်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ကာမတဏှာသည် အာရုံပြုသောအားဖြင့် ကျင့်လည်တတ်, ဖြစ်တတ်သောကြောင့် ကာမာဝစရဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ ရူပဘုံ,အရူပဘုံတို့၌ဖြစ်သော ကာမစိတ်ကို ကာမာဝစရစိတ် ဟု ခေါ်နိုင်ပါသလော။

ဖြေ။ ကာမစိတ်တို့သည် ရူပဘုံ,အရူပဘုံတို့၌ တစ်ခါတစ်ရံသာဖြစ်၍ ကာမဘုံ၌သာ များသောအားဖြင့် ကျင့်လည်တတ်,ဖြစ်တတ်သောကြောင့် ကာမာဝစရဟုသာ ခေါ်နိုင်ပါသည်။ ရူပါဝစရ,အရူပါဝစရဟု မခေါ်နိုင်ပါ။

မေး။ ကာမာဝစရအရ ကာမဘုံကို ယူခဲ့လျှင် ကာမစိတ်၏ ကာမာဝစရမည်နိုင်ပုံကို ဥပမာနှင့်တကွရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ “မဉ္ဇူ ဥက္ကဋ္ဌိ ကရောန္တိ” စသည်တို့၌ကဲ့သို့ မှီတတ်သောစိတ်၌ မှီရာ
ဘုံ၏အမည်ကို တင်စား၍ခေါ်သောအားဖြင့် ကာမစိတ်ကိုလည်း ကာမာ
ဝစရဟု ခေါ်နိုင်ပါသည်။

မေး။ လောကုတ္တရ၌ လောကအရနှင့် ထိုလောကမှ လွန်မြောက်ပုံကို ရေး
ခဲ့ပါ။

ဖြေ။ လောကအရ=ဥပါဒါနိ၏အာရုံဖြစ်သောသင်္ခါရလောကကို ယူရပါသည်။
ထိုသင်္ခါရလောကမှ အာသဝေါတရားတို့၏အာရုံမဟုတ်သော အားဖြင့်
လွန်မြောက်ပါသည်။

မေး။ မဂ်၊ ဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်တို့၏ လောကမှလွန်မြောက်ပုံကို အသီးသီးခွဲခြား၍
ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ မဂ်စိတ်သည် ဥပါဒါနိကုဗ္ဗာ၏အာရုံဖြစ်သော သင်္ခါရလောကမှ
အာသဝေါတရားတို့၏အာရုံမဟုတ်သောအားဖြင့် လွန်မြောက်ခဲ့ဖြစ်
သောကြောင့် လောကုတ္တရာမည်ပါသည်။

ဖိုလ်စိတ်သည် ဥပါဒါနိကုဗ္ဗာ၏အာရုံဖြစ်သော သင်္ခါရလောကမှ
အာသဝေါတရားတို့၏အာရုံမဟုတ်သောအားဖြင့် လွန်မြောက်ပြီးဖြစ်
သောကြောင့် လောကုတ္တရာမည်ပါသည်။

အာသဝေါတရားတို့၏အာရုံမဟုတ်သောအားဖြင့် သင်္ခါရလောကထက်
လွန်ကဲထူးမြတ်သောကြောင့် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို လောကုတ္တရာဟုခေါ်
ပါသည်။

မေး။ လောကုတ္တရာတရားကိုးပါးတို့၏ ဂုဏ်ရည်ကို ညွှန်ပြပါ။

ဖြေ။ အာသဝေါတရားတို့၏ အာရုံမဟုတ်ခြင်းသည်ပင်လျှင် လောကုတ္တရာ တရား၏ ဂုဏ်ရည်ဖြစ်ပါသည်။

အကုသိုလ်စိတ်(၁၂)ပါးအဖွင့်

မေး။ ကာမာဝစရစိတ်သည် ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ဝိပါက်၊ ကြိယာအားဖြင့် လေးပါးရှိပါလျက် အဘယ်အကျိုးငှါ အကုသိုလ်စိတ်ကို ရှေးဦးစွာဆိုရ ပါသနည်း။

ဖြေ။ အကုသိုလ်စိတ်၊ အဟိတ်စိတ်တို့မှလွတ်သော (၅၉)ပါးသောစိတ်တို့ကို (တနည်း) ၉၁ပါးသောစိတ်တို့ကို သောဘနုစိတ်ဟု ခေါ်ဝေါ်စေခြင်း အကျိုးငှါ “ပါပါဟောတုကမုတ္တာနိ၊ သောဘဏာနီတိဝုစ္စရေ” ဟု ဆိုလှ့် သော ဂါထာအားလျော်သောအားဖြင့် အကုသိုလ်စိတ်ကို ရှေးဦးစွာဆိုရ ပါသည်။

မေး။ အကုသိုလ်စိတ်(၁၂)ပါးတွင် လောဘမူစိတ်ကို အဘယ်ကြောင့် ရှေး ဦးစွာ ဆိုရပါသနည်း။

ဖြေ။ ဘုံသုံးပါးတို့၌ဖြစ်သော သတ္တဝါတို့အား ပဋိသန္ဓေနေစကပင် ဝိထိ စိတ်၏အစွမ်းအားဖြင့် လောဘမူစိတ်တို့သာ ရှေးဦးစွာဖြစ်သောကြောင့် လောဘမူစိတ်ကို ရှေးဦးစွာဆိုရပါသည်။

မေး။ လောဘမူစိတ်၏အခြားမဲ့၌ ဒေါသမူစိတ်ကို အဘယ်ကြောင့် ဆိုရ ပါသနည်း။

ဖြေ။ ဒွိဟိတ်စိတ်ချင်း တူသောကြောင့် လောဘမူစိတ်၏အခြားမဲ့၌ ဒေါသ မူစိတ်ကို ဆိုရပါသည်။

မေး။ ဒေါသမူစိတ်၏အခြားမဲ့၌ မောဟမူစိတ်ကို အဘယ်ကြောင့် ဆိုရပါသနည်း။

ဖြေ။ ကေဟိတံစိတ်ဖြစ်သောကြောင့် ဆိုရပါသည်။

မေး။ သောမနဿသဟဂတံ ၌ သုမနအရ၊သောမနဿအရတို့ကို ကောက်ပြ၍၊ သောမနဿသဟဂတဖြစ်ပုံကိုလည်း ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ သုမနအရ (က)တင့်တယ်ကောင်းမြတ်သောစိတ်ကို ရပါသည်။

(ခ) တင့်တယ်ကောင်းမြတ်သောစိတ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရပါသည်။

သောမနဿအရ=မာနသိကသုခဝေဒနာကို ရပါသည်။

ထိုမာနသိကသုခဝေဒနာနှင့် အတူတကွဖြစ်ခြင်း၊ အတူတကွချုပ်ခြင်း၊ အာရုံတူခြင်း၊ မှီရာတူခြင်းအားဖြင့် အတူတကွ(သောမနဿသဟဂတ)ဖြစ်ပါသည်။

မေး။ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ္တံ ၌ ဒိဋ္ဌိ၏အဓိပ္ပါယ်နှင့် အရတို့ကို ရေးပါ။

ဖြေ။ ဖေါက်ဖေါက်ပြန်ပြန်မြင်တတ်သောသဘောကို ဒိဋ္ဌိဟုခေါ်၏။

ဒိဋ္ဌိအရ ဤ၌ အကုသိုလ်အရာဖြစ်သောကြောင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို ရပါသည်။

မေး။ အသင်္ခါရိကံ၌ သင်္ခါရ၏အဓိပ္ပါယ်နှင့်တကွ အရကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ထက်မြက်သည်၏အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော တန်းဆာဆင်ခြင်းအထူးဖြင့် စိတ်ကို ပြုပြင်စီရင်တတ်သောကြောင့် သင်္ခါရမည်၏။

(တနည်း)ထက်မြက်သည်၏အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော တန်းဆာဆင်ခြင်းအထူးသည် ပြုပြင်စီရင်အပ်သောကြောင့် သင်္ခါရမည်၏။

သင်္ခါရအရ ပုဗ္ဗပယောဂကြောင့် ဖြစ်သော စိတ်၏ထက်မြက်သည်၏အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော အကုသိုလ်ပါသည်။

၁၆

မေး။ အသင်္ခါရိကံ၊ သသင်္ခါရိကံ၌ သင်္ခါရ၏ ထင်ရှားရှိမှု/ မရှိမှုကို ရည်
ရွယ်၍ အသင်္ခါရိက၊ သသင်္ခါရိကဟုဆိုပါသလော။ သို့မဟုတ် သင်္ခါရနှင့်
တကွဖြစ်မှု/ မဖြစ်မှုကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုပါသလော။

ဖြေ။ သင်္ခါရ၏ ထင်ရှားရှိမှု/ မရှိမှုကိုသာ ရည်ရွယ်၍ အသင်္ခါရိက၊ သသ
င်္ခါရိကဆိုပါသည်။

မေး။ ဥပေက္ခာ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ အသင့်အလျော်အားဖြင့် အာရုံ၏အရသာကို ခံစားတတ်သောကြောင့်
ဥပေက္ခာမည်ပါသည်။ (တနည်း) သုခဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာတို့နှင့်
မဆန့်ကျင်သောအားဖြင့် အာရုံ၏အရသာကို ခံစားတတ်သောကြောင့်
ဥပေက္ခာမည်ပါသည်။

မေး။ ဥပေက္ခာဝေဒနာ၏ သုခ၊ ဒုက္ခတို့နှင့် မဆန့်ကျင်ပုံကိုရေးပါ။

ဖြေ။ ဥပေက္ခာဝေဒနာသည် သုခဒုက္ခတို့၏အခြားမဲ့၌ ဖြစ်နိုင်သောအား
ဖြင့် သုခ ဒုက္ခတို့နှင့် မဆန့်ကျင်ပါ။

မေး။ သုခဝေဒနာ၏အခြားမဲ့၌ ဥပေက္ခာဝေဒနာဖြစ်နိုင်/ မဖြစ်နိုင်
အကြောင်းပြ၍ဖြေဆိုပါ။

ဖြေ။ ဥပေက္ခာဝေဒနာသည် သုခ၊ ဒုက္ခတို့နှင့် မဆန့်ကျင်သောကြောင့်
သုခ၏အခြားမဲ့၌ ဥပေက္ခာဝေဒနာဖြစ်နိုင်ပါသည်။

မေး။ လောဘာမူပဌမအသင်္ခါရိကစိတ်သည် ဖဿစသည်တို့နှင့်လည်း အတူ
တကွဖြစ်ပါလျက် ဖဿသဟဂတံဟုမဆိုဘဲ သောမနဿ

သဟဂတံ ဟု အဘယ်ကြောင့် ဆိုရပါသနည်း။

ဖြေ။ သောမနဿဝေဒနာစသည်တို့သည်သာလျှင် အလုံးစုံသောစိတ်တို့နှင့် မဆက်ဆံသောကြောင့် ဝေဒနာဖြင့်အထူးပြု၍ သောမနဿသဟဂတံဟု ဆိုပါသည်။ ဖဿသဟဂတံ ဟု မဆိုပါ။

မေး။ သောမနဿဝေဒနာစသည်တို့သည် အဘယ်ကြောင့် အချို့စိတ်မှာ ယှဉ်၍ အချို့စိတ်မှာ မယှဉ်ရပါသနည်း။

ဖြေ။ သောမနဿဝေဒနာစသည်တို့၏ အကြောင်း၏ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်၊ ထင်ရှားမရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် အချို့စိတ်မှာ ယှဉ်၍ အချို့စိတ်မှာ မယှဉ်ပါ။

မေး။ သောမနဿစသည်တို့၏ အကြောင်းများကို ရေးပါ။

ဖြေ။ သောမနဿဖြစ်ကြောင်း(၃)ပါး

- (၁) သဘာဝ ပရိကပ္ပိတအားဖြင့် ကုဋ္ဌာရုံဖြစ်ခြင်း၊
- (၂) သောမနဿနှင့် ပဋိသန္ဓေနေခဲ့သူဖြစ်ခြင်း၊
- (၃) မနက်နဲသောသဘောရှိခြင်း။

ဥပေက္ခာဖြစ်ကြောင်း(၃)ပါး

- (၁) ကုဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရုံဖြစ်ခြင်း၊
- (၂) ဥပေက္ခာနှင့် ပဋိသန္ဓေနေခဲ့သူဖြစ်ခြင်း၊
- (၃) နက်နဲသောသဘောရှိခြင်း။

ဒိဋ္ဌိဖြစ်ကြောင်း(၂)ပါး

- (၁) အယုဇေါက်ပြန်သောပုဂ္ဂိုလ်ကို မှီဝဲခြင်း၊
- (၂) သဿတအယု ဥစ္ဆေဒအယုရှိခြင်း။

အသင်္ခါရိကဖြစ်ကြောင်း

လျှောက်ပတ်သောဥတု ဘောဇဉ်စသည်တို့ဖြစ်ပါသည်။

မေး။ လောဘမူစိတ်၏အဆုံး၌ “မောဟသဟဂတစိတ္တာနိနာမ” စသည် မဆိုဘဲ အဘယ်ကြောင့် လောဘသဟဂတစိတ္တာနိနာမ ဟုဆိုရပါသနည်း။

ဖြေ။ မောဟသည် အကုသိုလ်စိတ်အားလုံးနှင့် ဆက်ဆံသည်ဖြစ်၍ အထူးမပြုနိုင်၊ လောဘသည်သာလျှင် ဒေါသမူ၊မောဟမူတို့နှင့် မယှဉ်မူ၍ အထူးပြုနိုင်သောကြောင့် “လောဘသဟဂတစိတ္တာနိနာမ” ဟူ၍သာ ဆိုရပါသည်။

မေး။ လောဘမူစိတ်(၈)ပါးဖြစ်ပုံကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ၁။ ကာမဂုဏ်တို့၌ အပြစ်မရှိ စသောနည်းဖြင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို ရှေ့သွားပြု၍ ရွှင်လန်းဝမ်းမြောက်လျက် သဘောအားဖြင့် ထက်မြက်သော မတိုက်တွန်းအပ်သောစိတ်ဖြင့် ကာမဂုဏ်ခံစားရာ ဒိဋ္ဌမင်္ဂလာ စသည်တို့ကို အနှစ်သာရအားဖြင့် ယုံကြည်ရာအခါတို့၌ လောဘမူ ပထမစိတ်ဖြစ်ပါသည်။

၂။ ကာမဂုဏ်တို့၌ အပြစ်မရှိစသောနည်းဖြင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို ရှေ့သွားပြု၍ ရွှင်လန်းဝမ်းမြောက်လျက် သဘောအားဖြင့်နုံ့နေသော တိုက်တွန်းအပ်သောစိတ်ဖြင့် ကာမဂုဏ်ခံစားရာ ဒိဋ္ဌမင်္ဂလာစသည်တို့ကို အနှစ်သာရအားဖြင့် ယုံကြည်ရာအခါတို့၌ လောဘမူဒုတိယစိတ် ဖြစ်ပါသည်။

၃။ ကာမဂုဏ်တို့၌ အပြစ်မရှိစသောနည်းဖြင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို ရှေ့သွားမပြုဘဲ ရွှင်လန်းဝမ်းမြောက်လျက် သဘောအားဖြင့် ထက်မြက်သော

မတိုက်တွန်းအပ်သောစိတ်ဖြင့် မေထုန်မှီဝဲရာအခါ၊ သူတစ်ပါး စီးစိမ်းကို ရှေးရှုကြစိရာအခါ၊ ခိုးယူရာအခါတို့၌ လောဘမူတတိယ စိတ်ဖြစ်ပါသည်။

၄။ ကာမဂုဏ်တို့၌ အပြစ်မရှိစသောနည်းဖြင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို ရှေ့သွားမပြုဘဲ ရွှင်လန်းဝမ်းမြောက်လျက် သဘောအားဖြင့် နှိုးနှေးသော တိုက်တွန်းအပ်သောစိတ်ဖြင့် မေထုန်မှီဝဲရာအခါ၊ သူတစ်ပါး စီးစိမ်းဥစ္စာကို ရှေးရှုကြစိရာအခါ၊ ခိုးယူရာအခါတို့၌ လောဘမူတတိယစိတ်ဖြစ်ပါသည်။

၅။ ကာမဂုဏ်တို့၌ အပြစ်မရှိ စသောနည်းဖြင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို ရှေ့သွားပြု၍ ကာမဂုဏ်တို့၏ မပြည့်စုံမှုနှင့် ဝမ်းမြောက်ခြင်း၏အကြောင်းကင်းသဖြင့် ရွှင်လန်းဝမ်းမြောက်မှုမရှိဘဲ သဘောအားဖြင့် ထက်မြက်သော မတိုက်တွန်းအပ်သောစိတ်ဖြင့် ကာမဂုဏ်ခံစားရာ ဒိဋ္ဌမင်္ဂလာစသည်တို့ကို အနှစ်သာရအားဖြင့် ယုံကြည်ရာအခါတို့၌ လောဘမူ ပဉ္စမစိတ်ဖြစ်ပါသည်။

၆။ ကာမဂုဏ်တို့၌ အပြစ်မရှိစသောနည်းဖြင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို ရှေ့သွားပြု၍ ကာမဂုဏ်တို့၏ မပြည့်စုံမှုနှင့် ဝမ်းသာခြင်း၏အကြောင်းကင်းသဖြင့် ရွှင်လန်းဝမ်းမြောက်မှုမရှိဘဲ သဘောအားဖြင့် နှိုးနှေးသော တိုက်တွန်းအပ်သောစိတ်ဖြင့် ကာမဂုဏ်ခံစားရာ ဒိဋ္ဌမင်္ဂလာစသည်တို့ကို အနှစ်သာရအားဖြင့် ယုံကြည်ရာအခါတို့၌ လောဘမူ ဆဋ္ဌမစိတ်ဖြစ်ပါသည်။

၇။ ကာမဂုဏ်တို့၌ အပြစ်မရှိစသောနည်းဖြင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို ရှေ့သွားမပြုဘဲ ကာမဂုဏ်တို့၏ မပြည့်စုံမှုနှင့် ဝမ်းသာခြင်းအကြောင်းကင်းသဖြင့် ရွှင်လန်းဝမ်းမြောက်မှုမရှိဘဲ သဘောအားဖြင့် ထက်မြက်သော မတိုက်တွန်းအပ်သောစိတ်ဖြင့် မေထုန်မှီဝဲရာအခါ၊ သူတစ်ပါး

၂၀

စီးစိမ့်ကို ရှေးရှုကြစည်ရာအခါ ,ခိုးယူရာအခါတို့၌ လောဘမူ သတ္တမစိတ်ဖြစ်ပါသည်။

၈။ ကာမဂုဏ်တို့၌ အပြစ်မရှိစသောနည်းဖြင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို ရှေ့သွားမပြုဘဲ ကာမဂုဏ်တို့၏ မပြည့်စုံမှုနှင့် ဝမ်းသာခြင်း၏အကြောင်းကင်းသဖြင့် ရွှင်လန်းဝမ်းမြောက်မှုမရှိဘဲ သဘောအားဖြင့် နုံ့နွေးသော တိုက်တွန်းအပ်သောစိတ်ဖြင့် မေထုန်မှီဝဲရာအခါ, သူတစ်ပါးစီးစိမ့်ကို ရှေးရှုကြစည်ရာအခါ,ခိုးယူရာအခါတို့၌ လောဘမူအဋ္ဌမစိတ် ဖြစ်၏။

မေး။ ပဋိယသမ္ပယုတ္တံ ၌ ပဋိယ၏အဓိပ္ပါယ်နှင့် အရကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ အာရုံကို ထိခိုက်တတ်သောကြောင့် ပဋိယဟုခေါ်ပါသည်။
၄င်းပဋိယအရ ဒေါသစေတသိက်ကို ရပါသည်။

မေး။ ပဋိယသမ္ပယုတ္တံ ၌ ထိခိုက်မှုမဖြစ်ကောင်းသော ဒေါသစေတသိက်ဟူသော နာမ်တရား၏ ပဋိယ(ထိခိုက်သည်)မည်ပုံကို ရေးပါ။

ဖြေ။ ဒေါသစေတသိက်သည် ကြမ်းတမ်းသောသဘောရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် အာရုံကိုထိခိုက်သကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်းကိုပင် ပဋိယ(ထိခိုက်သည်)ဟု ခေါ်ပါသည်။

မေး။ ဒေါသမူဒွေး၌ အခြားသော စေတသိက်တို့လည်း ယှဉ်ပါလျက် ဒေါမနဿသဟဂတံဟု အဘယ်ကြောင့် ဆိုရပါသနည်း။

ဖြေ။ တစ်ပါးသော လောဘမူ,မောဟမူစိတ်တို့နှင့် မဆက်ဆံသော ဒေါမနဿဝေဒနာ၏အစွမ်းအားဖြင့် ဒေါသမူစိတ်ကို မှတ်သားခြင်းအကျိုးငှါ ဒေါမနဿသဟဂတံ ဟုဆိုရပါသည်။

မေး။ ဒေါမနဿသဟဂတံ ဟုဆိုလျှင်ပြီးကောင်းပါလျက် အဘယ်အကျိုး
 ၎င်း ပဋိပသဿယုတ္တံဟု ထပ်၍ဆိုပါသနည်း။

ဖြေ။ ဒေါသနှင့်ပဋိပတိသည် စင်စစ်ဧကန်(အမြဲ)အတူတကွဖြစ်ကုန်၏
 ဟု ပြခြင်းအကျိုးငှါ ထပ်၍ဆိုရပါသည်။

မေး။ ဒေါမနဿနှင့်ပဋိပတိ၏အထူးကို ရေးပါ။

ဖြေ။ ဒေါမနဿသည် အနိဋ္ဌာရုံကို ခံစားခြင်းလက္ခဏာရှိသည်ဖြစ်၍
 ဝေဒနက္ခန္ဓာ၌ အကျိုးဝင်သောတရားဖြစ်၏။
 ပဋိပသသည် ကြမ်းတမ်းသောသဘောရှိသည်ဖြစ်၍ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌
 အကျိုးဝင်သောတရားဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ထူးပါသည်။

မေး။ ဒေါမနဿနှင့် ပဋိပတိ၏ ဖြစ်ကြောင်းတရားတို့ကို ရေးပါ။

ဖြေ။ အနိဋ္ဌာရုံအားလုံးနှင့် အာယာတဝတ္ထု(၉)ပါးတို့ ဖြစ်ပါသည်။

မေး။ ဒေါသမူဒွေးဖြစ်ပုံကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ (၁)ပါဏာတိပါတစသောအမျှတို့ကို ထက်ထက်သန်သန် မတိုက်တွန်း
 ရဘဲ ပြုလုပ်သောအခါ ဒေါသမူပထမစိတ်ဖြစ်ပါသည်။

(၂)ပါဏာတိပါတစသောအမျှတို့ကို နှိုးနှေးစွာ တိုက်တွန်းအပ်သည်ဖြစ်
 ၍ ပြုလုပ်သောအခါ ဒေါသမူဒုတိယစိတ်ဖြစ်ပါသည်။

မေး။ ဝိစိကိစ္ဆာ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ သဘာဝလက္ခဏာကိုစူးစမ်းဆင်ခြင်သောအခါ ပင်ပန်းကြောင်းဖြစ်
 သောကြောင့် ဝိစိကိစ္ဆာဟုခေါ်ပါသည်။

၂၂

(တနည်း) ဉာဏ်တည်းဟူသော ကုစားခြင်းမှ ကင်းသောကြောင့်
ဝိစိကိစ္ဆာ ဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ ဥဒ္ဓစ္စသည် အကုသိုလ်စိတ်အားလုံးနှင့်ယှဉ်ပါလျက် နောက်ဆုံးအကုသိုလ်စိတ်ကိုသာ “ဥဒ္ဓစ္စသမ္ပယုတ္တ” ဟု အဘယ်ကြောင့် ဆိုရပါသနည်း။

ဖြေ။ နောက်ဆုံးအကုသိုလ်စိတ်၌ ဥဒ္ဓစ္စသည် ပဓာနကျကာ ပြဋ္ဌာန်းသည်ဖြစ်၍ ဖြစ်သောကြောင့် ဥဒ္ဓစ္စသမ္ပယုတ္တ ဟုဆိုရပါသည်။
(တနည်း) ဥဒ္ဓစ္စသည် နောက်ဆုံးအကုသိုလ်စိတ်၌ အာရုံသောကြောင့် နောက်ဆုံးအကုသိုလ်စိတ်ကို ဥဒ္ဓစ္စသမ္ပယုတ္တ ဟုဆိုရပါသည်။

မေး။ ဓမ္မဇ္ဈေသပါဠိတော်၌ ဥဒ္ဓစ္စကို အဘယ်ကဲ့သို့ ဟောပါသနည်း။

ဖြေ။ ဥဒ္ဓစ္စကို ဥဒ္ဓစ္စသဟကုတ်စိတ်၌ သရုပ်အားဖြင့် ဟောပါသည်။
ကြွင်းသော အကုသိုလ်စိတ်၌ ယေဝါပနကဓမ္မ၏အစွမ်းအားဖြင့် ဟောပါသည်။

မေး။ မောဟမုဒ္ဒးသည် အဘယ်ကြောင့် ဥပေက္ခာသာ ဖြစ်ရပါသနည်း။

ဖြေ။ မူလတစ်ပါးကင်းသည်ဖြစ်၍ အလွန်တွေဝေသောကြောင့်၎င်း၊ ရွေ့လျားခြင်း၊ ပျံ့လွင့်ခြင်းသဘောရှိသော ဝိစိကိစ္ဆာ ဥဒ္ဓစ္စနှင့်ယှဉ်သည်ဖြစ်၍ တုန်လှုပ်သောကြောင့်၎င်း ဥပေက္ခာသာ ဖြစ်ရပါသည်။

မေး။ မောဟမုဒ္ဒး၌ အဘယ်ကြောင့် သင်္ခါရအပြား မရှိရပါသနည်း။

ဖြေ။ သဘောအားဖြင့် ထက်မျက်မှမရှိသောကြောင့်၎င်း၊ တိုက်တွန်းအပ်သည်၏အဖြစ်မရှိသောကြောင့်၎င်း သင်္ခါရအပြားမရှိပါ။

မေး။ မောဟမူဒွေးသည် အဘယ်ကြောင့် အလွန်တွေဝေရပါသနည်း။

ဖြေ။ လောဘ၊ ဒေါသဟူသော မူလတစ်ပါးကင်းသောကြောင့် အလွန်တွေဝေရပါသည်။

မေး။ ဣစ္စေဝံ၏အဓိပ္ပါယ်ကို နာနာပဒနိပါတပုဒ်အနေအားဖြင့်၎င်း၊ ဧကပဒနိပါတပုဒ်အနေအားဖြင့်၎င်း ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ဣစ္စေဝံ၌ ဣတိသဒ္ဓါသည် သောမနဿသဟဂတံစသောသဒ္ဓါတို့၏ အပေါင်းနှင့် ထိုသဒ္ဓါတို့သည်ဟောအပ်သော အကုသိုလ်စိတ်(၁၂)ပါးတို့၏ အပေါင်းကို ညွှန်ပြပါသည်။

ဧဝံသဒ္ဓါသည် သောမနဿသဟဂတံစသောသဒ္ဓါတို့၏ အစဉ်နှင့် ထိုသဒ္ဓါတို့သည် ဟောအပ်သော အကုသိုလ်စိတ်(၁၂)ပါးတို့၏အစဉ်ကို ညွှန်ပြခြင်းအနက်ရှိပါသည်။ (နာနာပဒနိပါတ)

ဣစ္စေဝံသဒ္ဓါသည် ဝစန၊ ဝစနီယအနက်တို့၏အပြီးနိဂုံးကို အားထုတ်ခြင်းအနက်ကို ညွှန်ပြပါသည်။

မေး။ သမ္မတ္ထာပိ၌ သမ္မာကာရများကို ထုတ်ပြပါ။

ဖြေ။ သောမနဿ၊ ဥပေက္ခာ၊ ဒိဋ္ဌိသမ္ပယောဂစသောအခြင်းအရာ၊ ပဋိဃသမ္ပယောဂစသောအခြင်းအရာ၊ ဝိစိကိစ္ဆာသမ္ပယောဂ၊ ဥဒ္ဓစ္စသမ္ပယောဂစသောအခြင်းအရာ များဖြစ်ပါသည်။

မေး။ အကုသိုလ်၏အဓိပ္ပါယ်ကို ဥပမာဖြင့် ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ မိတ်ဆွေ၏ဆန့်ကျင်ဘက်သည် ရန်သူမည်သကဲ့သို့ ကုသိုလ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သောကြောင့် အကုသိုလ်မည်ပါသည်။

၂၄

မေး။ ကုသိုလ်နှင့် အကုသိုလ်ဆန့်ကျင်ပုံကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ကုသိုလ်သည် ပဟာယက(ပယ်တတ်သောတရား)ဖြစ်၍၊ အကုသိုလ်သည် ပဟာတဗ္ဗ(ပယ်အပ်သောတရား)ဖြစ်ပြီး ပဟာယက+ပဟာတဗ္ဗ အဖြစ်ဖြင့် ဆန့်ကျင်ပါသည်။

မေး။ လောဘမူလာနိဋ္ဌိ လောဘကို အဘယ်ကြောင့် မူလဟုဆိုရပါသနည်း။

ဖြေ။ သမ္ပယုတ်တရားတို့၏ ကောင်းစွာတည်ရာ၏အဖြစ်ကို ပြီးစေသော အားဖြင့် သစ်မြစ်နှင့်တူသောကြောင့် မူလဟုဆိုရပါသည်။

အဟိတ်စိတ်အဖွင့်

မေး။ အဟိတ်စိတ်(၁၈)ပါးတို့တွင် အကုသလဝိပါက်စိတ်ကို အဘယ်ကြောင့် ရှေးဦးစွာဆိုရပါသနည်း။

ဖြေ။ အကုသိုလ်၏အခြားမဲ့၌ အကုသိုလ်၏အကျိုးကို ဝေဖန်လိုသောကြောင့် အကုသလဝိပါက်စိတ်ကို ရှေးဦးစွာဆိုရပါသည်။

မေး။ အကုသိုလ်စိတ်ကို အကျဉ်းဆုံးနည်း၊ မကျဉ်းမကျယ်သောနည်း၊ အကျယ်နည်းအားဖြင့် ညွှန်ပြပါ။

ဖြေ။ အကျဉ်းဆုံးနည်းဖြင့် လောဘမူလ၊ဒေါသမူလ၊မောဟမူလစိတ်ဟူ၍ သုံးပါးရှိပါသည်။

မကျဉ်းမကျယ်နည်းဖြင့် သမ္ပယောဂဘောဒစသော အပြားအားဖြင့် (၁၂)ပါးရှိပါသည်။

အကျယ်နည်းဖြင့် ထို(၁၂)ပါးကိုပင် ကမ္မပထ၊ကာလ၊ဒေသ၊သန္တာနစသည်အားဖြင့် မြောက်ပွားလျှင် အလွန်များပြားပါသည်။

မေး။ အဘယ်ကြောင့် စက္ခုဟု ခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ စက္ခုဝိညာဏ်၏တည်ရာဖြစ်၍ ညီညွတ်သည်၊ မညီညွတ်သည်ကို ပြောကြားသကဲ့သို့ ဖြစ်တတ်သောကြောင့် စက္ခုမည်၏။
(တနည်း) ရူပါရုံကို သာယာသကဲ့သို့ဖြစ်တတ်သောကြောင့် စက္ခုမည်၏။

မေး။ ရူပါရုံကို သာယာတတ်သောကြောင့် စက္ခုဟုဆိုလျှင် သဒ္ဓါရုံသည် တို့ကို သာယာတတ်သော သောတပသာဒသည်တို့ကိုလည်း စက္ခုဟု ခေါ်နိုင်ပါသလော။

ဖြေ။ မယုရသဒ္ဓါသည် ဥဒေါင်းငှက်အပေါ်၌သာလျှင် တင်စား၍ဆိုနိုင် သကဲ့သို့ စက္ခုသဒ္ဓါသည်လည်း စက္ခုပသာဒ၌သာလျှင် ထင်သောသော အားဖြင့် တင်စား၍ဆိုနိုင်သောကြောင့် သောတပသာဒသည်တို့ကို စက္ခုဟုမခေါ်နိုင်ပါ။

မေး။ စက္ခုဝိညာဏ်၌ စက္ခုအရကို မုချ ဥပစာအားဖြင့် ညွှန်ပြပါ။

ဖြေ။ စက္ခုအရ စက္ခုပသာဒကို မုချအားဖြင့်ရပါသည်။
ထိုစက္ခုပသာဒနှင့်တကွဖြစ်သော မျက်ခုံးရိုးဖြင့်ပိုင်းခြားအပ်သော အသားဆိုင်မျက်လုံးကို ဥပစာအားဖြင့် ရပါသည်။

မေး။ အဘယ်ကြောင့် ကာယဟုခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ စက်ဆုပ်အပ်ကုန်သော အကုသိုလ်တရားတို့၏ ဖြစ်ရာဖြစ်သော ကြောင့် ကာယမည်၏။ (တနည်း) စက်ဆုပ်အပ်သော ဆံစသော (၃၂)ကောဋ္ဌာသတို့၏ ဖြစ်ရာဖြစ်သောကြောင့် ကာယမည်၏။

၂၆

မေး။ ဒုက္ခမည်ပုံကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ စက်ဆုပ်အပ်သောသဘောရှိသည်ဖြစ်၍ ကာယိကသုခကို တူးဖြို
ဖျက်ဆီးတတ်သောကြောင့် ဒုက္ခမည်၏။ (တနည်း) သီးခံနိုင်ခဲ့သော
သဘောရှိသောကြောင့် ဒုက္ခမည်၏။

မေး။ သမ္ပဋိဋ္ဌိင်းမည်ပုံနှင့် သန္တီရဏမည်ပုံတို့ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ပဉ္စဝိညာဏ်သည်ယူအပ်သော အာရုံငါးပါးကို ခံယူသောအခြင်းအရာ
အားဖြင့် လက္ခဏာတတ်သောကြောင့် သမ္ပဋိဋ္ဌိင်းမည်၏။
သမ္ပဋိဋ္ဌိင်းသည် လက္ခဏာအပ်ပြီးသော အာရုံကို စူးစမ်းတတ်သောကြောင့်
သန္တီရဏမည်၏။

မေး။ အဘယ်ကြောင့် ဝိပါက်ဟုခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ အချင်းချင်းဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ကုန်သော ကုသိုလ်၊အကုသိုလ်တို့၏
အကျိုးဖြစ်သောကြောင့် ဝိပါက်ဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ ကုသိုလ်၊အကုသိုလ်တို့၏အကျိုးဖြစ်သောကြောင့် ဝိပါက်ခေါ်လျှင်
ကုသိုလ်၊အကုသိုလ်တို့ကြောင့်ဖြစ်သော ကမ္မဇရုပ်တို့ကိုလည်း ဝိပါက်
ဟု ခေါ်နိုင်ပါသလော။

ဖြေ။ ဝိပါက်ဟူသောအမည်သည် ရင့်ကျက်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်သော
နာမ်တရားတို့၏အမည်သာဖြစ်သောကြောင့် ကမ္မဇရုပ်တို့ကို ဝိပါက်ဟု
မခေါ်နိုင်ပါ။

မေး။ ဥပေက္ခာသဟဂတံ ကုသလဝိပါက်၌ ကုသိုလ်အရ မည်သည့်ကုသိုလ်
ကို ယူသင့်ပါသနည်း၊ ယုတ္တိပြု၍ ဆုံးဖြတ်ပါ။

ဖြေ။ တတ္ထာပီ တိဟေတုကမုက္ကန္တံ (ပ) ဒွါဒသဝိပါကာနိ ဝိပဇ္ဇတိ- ကို ထောက်၍ မဟာကုသိုလ်စိတ်(၈)ပါးကိုသာ ယူသင့်ပါသည်။

မေး။ သုခ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါးကို ကျမ္မာစေတတ်သောကြောင့် သုခမည်၏။
 (တနည်း) ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါးတို့၏ နာကျင်မှု၊ မကျမ္မာမှုတို့ကို ကောင်းစွာ တူးမြိုတတ်သောကြောင့် သုခမည်၏။
 (တနည်း) လွယ်ကူသဖြင့် သီးခံအပ်သောကြောင့် သုခမည်၏။

မေး။ ကုသလဝိပါက်၌ သန္တီရဏနှစ်ပါးဆိုရခြင်း၏ အကြောင်းကိုရေးပါ။

ဖြေ။ ဣဋ္ဌာရုံ၊ ဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရုံတို့၏အစွမ်းအားဖြင့် ဝေဒနာပြားသော ကြောင့် နှစ်ပါးဆိုရပါသည်။

မေး။ ဣဋ္ဌ၊ ဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရုံကဲ့သို့ အနိဋ္ဌ၊ အနိဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရုံဟု အာရုံနှစ်မျိုး ပြား၍ ဝေဒနာပြားသင့်ပါသလော။

ဖြေ။ အနိဋ္ဌာရုံ၌ ဖြစ်ထိုက်သော ဒေါမနဿသည် ပဋိပသနှင့် ကင်း၍မဖြစ် နိုင်သောကြောင့်၎င်း၊ စင်စစ် အကုသိုလ်သဘောရှိသော ပဋိပသသည် လည်း အဗျာကတတရားတို့၌ မဖြစ်သင့်သောကြောင့်၎င်း၊ အနိဋ္ဌ၊ အနိဋ္ဌ မဇ္ဈတ္တာရုံဟု အာရုံပြား၍ ဝေဒနာအပြားမရှိသင့်ပါ။

မေး။ အကုသလဝိပါက် သန္တီရဏစိတ်သည် အဘယ်ကြောင့် ဥပေက္ခာ ဝေဒနာဖြစ်ရပါသနည်း။

၂၀

ဖြေ။ အားရှိသောသူ၏ အရှိက်နှက်ခံရသော အားနည်းသောသူသည် တစ်
မန်ပြန်လည်၍ မရှိက်နိုင်သောအခါ လျစ်လျူရှုရသကဲ့သို့ အကုသလ
ဝိပါက်စိတ်တို့သည် အလွန်အားနည်းသည့်အတွက် အနိဋ္ဌာရုံ၌လည်း
ဒေါမနဿမဖြစ်နိုင်သောကြောင့် အကုသလဝိပါက်သန္တရဏသည်
ဥပေက္ခာဝေဒနာသာဖြစ်ရပါသည်။

မေး။ အဟိတ်ကုသလဝိပါက်၌ သောမနဿသန္တရဏရှိသကဲ့သို့ အကု
သလဝိပါက်၌ ဒေါမနဿသန္တရဏရှိသင့်သည်မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ်
ကြောင့် မရှိရပါသနည်း။

ဖြေ။ အကုသလဝိပါက်တို့သည် အားနည်းသောကြောင့် အကုသလဝိပါက်
ဒေါမနဿသန္တရဏ မရှိနိုင်ပါ။

မေး။ ဝေဒနာငါးပါးရှိပါလျက် စက္ခုဝိညာဏ်သည်တို့၏ ဥပေက္ခာဝေဒနာ
သာဖြစ်ရပုံကို ဥပမာဖြင့် ဖြေဆိုပါ။

ဖြေ။ ဝါဂွမ်းဆိုင်တစ်ခုနှင့် ဝါဂွမ်းဆိုင်တစ်ခုတို့၏ ထိခိုက်မှုသည် မပြင်း
ထန်ဘဲ အားနည်းသကဲ့သို့ ထိခိုက်တို့၏ မှီရာဝတ္ထုနှင့်အာရုံတို့၏ ထိခိုက်
မှုအားနည်းသောကြောင့် ဥပေက္ခာဝေဒနာသာဖြစ်ရပါသည်။

မေး။ ကာယဝိညာဏ်ဒွေးသည် အဘယ်ကြောင့် ဝေဒနာပြားရပါသနည်း။

ဖြေ။ ဝတ္ထုအာရုံတို့၏ထိခိုက်မှု အားကြီးသောကြောင့် သုခဒုက္ခဝေဒနာ
ပြားရပါသည်။

မေး။ ကာယဝိညာဏ်၏မှီရာဖြစ်သော ကာယပသာဒဟူသော ဥပါဒါရုပ်နှင့် အာရုံဖြစ်သော ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံဟူသော ဘူတရုပ်တို့၏ အားကြီးပုံကို ဥပမာ ဖြင့် ရှင်းပြခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ပေပေါ်တင်ထားသော ဝါဂွမ်းစိုင်ကို တူဖြင့်ထုသောအခါ တူ၏ ထုနက် ရိုက်ခတ်မှုသည် ဝါဂွမ်းစိုင်ကို ကျော်လွန်ပြီး ပေတိုင်အောင် သိ ခိုက်၍ အားကြီးသကဲ့သို့ ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံဟူသော ဘူတရုပ်၏ ကာယပသာဒ ဟူသော ဥပါဒါရုပ်ကို ထိခိုက်ရာ၌ ထိုကာယပသာဒကို ကျော်လွန်၍ ကာယပသာဒ၏မှီရာ မဟာဘုတ်တိုင်အောင် ထိခိုက်သောအားဖြင့် အား ကြီးပါသည်။

မေး။ သမ္ပဋိ၌င်းဒွေးသည် အဘယ်ကြောင့် ဥပေက္ခာဝေဒနာဖြစ်ရပါသ နည်း။ သမ္ပဋိ၌င်းဒွေး၏ ဥပေက္ခာဝေဒနာဖြစ်ရပုံကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ သဘောတူသမျှ အထောက်အပံ့ကင်းသော ယောက်ျားသည် အား မရှိသကဲ့သို့ မှီရာမတူသော ပဉ္စဝိညာဏ်၏ အခြားမဲ့၌ဖြစ်ရ၍ မှီရာတူ သောစိတ်မှ အနန္တရပစ္စည်းကို မရအပ်သောကြောင့် အားနည်းပြီး အာရုံ ၏အရသာကို မခံစားနိုင်သည့်အတွက် သမ္ပဋိ၌င်းဒွေးသည် ဥပေက္ခာ ဝေဒနာသာ ဖြစ်ရပါသည်။

မေး။ မှီရာတူသောစိတ်မှ အနန္တရပစ္စည်းကိုရသော အာဝဇ္ဇန်းဒွေး၏ ဥပေက္ခာဝေဒနာဖြစ်ရပုံကို ရှင်းပြခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ပဉ္စဒွါရဝဇ္ဇန်းသည် သူတစ်ပါးတို့ မယူဘူးသေးသောပညာရပ်၌ တစ် ကြိမ်သာဖြစ်၍ အာရုံ၏အရသာကို မခံစားနိုင်သောကြောင့်၎င်း၊ မနောဒွါရဝဇ္ဇန်းသည် မိမိနှင့်မတူသော စောစိတ်၊ ဘဝင်စိတ်အစဉ်ကို

ဖြစ်စေရခြင်းဟူသော ဗျာပါရတစ်ပါးကိုငဲ့ရသည်ဖြစ်၍ အာရုံ၏ အရသာကို မခံစားနိုင်သောကြောင့်၎င်း၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာသာဖြစ်ရ၏။

မေး။ ကုသလဝိပါကာဟောတုကစိတ္တာနိဋ္ဌိ အဟိတ်စိတ်သည် နေကဟိတ် ရှိသောကြောင့် သဟိတ်စိတ်မည်နိုင်ပါသလော။

ဖြေ။ အဟောတုကဟူသောအမည်သည် နေကဟိတ်၏အစွမ်းအားဖြင့် ခေါ်သည်မဟုတ်၊ သမ္ပယုတ်ဟိတ်၏အစွမ်းအားဖြင့်သာ ခေါ်ရသော ကြောင့် သဟိတ်စိတ်ဟု မခေါ်နိုင်ပါ။

မေး။ နေကဟိတ်၏အစွမ်းအားဖြင့် သဟောတုက(သဟိတ်စိတ်)ဟု ဆိုလျှင် ရရှိသော အပြစ်ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ မဟာဝိပါကစိတ်တို့နှင့် အဟိတ်ကုသလဝိပါကစိတ်တို့၏ ထူးခြားမှု မရှိ။ တူညီသည်၏အဖြစ်သို့ရောက်ခြင်းဟူသော အပြစ်ကိုရရှိနိုင်ပါ သည်။

မေး။ အကုသလဝိပါက၏အဆုံး၌ အဟောတုကသဒ္ဓါ မထည့်ရခြင်း၏ အကြောင်းကို ရေးပါ။

ဖြေ။ ထူးခြားသောဖြစ်ခြင်းမရှိသောကြောင့် (ဝါ) လင်းပါးရန် မလိုသော ကြောင့် အဟောတုကသဒ္ဓါ မထည့်ရပါ။

မေး။ အကုသလဝိပါကစိတ်တို့သည် တစ်ခါတစ်ရံ သဟိတ်စိတ်ဖြစ်နိုင် ပါသလော။

ဖြေ။ အကုသလဝိပါကစိတ်တို့သည် လောဘစသော သာဝဇ္ဇဓမ္မတို့၏ အကျိုးဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ အလောဘဟိတ်စသည်တို့နှင့်ယှဉ်ခြင်း

မဖြစ်သင့်သောကြောင့်၎င်း၊ မိမိကိုယ်တိုင် အဗျာကတသဘော
နိရဝဇ္ဇသဘောရှိ၍ လောဘစသော အကုသိုလ်တရားတို့နှင့် ယှဉ်ခြင်း၏
ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သောကြောင့် တစ်ခါတစ်ရံမျှ သဟိတ်စိတ် မဖြစ်နိုင်
ပါ။

မေး။ ပဉ္စဒွါရဝဇ္ဇန်း၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ပဉ္စဒွါရ၌ ထင်လာသော အာရုံကို ဆင်ခြင်တတ်၊ နှလုံးသွင်းတတ်သော
ကြောင့် ပဉ္စဒွါရဝဇ္ဇန်းဟုခေါ်ပါသည်။ (တနည်း) ဘဝင်စိတ်ဖြစ်ခွင့်
မပေးဘဲ ဝီထိစိတ်အစဉ် ဖြစ်စေခြင်းငှါ ညွှတ်စေတတ်သောကြောင့်
ပဉ္စဒွါရဝဇ္ဇန်းဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ မနောဒွါရဝဇ္ဇနစိတ္တံ၌ မနောဒွါရအရကို အကြောင်းနှင့် တကွရေး၍၊
မနောဒွါရဝဇ္ဇန်း၏ အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်း ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ဝီထိစိတ်ဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် မနောဒွါရဝဇ္ဇန်း
၏ အနန္တရပစ္စည်းဖြစ်သော ဘဝင်ပစ္စေဒစိတ်ကို မနောဒွါရအရ ယူရ
ပါသည်။

မနောဒွါရ၌ ဒိဌ၊ သုတ၊ မုတစသည်တို့၏အစွမ်းအားဖြင့် ထင်လာ
သော အာရုံကို ဆင်ခြင်တတ်သောကြောင့် (တနည်း) ဘဝင်စိတ်ဖြစ်ခွင့်
မပေးဘဲ ဝီထိစိတ်အစဉ် ဖြစ်စေခြင်းငှါ ညွှတ်စေတတ်သောကြောင့်
မနောဒွါရဝဇ္ဇန်းဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ မနောဒွါရဝဇ္ဇန်းစိတ်ကို အဘယ်ကြောင့် ဝုဋ္ဌောဟုခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ပဉ္စဒွါရ၌ သန္တီရဏစိတ်သည် စုံစမ်းအပ်ပြီးသောအာရုံကို ပိုင်းခြား
မှတ်သားတတ်သောကြောင့် ဝုဋ္ဌောဟုခေါ်ပါသည်။

၃၂

သောဘဏ္ဍိတ်အဖွင့်

မေး။ အကုသိုလ်စိတ်ကို အဘယ်ကြောင့် ပါပဟု ခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ မိမိကိန်းရာသတ္တဝါကို အပါယ်စသောဆင်းရဲသို့ ရောက်စေတတ်သောကြောင့် ပါပဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ သောဘဏ္ဍိတ်(၅၉)ပါး၏ (၉၁)ပါးဖြစ်လာရပုံကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ လောကုတ္တရာစိတ်(၈)ပါးကို ဣန်အင်္ဂါနှင့်ယှဉ်သော အပြားအားဖြင့် တစ်ပါးတစ်ပါးလျှင် ငါးပါး ငါးပါးစီဖြစ်လာသောကြောင့် (၉၁)ပါးဖြစ်လာရပါသည်။

မေး။ အဘယ်ကြောင့် သောဘဏ္ဍိတ်ဟုခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ တင့်တယ်သော သဒ္ဓါစသောဂုဏ်ကို ဆောင်တတ်သောကြောင့်၎င်း၊ အလောဘစသော အပြစ်မရှိသော ဟိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သောကြောင့်၎င်း၊ သောဘဏ္ဍိတ်ဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ ကာမာဝစရစိတ်တို့တွင် ကုသိုလ်စိတ်ကို အဘယ်ကြောင့် ရှေးဦးစွာ ဆိုရပါသနည်း။

ဖြေ။ အဗျာကတတရားတို့သည် ကုသိုလ်လျှင်ရှေ့သွားရှိသောကြောင့် မဟာကုသိုလ်စိတ်ကို ရှေးဦးစွာ ဆိုရပါသည်။

မေး။ ကုသိုလ်၏အခြားမဲ့၌ ဝိပါက်စိတ်ကို၎င်း၊ ဝိပါက်၏အခြားမဲ့၌ ကြိယာကို၎င်း အဘယ်ကြောင့် ဆိုရပါသနည်း။

ဖြေ။ ကုသိုလ်၏အကျိုးဖြစ်သောကြောင့် ကုသိုလ်နောင် ဝိပါက်ကို ဆိုရ၏။

ကုဆိုလ်၊ဝိပါက်တို့နှင့် ဘုံတစ်ခုတည်း၌ အကျုံးဝင်သောကြောင့် ကြိယာကို နောက်ဆုံးထား၍ ဆိုရပါသည်။

မေး။ အဘယ်ကြောင့် ဉာဏ်ဟုခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ကက္ခဋ္ဌ၊ပုသနစသော ဝိသေသသဘောတရား၊ အနိစ္စစသောသာမည သဘောတရားကို ထိုးထွင်း၍ သိတတ်သောကြောင့် ဉာဏ်ဟုခေါ်ပါ သည်။

မေး။ သောမနဿဖြစ်ကြောင်းတရားတို့ကို ထုတ်ပြပါ။

ဖြေ။ (၁)အားကြီးသောသဒ္ဓါတရားရှိခြင်း၊

(၂)ဉာဏ်အမြော်အမြင်နှင့်ပြည့်စုံခြင်း၊

(၃)လှူဘွယ်ဝတ္ထု၊ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်စသည်တို့၏ ပြည့်စုံခြင်း၊ စသည်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

မေး။ ဉာဏသမ္ပယုတ်ဖြစ်ကြောင်းတရားများကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ (၁)ပညာကိုဖြစ်စေတတ်သော ကံတရားရှိခြင်း၊

(၂)ဗြဟ္မဘုံ၌ဖြစ်ခဲ့ဘူးခြင်း၊

(၃)ဣန္ဒြေရင့်ကျက်ခြင်း၊

(၄)ကိလေသာမှဝေးခြင်း၊ ဖြစ်ပါသည်။

မေး။ အသင်္ခါရိကဖြစ်ကြောင်းတရားများကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ (၁)အာဝါသသပ္ပာယ်စသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့် ကိုယ်စိတ်(၂)ပါးကျမ္မာခြင်း

(၂)ရှေး၌ ဒါနစသည်ကို ပြုဘူးသော အလေ့အကျင့်ရှိခြင်း၊ စသည်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

(မှတ်ချက်) ဥပေက္ခာ၊ ဉာဏဝိပူယုတ်၊ သသင်္ခါရိကဖြစ်ကြောင်းတို့ကို ထိုမှ အပြန်အားဖြင့် သိပါ။

မဟာကုသိုလ်စိတ်(၈)ပါး ဖြစ်ပုံ

(၁) လှူဘွယ်ဝတ္ထု၊ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်သည်တို့၏ ပြည်စုံမျှကို၎င်း၊ အခြားသော သောမနဿဖြစ်ကြောင်းတစ်မျိုးမျိုးကို၎င်း၊ အကြောင်းပြု၍ ရှင်လန်းဝမ်းမြောက်လျက် အတ္တိ ဒိန္နံ စသောနည်းအားဖြင့် ဖြစ်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိကိုရှေ့သွားပြု၍ လွတ်လွတ်စွန့်ကြဲခြင်းသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် မဆုတ်မနစ်မတိုက်တွန်းအပ်ဘဲ ဒါနစသောကောင်းမျှကို ပြုသောအခါ သောမနဿသဟဂုတ် ဉာဏသမ္ပယုတ် အသင်္ခါရိကစိတ် ဖြစ်ပါသည်။

(၂) လှူဘွယ်ဝတ္ထု၊ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်သည်တို့၏ ပြည်စုံမျှကို၎င်း၊ အခြားသော သောမနဿဖြစ်ကြောင်းတစ်မျိုးမျိုးကို၎င်း၊ အကြောင်းပြု၍ ရှင်လန်းဝမ်းမြောက်လျက် အတ္တိ ဒိန္နံ စသောနည်းအားဖြင့် ဖြစ်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိကိုရှေ့သွားပြု၍ မလွတ်မကျွတ်စွန့်ကြဲခြင်းသည်တို့၏အစွမ်းအားဖြင့် ဆုတ်နစ်တိုက်တွန်းအပ်လျက် ဒါနစသောကောင်းမျှကို ပြုသောအခါ သောမနဿသဟဂုတ် ဉာဏသမ္ပယုတ် သသင်္ခါရိကစိတ် ဖြစ်ပါသည်။

(၃) ဆွေမျိုးတို့၏အကျင့်ကိုမြင်သဖြင့် အလေ့အကျက်ရပြီးသော ကလေးသူငယ်တို့၏ ရဟန်းတော်တို့ကိုပူးမြင်ရသည်ဖြစ်၍ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာအဆောတလျှင် မိမိလက်၌ရှိသော လှူဘွယ်ဝတ္ထု တစ်စုံတစ်ခုကို လှူဒါန်းသောအခါ၊ ရှိခိုးသောအခါ၊ သောမနဿ သဟဂုတ် ဉာဏဝိပူယုတ် အသင်္ခါရိကစိတ် ဖြစ်ပါသည်။

(၄) ဆွေမျိုးတို့၏အကျင့်ကိုမြင်သဖြင့် အလေ့အကျက်ရပြီးသော

ကလေးသူငယ်တို့၏ ဆွေမျိုးတို့က “ရှိခိုးကြ၊ လှူကြ ” ဟု တိုက်တွန်းအပ်သည်ဖြစ်၍ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ရှိခိုးသောအခါ၊ လှူဒါန်းသောအခါ သောမနဿသဟဂုတ် ဉာဏဝိပ္ပယုတ် သသင်္ခါရိကစိတ် ဖြစ်ပါသည်။

(၅) လှူဘွယ်ဝတ္ထု , အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်သည်တို့၏ မပြည့်စုံခြင်းကို၎င်း၊ အခြားသော သောမနဿဖြစ်ကြောင်းတို့၏မရှိခြင်းကို၎င်း၊ အကြောင်းပြု၍ ရွှင်လန်းဝမ်းမြောက်မှုမရှိဘဲ အတ္တိ ဒိန္နံ စသောနည်းအားဖြင့် ဖြစ်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိကိုရှေ့သွားပြု၍ လွတ်လွတ်စွန့်ကြဲခြင်း စသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် မဆုတ်မနစ်မတိုက်တွန်းအပ်ဘဲ ဒါနစသော ကောင်းမှုကို ပြုသောအခါ ဉပေက္ခာသဟဂုတ် ဉာဏသမ္ပယုတ်သသင်္ခါရိကစိတ် ဖြစ်ပါသည်။

(၆) လှူဘွယ်ဝတ္ထု , အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်သည်တို့၏ မပြည့်စုံခြင်းကို၎င်း၊ အခြားသော သောမနဿဖြစ်ကြောင်းတို့၏မရှိခြင်းကို၎င်း၊ အကြောင်းပြု၍ ရွှင်လန်းဝမ်းမြောက်မှုမရှိဘဲ အတ္တိ ဒိန္နံ စသောနည်းအားဖြင့် ဖြစ်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိကိုရှေ့သွားပြု၍ မလွတ်မကျွတ်စွန့်ကြဲခြင်း စသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဆုတ်နစ်မတိုက်တွန်းအပ်လျက် ဒါနစသော ကောင်းမှုကို ပြုသောအခါ ဉပေက္ခာသဟဂုတ် ဉာဏသမ္ပယုတ် သသင်္ခါရိကစိတ် ဖြစ်ပါသည်။

(၇) ဆွေမျိုးတို့၏အကျင့်ကိုမြင်သဖြင့် အလေ့အကျက်ရပြီးသော ကလေးသူငယ်တို့၏ ရဟန်းတော်တို့ကိုဖူးမြင်ရသည်ဖြစ်၍ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာမရှိဘဲ အဆောတလျှင် မိမိလက်၌ရှိသော လှူဘွယ်ဝတ္ထုတစ်စုံ တစ်ခုကို လှူဒါန်းသောအခါ၊ ရှိခိုးသောအခါ ဉပေက္ခာသဟဂုတ် ဉာဏဝိပ္ပယုတ် သသင်္ခါရိကစိတ် ဖြစ်ပါသည်။

(၈) ဆွေမျိုးတို့၏အကျင့်ကိုမြင်သဖြင့် အလေ့အကျက်ရပြီးသော

၃၆

ကလေးသုဇယ့်တို့၏ ဆွေမျိုးတို့က “ရှိခိုးကြ၊ လှူကြ” ဟုတိုက်တွန်း
အပ်သည်ဖြစ်၍ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာမရှိဘဲ ရှိခိုးသောအခါ၊ လှူဒါန်း
သောအခါ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်ဉာဏဝိပူယုတ် သသင်္ခါရိကစိတ် ဖြစ်ပါ
သည်။

မေး အဋ္ဌပိဋိ ပိသဒ္ဓါဖြင့် ဆည်းအပ်သောကာမာဝစရကုသိုလ်စိတ်များ
ကို ရေတွက်ပြပါ။

ဖြေ။ ကာမာဝစရကုသိုလ်စိတ်(၈)ပါးကိုတည်၍ ပုညကြိယာဝတ္ထု(၁၀)ပါး
နှင့်မြောက် ၈x၁၀=၈၀၊ ၎င်း ၈၀ကို အာရုံ(၆)ပါးနှင့်မြောက်၍
၈၀x၆=၄၈၀၊ ၎င်း ၄၈၀ကို ဉာဏဝိပူယုတ်၂၄၀၊ ဉာဏသမ္ပယုတ်၂၄၀
စီခွဲ၍ ဉာဏဝိပူယုတ်၂၄၀ကို ဝိမံသာဓိပတိမှတစ်ပါး ကြွင်းသော
အဓိပတိသုံးပါးနှင့်မြောက် ၂၄၀x၃=၇၂၀ဖြစ်၏။ ဉာဏသမ္ပယုတ်
၂၄၀ကို အဓိပတိ၄ပါးနှင့်မြောက် ၂၄၀x၄=၉၆၀ဖြစ်၏။ ၎င်း၉၆၀
နှင့်၇၂၀ ကို ပေါင်းသော် ၁၆၈၀ဖြစ်၏။ ၎င်းကို တစ်ဖန် ကံသုံးပါး
နှင့်မြောက်=၁၆၈၀x၃=၅၀၄၀ဖြစ်၏။ ၎င်းကို ဟီန၊ မဇ္ဈိမ၊ ပဏီတ
သုံးပါးနှင့်မြောက် ၅၀၄၀x၃=၁၅၁၂၀ ဖြစ်၏။

ဆရာဗုဒ္ဓဒတ်အလို

မဟာကုသိုလ်(၈)ပါးကိုတည် ပုညကြိယာဝတ္ထုဆယ်ပါး၊ အာရုံ၆ပါး၊
အဓိပတိလေးပါး၊ ကံသုံးပါး၊ ဟီန၊ မဇ္ဈိမ၊ ပဏီတသုံးပါးနှင့် အစဉ်အတိုင်း
မြောက်ပွား၍ ၁၇၂၈၀ဖြစ်ပါသည်။

မေး။ ကာမာဝစရကုသလစိတ္တာနိနာမ၌ ကုသိုလ်၏အဓိပ္ပါယ်ကို ပြည့်
အောင် ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ စက်ဆုပ်အပ်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကို တဒင်္ဂပဟာန်ဖြင့်

တုန်လှုပ်စေတတ်၊ ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်ဖြင့် ပြင်းစွာတုန်လှုပ်စေတတ်
ဖျက်ဆီးတတ်သောကြောင့် ကုသိုလ်ဟုခေါ်ပါသည်။

(တနည်း) ကုသဟုဆိုအပ်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကို ဖြတ်တတ်သော
ကြောင့် ကုသိုလ်ဟုခေါ်ပါသည်။

(တနည်း) ကုသဟုဆိုအပ်သော ဉာဏ်ဖြင့်၎င်း၊ သဒ္ဓါစသောတရား အ
ပေါင်းဖြင့်၎င်း၊ ဖြစ်စေအပ်သောကြောင့် ကုသိုလ်ဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ ကုသအရကို အဓိပ္ပါယ်နှင့်တကွ ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ကုသအရ အကုသိုလ်တရားကို ရပါသည်။

စက်ဆုပ်အပ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် သန္တာန်၌ဖြစ်စေတတ်သော
ကြောင့် အကုသိုလ်တရားကို ကုသဟုခေါ်ပါသည်။

(တနည်း) ကုသအရ ဉာဏ်ကိုရပါသည်။

စက်ဆုပ်အပ်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကို ခေါင်းပါးအောင်ပြုတတ်
သောကြောင့်၎င်း၊ အဆုံးကိုပြုတတ်သောကြောင့်၎င်း၊ ဉာဏ်ကို ကုသဟု
ခေါ်ပါသည်။

(တနည်း) ကုသအရ သဒ္ဓါစသောတရားအပေါင်းရ၏။

မေး။ မဟာဝိပါကံစိတ်၏ ပုညကြိယာဝတ္ထု၏အစွမ်းအားဖြင့်၎င်း၊ ကမ္မ
ဒွါရ၏အစွမ်းအားဖြင့်၎င်း၊ ကံ၏အစွမ်းအားဖြင့်၎င်း၊ အဓိပတိ၏အစွမ်း
အားဖြင့်၎င်း၊ မဖြစ်ရခြင်းအကြောင်းကိုရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ဒါနစသည်တို့၏အစွမ်းအားဖြင့် မဖြစ်သောကြောင့် ပုညကြိယာဝတ္ထု
ကြောင့် မဖြစ်ပါ။

ဝိညတ်ကိုမဖြစ်စေပတ်သောကြောင့်၎င်း၊ အကျိုးပေးခြင်းသဘောမရှိ
သောကြောင့်၎င်း၊ ကမ္မဒွါရကြောင့်၊ ကံကြောင့် မဖြစ်ရပါ။

၃၈

ဆန္ဒစသည်ကိုရှေ့သွားပြု၍ မဖြစ်သောကြောင့် အဓိပတိ၏ အစွမ်း
ဖြင့် မဖြစ်ရပါ။

မေး။ ဣမာနိ အဋ္ဌပိန္နံ ပိသဒ္ဓါဖြင့်ပေါင်းအပ်သော မဟာဝိပါက်စိတ်တို့ကို
ရေတွက်ပြပါ။

ဖြေ။ မဟာဝိပါက်စိတ်(၈)ပါးကိုတည် အာရုံ(၆)ပါးနှင့်မြှောက်ဂမ္ဘေ(၄၈)
ဖြစ်၏။ ၎င်း၄၈ပါးကို ဟီန၊မဇ္ဈိမ၊ပဏီတသုံးပါးနှင့်မြှောက်-၄၈x၃
၁၄၄ပါးဖြစ်ပါသည်။

မေး။ မဟာဝိပါက်စိတ်၏ သောမနဿ၊ ဥပေက္ခာစသည်ဖြစ်ကြောင်း
တို့ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ မဟာဝိပါက်စိတ်တို့သည် ဣဋ္ဌာရုံ၊ ဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရုံတို့၏အစွမ်းအား
ဖြင့် သောမနဿ၊ ဥပေက္ခာဖြစ်ရပါသည်။

ပဋိသန္ဓေ၊ဘဝင်၊စုတိကိစ္စတပ်သောအခါ ကံတရားအားကြီးသော
ကြောင့် ဉာဏသမ္ပယုတ်ဖြစ်၍၊ ကံတရားအားနည်းသောကြောင့် ဉာဏ
ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်ရပါသည်။

တဒါရုံကိစ္စတပ်သောအခါ များသောအားဖြင့် ဇောအားလျော်စွာဖြစ်
ခြင်းကြောင့်၎င်း၊ တစ်ခါတစ်ရံ ပဝတ္တိကျိုးမျှကိုပေးသော ကံအားလျော်
စွာဖြစ်ခြင်းကြောင့်၎င်း၊ ဉာဏသမ္ပယုတ်၊ ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်ရပါသည်။

မေး။ မဟာဝိပါက်စိတ်၏ အသင်္ခါရိက၊ သသင်္ခါရိကဖြစ်ကြောင်းကို ရေး
ခဲ့ပါ။

ဖြေ။ လုလ္လပယောဂကင်း၍ ကံနိမိတ်စသောအကြောင်းတို့ ထင်သေး
အခါ၊ လျှောက်ပတ်သောဥတု၊ဘောဇဉ်စသည်တို့နှင့် တွေ့သောအခါတို
၌ အသင်္ခါရိကဖြစ်ပါသည်။

လုလ္လပယောဂနှင့်တကွ ကံနိမိတ်သည် ထင်သောအခါ၊မလျှောက်
ပတ်သော ဥတု၊ဘောဇဉ်သည်တို့နှင့် တွေ့ကြုံသောအခါ သသင်္ခါရိက
ဖြစ်ပါသည်။

မေး။ ကာမာဝစရစိတ်၏နိဂုံး၌သဟေတုကသဒ္ဓါကို ကုသိုလ်၊ဝိပါက်၊ကြိယာ
သုံးမျိုးလုံးနှင့် တွဲ၍သုံးသင့်ပါသလော။

ဖြေ။ ကုသိုလ်တရားတို့မည်သည် သဟိတ်ဧကန်ဖြစ်သောကြောင့် သဟေ
တုကသဒ္ဓါကို ဝိပါက်၊ကြိယာနှင့်သာ တွဲ၍သုံးရပါသည်။
(မဟာကုသိုလ်စိတ်၏အဆုံး၌ သဟေတုကသဒ္ဓါမထည့်ဘဲ ဝိပါက်၊ကြိ
ယာ၏အဆုံး၌သာ သဟေတုကသဒ္ဓါထည့်ဆိုခြင်းအကြောင်းမေးလျှင်
လည်း အထက်ပါအတိုင်းပင် ဖြေရမည်။)

မေး။ ကာမာဝစရကုသိုလ်စိတ်၌ သဟေတုကသဒ္ဓါကို တွဲစပ်၍ မသုံးသင့်
ဘဲလျှက် “သဟေတုကကာမာဝစရကုသလဝိပါကကြိယစိတ္တာနိ” ဟု
အဘယ်ကြောင့် ဆိုရပါသနည်း၊ ဥပမာဖြင့် ရှင်းပြပါ။

ဖြေ။ သက္ခရာ၊ကထလိကမ္မိ၊မစ္ဆ၊ကုမ္မမ္မိ စရန္တမ္မိ တိဋ္ဌန္တမ္မိ”ဟူသော ပါဠိတော်၌
သက္ခရာ၊ကထလိက(ကျောက်စရစ်၊အိုးခြမ်းကွဲ)တို့သည် မသွားနိုင်သော
ကြောင့် မစ္ဆ၊ကုမ္မ(ငါး၊လိပ်)ကိုဲ့၍ စရဏကြိယာကို သုံးသကဲ့သို့ ဝိပါက်၊
ကြိယာကိုဲ့၍ သဟေတုကသဒ္ဓါကို သုံးရပါသည်။

မေး။ ဝေဒနာ၊ဉာဏ၊သင်္ခါရဘေဒန၌ ဉာဏဘေဒ၊ သင်္ခါရဘေဒဖြစ်ပုံ
ကို ဥပမာဖြင့် ရှင်းပြပါ။

ဖြေ။ သာယာဝပြောခြင်း၊ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးခြင်းနှစ်မျိုးကို မိုးတစ်ခုတည်း
ကပင် ပြုအပ်သကဲ့သို့ ဉာဏ်၊သင်္ခါရတို့၏ရှိခြင်း၊မရှိခြင်းကိုလည်း

၄၀

ဉာဏ်၊ သင်္ခါရတို့ကပင် ဖြူအပ်သောကြောင့် ဉာဏဘော၊ သင်္ခါရဘော ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

မေး။ ကာမာဝစရစိတ်သည် ကာလ၊ ဒေသ၊ သန္တာန်ဖြင့် ရေတွက်လျှင် လွန်စွာများပြားပါလျက် “စတုပညာသ သမ္ပတာ” ဟု အဘယ်ကြောင့် အရှင်အနုရုဒ္ဓါဆိုရပါသနည်း။

ဖြေ။ ကုသိုလ်စိတ်(၈)ပါး၊ အကုသိုလ်စိတ်(၁၂)ပါး၊ ဝိပါကံစိတ်(၂၃)ပါး၊ ကြိယာစိတ်(၁၁)ပါးတို့၏ အတွင်း၌ ဝင်သောကြောင့် စတုပညာသဟု ဆိုရပါသည်။

ဝိပါဝစရစိတ်အဖွင့်

မေး။ ဝိတက်၏ သဘောလက္ခဏာကို ဥပမာနှင့်တကွ ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ရှင်ဘုရင်နှင့်အကျွမ်းဝင်သော ဆွေမျိုးတော်စပ်သူသည်၎င်း၊ မိတ်ဆွေသည်၎င်း၊ တောသားတစ်ယောက်ကို နန်းတော်သို့ဝင်ရောက်နိုင်အောင် တင်ပေးသကဲ့သို့ ဝိတက်သည် သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို အာရုံသို့ ရှေးရှုတင်ပေးခြင်း လက္ခဏာရှိပါသည်။

မေး။ ဝိတက်နှင့်မယှဉ်သောစိတ်တို့၏ ဝိတက်၏အစွမ်းအားဖြင့် အာရုံသို့ တက်ရောက်နိုင်ပုံကို ဥပမာနှင့်တကွ ပြောဆိုပါ။

ဖြေ။ မင်း၏နန်းတော်သို့ မင်းကျွမ်းဝင်သူနှင့်အတူတကွ အပန်တလဲလဲ သွားရောက်ခြင်းအလေ့အကျက်ရှိသော တောသားသည် မင်းကျွမ်းဝင်သူနှင့် ကင်း၍လည်း နန်းတော်သို့ဝင်ရောက်နိုင်သကဲ့သို့ သဝိတက္ကစိတ်၏ သန္တာန်၌ အပန်တလဲလဲဖြစ်သည်၏အစွမ်းအားဖြင့် အလေ့အကျက် ရှိပြီးသော အဝိတက္ကစိတ်သည် ဝိတက်ကင်းသော်လည်း ဝိတက်၏ အစွမ်းအားဖြင့်ပင် အာရုံသို့ တက်ရောက်နိုင်ပါသည်။

(တနည်း) အဝိတက္ကစိတ်တို့တွင် ဒွေးပဉ္စဝိညာဏ်တစ်ဆယ်သည် ဝတ္ထုအာရုံထိခိုက်ခြင်း၏အစွမ်းအားဖြင့်၎င်း၊ ဒုတိယဈာန်စသည်တို့ သည် အောက်အောက်၌ဖြစ်သောဘာဝနာ၏အစွမ်းအားဖြင့်၎င်း၊ အာရုံ သို့ တက်ရောက်နိုင်ပါသည်။

မေး။ ဝိစာရ၏လက္ခဏာကို ပေါ်လွင်ထင်ရှားအောင်ရေးပါ။

ဖြေ။ အာရုံနှင့်တက္ကစိတ်ကို အဘန်တစ်လဲလဲ ဝပ်တတ်သည်၏အဖြစ် ဖြင့် အာရုံကိုအဘန်တစ်လဲလဲ သုံးသပ်ခြင်း လက္ခဏာရှိပါသည်။

မေး။ ဝိတက်နှင့်ဝိစာရတို့၏ ထူးခြားဟန်ကို ဥပမာနှင့်တကွရေးပါ။

ဖြေ။ ဝိတက်သည် ရှုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော သဘောရှိသောကြောင့်၎င်း၊ ဝိစာရ၏ရှေ့သွားဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ ရှေးဦးစွာ တီးခတ်အပ်သော ခေါင်းလောင်းသံနှင့်၎င်း၊ ကောင်းကင်သို့ပျံတက်သောငှက်၏ အတောင့် ခပ်ခြင်းနှင့်၎င်း၊ ကြာပန်းသို့ ရှေးရှုပျံသန်းသော ပျားပိတုန်းနှင့်၎င်း၊ တူပါသည်။

ဝိစာရသည် သိမ်မွေ့သောသဘောရှိသောကြောင့်၎င်း၊ အဘန်တစ်လဲလဲ သုံးသပ်ခြင်း သဘောရှိသောကြောင့်၎င်း၊ တီးခပ်အပ်ပြီးသော ခေါင်းလောင်း၏ ညီးညသံနှင့်၎င်း၊ ကောင်းကင်သို့ပျံတက်ပြီးသောငှက် ၏ အတောင်မခတ်ဘဲ ပျံဝဲနေသည်နှင့်၎င်း၊ ကြာပန်းအထက်၌ရစ်ဝဲနေ သော ပျားပိတုန်းနှင့်၎င်း၊ တူပါသည်။

6 မေး။ ပီတိ၏အဓိပ္ပါယ်ကို ရေးခဲ့ပါ။

A ဖြေ။ ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါးကို ရောင်ရဲစေတတ်၊ တိုးပွားစေတတ်သောကြောင့် ပီတိမည်၏။

၄၂

မေး။ သုခ၏အဓိပ္ပါယ်ကို ဥပမာနှင့်တကွ ရေးပါ။

ဖြေ။ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို ချမ်းသာစေတတ်သောကြောင့် သုခဟုခေါ်ပါသည်။ ကောင်းသောအရသာကို ခံစားသောမင်းနှင့်တူပါသည်။

မေး။ ပီတိနှင့်သုခတို့၏ အထူးကိုရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ခရီးပန်းလာသောသူ၏ တောအုပ်အတွင်း၌ ရေကိုမြင်ရသောအခါ ဖြစ်ပေါ်သောနှစ်သက်ခြင်းကဲ့သို့ အာရုံကိုရထိုက်ရာအခါ၌ နှစ်သက်ခြင်းသဘောသည် ပီတိမည်၏။

ရေကိုမြင်ရပြီးနောက် သောက်ရ၊ချိုးရသောအခါ အရသာကိုခံစားရသကဲ့သို့ အာရုံကိုခံစားခြင်းသဘောသည် သုခမည်၏။ ဤသို့ထူး၏။

မေး။ ဧကဂ္ဂတာ၌ ဧကဂ္ဂ၏ အဓိပ္ပါယ်နှင့်အရကို၎င်း၊ ဧကဂ္ဂတာ၏ အဓိပ္ပါယ်နှင့်အရကို၎င်း ခွဲခြားရေးသားခဲ့ပါ။

ဖြေ။ အာရုံအမျိုးမျိုး၌ ပျံ့လွင့်ခြင်းမရှိသည့်အတွက် တစ်ခုတည်းသော အာရုံရှိသောကြောင့် ဧကဂ္ဂမည်ပါသည်။ ၎င်းဧကဂ္ဂအရ စိတ်ကို ရပါသည်။

အာရုံအမျိုးမျိုး၌ မပျံ့လွင့်ဘဲ တစ်ခုတည်းသောအာရုံရှိသောစိတ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ဧကဂ္ဂတာမည်ပါသည်။ ၎င်းဧကဂ္ဂတာအရ သမာဓိကိုရ၏။

မေး။ ပဌမဇ္ဈာန်၌ ပဌမမည်ပုံနှင့် ဇ္ဈာနမည်ပုံကို ခွဲခြားရေးသားခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ဒေသနာအစဉ်အားဖြင့်၎င်း၊ ဖြစ်စဉ်အားဖြင့်၎င်း အစဖြစ်သောကြောင့် ပဌမမည်ပါသည်။

ကသိုဏ်းစသောအာရုံကို ကပ်၍ရှုတတ်သောကြောင့်၎င်း၊ ဆန့်ကျင်ဘက် နီဝရဏတရားတို့ကို လောင်ကျွမ်းစေတတ်သောကြောင့်၎င်း၊ ဈာန်ဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ ဝိတက်စသောငါးပါးအပေါင်းကို ဈာန်ဟုခေါ်ရပုံကို ရှင်းပြပါ။

ဖြေ။ အကွပ်ဝင်ရိုးစသည်တို့၏ အပေါင်းကို ရထားဟုခေါ်သကဲ့သို့ ဝိတက်စသောငါးပါးအပေါင်းကိုသာ ဈာန်ဟုခေါ်ရပါသည်။ ဝိတက်၊ ဝိစာရစသော အစိတ်အစိတ်ကို ဈာန်ဟု မခေါ်ရပါ။

မေး။ ပထမဈာန်၌ စေတသိက်(၃၅)ပါး ယှဉ်ပါလျက် ဝိတက်စသောငါးပါးကိုသာ ဈာန်ဟုဆိုခြင်းအကြောင်းကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ကသိုဏ်းစသောအာရုံကို ကပ်၍ရှုခြင်းကိစ္စရှိသောကြောင့်၎င်း၊ ကာမစ္ဆန္ဒစသည်တို့နှင့် ဖြောင့်ဖြောင့်ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ ဝိတက်စသောငါးပါးကိုသာ ဈာန်ဟု ဆိုရပါသည်။

မေး။ ဈာန်ငါးပါးတို့၏ ဥပနိဇ္ဈာနကိစ္စရှိပုံကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ဝိတက်သည် အာရုံပေါ်သို့ စိတ်ကို ရေးရှုတင်ပေးခြင်းကိစ္စရှိပါသည်။ ဝိစာရသည် စိတ်ကို အာရုံနှင့် ဖွဲ့စပ်ပေးခြင်းကိစ္စရှိပါသည်။ ပီတိသည် နှစ်သက်ခြင်းကိစ္စရှိပါသည်။ သုခသည် အာရုံ၌ စိတ်ကို တိုးပွားစေခြင်းကိစ္စရှိပါသည်။ ဧကဂ္ဂတာသည် တစ်ခုတည်းသောအာရုံ၌ စိတ်ကို ကောင်းစွာထားပေးခြင်းကိစ္စရှိပါသည်။

မေး။ ဈာန်ငါးပါးတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက် နီဝရဏတရားတို့ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ဝိတက္ကော ထိနမိဒ္ဓဿ၊ ဝိစိကိစ္ဆာယ ဝိစာရော။
 ပီတိစာပိ ဗျာပါဒဿ၊ သုခံ ဥဒ္ဓစ္စ ကုက္ကုစ္စံ။
 သမာဓိ ကာမစ္ဆန္ဓဿ၊ ပဋိပက္ခောတိ ပေဋကေ။

မေး။ ဈာနင်ငါးပါးတို့သည် နိဂရုဏေငါးပါးတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းတို့ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ရာဂတည်းဟူသော တောင့်တခြင်း၏ ပြောင့်ပြောင့်ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်သောကြောင့် သမာဓိသည်ကာမစ္ဆန္ဓ၏ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ပါသည်။
 ပီတိသည် ပါမောဇ္ဇသဘောရှိသောကြောင့် ဗျာပါဒ၏ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်ရပါသည်။

ကောင်းစွာကြံစိခြင်း၏အစွမ်းအားဖြင့် ယုံလွှင့်ခြင်းသဘောရှိသော ကြောင့် ဝိတက်သည် ထိနမိဒ္ဓ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ရပါသည်။

သုခသည် ငြိမ်သက်ခြင်း၊ ချမ်းမြေ့ခြင်းသဘောရှိ၍ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စ သည် မငြိမ်သက်ခြင်း၊ ပူပန်ခြင်းသဘောရှိသောကြောင့် ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်ပါသည်။

ဝိစာရသည် အာရုံ၌ အဘန်တလဲလဲသုံးသပ်ခြင်း၏အစွမ်းအားဖြင့် ပညာနှင့်တူသောသဘောရှိသောကြောင့် ဝိစိကိစ္ဆာ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်ရပါသည်။

မေး။ ဥပေက္ခာကို အဘယ်၌သွင်းယူရသည်ကို အကြောင်းနှင့်တကွဖြေပါ။

ဖြေ။ ဥပေက္ခာသည် ငြိမ်သက်သော သဘောရှိသောကြောင့် သုခ၌သွင်း ယူရပါသည်။

မေး။ ကာမာဝစရစိတ်တို့၌ကဲ့သို့ ရူပါဝစရစိတ်၌ သင်္ခါရအပြားကို အဘယ်ကြောင့် မယူပါသနည်း။

ဖြေ။ မင်္ဂကိုရသည်၏အစွမ်းအားဖြင့် မဂ္ဂသတ္တိကြောင့် ရအပ်သောဈာန်သည်ပင်လျှင် နောက်အဖို့၌ ပရိကမ်၏အစွမ်းအားဖြင့်သာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရအပြားကို မယူရပါ။

(တနည်း) ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရ၏အစွမ်းအားဖြင့်ဖြစ်သောဈာန်သည် မည်သည့်အခါမျှ အသင်္ခါရိကမဖြစ်သောကြောင့် အသင်္ခါရိကဟု၎င်း၊ လင်းပါးဘွယ်မရှိသောကြောင့် သသင်္ခါရိကဟု၎င်း၊ မဆိုသင့်သည့်အတွက် သင်္ခါရအပြားကို မယူရပါ။

မေး။ ရူပါဝစရစိတ်၌ သင်္ခါရအပြား လုံးဝမရှိဟု မှတ်ရမည်လော၊ဖြစ်သင့်သော သင်္ခါရကို အကြောင်းနှင့်တကွ ဖြေဆိုပါ။

ဖြေ။ မင်္ဂကိုရသည်၏အစွမ်းအားဖြင့် မဂ္ဂသတ္တိကြောင့် ရအပ်သောဈာန်သည်ပင်လျှင် နောက်အဖို့၌ ပရိကမ်၏အစွမ်းအားဖြင့်သာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၎င်း၊ ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရ၏အစွမ်းအားဖြင့်ဖြစ်သောဈာန်သည် မည်သည့်အခါမျှ အသင်္ခါရိကမဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊လင်းပါးဘွယ် မရှိသောကြောင့်၎င်း၊ သသင်္ခါရိကဖြစ်သင့်ပါသည်။

မေး။ ဣမာနိ ပဉ္စပိန္ဒံ ပိသဒ္ဓါဖြင့် ပေါင်းအပ်သော တရားတို့ကိုရေးပါ။

ဖြေ။ စတုက္ကနည်း၊ ပဉ္စကနည်း၏ အစွမ်းအားဖြင့် သုဒ္ဓိကနဝကတစ်ပါး၊ ၎င်းကို ပဋိပဒါလေးမျိုးနှင့်မြှောက်၍ ပဋိပဒါနဝကလေးပါး၊ အာရမ္မဏနဝကလေးပါး၊ ပဋိပဒါအာရုံလေးပါးစီ ရော၍ မိဿကနည်း၏အစွမ်းအားဖြင့် နဝက(၁၆)ပါး၊ ပေါင်းနဝက(၂၅)ပါးတို့ကို ပေါင်းယူပါသည်။

၄၆

မေး။ ရူပါဝရဝိပါက်ကို ကုသိုလ်နှင့်တူအောင်ပြု၍ အဘယ်ကြောင့်
ငါးပါးဆိုရပါသနည်း။

ဖြေ။ ကုသိုလ်ဈာန်အထူးသည် ဖြစ်စေအပ်သောဝိပါက်သည် စင်စစ်အား
ဖြင့် ထိုထိုဈာန်နှင့်တူစွာသာလျှင်ဖြစ်သောကြောင့် ငါးပါးဆိုရပါသည်။

အရူပါဝရဝိတအပ္ပင်

မေး။ အာကာသာနဉ္စာယတန၌ အာကာသကို အနန္တဟုဆိုရခြင်း အ
ကြောင်းကို ရေးပါ။

ဖြေ။ ဥပါဒ်စသောအပိုင်းအခြားမရှိသောကြောင့် အာကာသကို အနန္တ
ဟုဆိုပါသည်။

မေး။ အာကာသာနဉ္စာယတန၌ အာယတနမည်ပုံကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိသော ကောင်းကင်ပညတ်သည်သာလျှင်
သမ္မယုတ်တရားနှင့်တကွဖြစ်သော ဈာန်၏တည်ရာဖြစ်သောကြောင့်
အာယတနဟုဆိုပါသည်။

(တနည်း) အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိသော ကောင်းကင်ပညတ်ဟု ဆို
အပ်သော အာရုံရှိသောကြောင့် အာကာသာနဉ္စာယတနဟုဆိုပါသည်။

မေး။ ပထမာရုပ္ပဝိညာဏ်သည် ဥပါဒ်စသောအပိုင်းအခြားရှိပါလျက် အဘယ်
ကြောင့် အနန္တဟုဆိုရပါသနည်း။

ဖြေ။ ဥပါဒ်စသောအပိုင်းအခြားမရှိသော ကောင်းကင်ပညတ်၌ဖြစ်သော
ကြောင့်၎င်း၊ မိမိဟူသော ပထမာရုပ္ပဝိညာဏ်ကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော
ဘာဝနာသန္တိ ဥပါဒ်စသောအပိုင်းအခြားကိုမယူမူ၍ အပိုင်းအခြားမရှိ

သောအားဖြင့် ဖွဲ့နွဲ့ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ အနန္တ ဟုဆိုပါသည်။

မေး။ ဝိညာဏဉာယတနကုသလ၊ဝိပါက၊ကြိယာ၌ ပါသော ဝိညာဏသဒ္ဓါ သုံးခုတို့၏ ထူးခြားပုံကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ဝိညာဏဉာယတနကုသလစိတ္တံ၌ပါသော ဝိညာဏအရ=ဤဘဝ ၊ ရှေးဘဝအဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်ဘူးသော အာကာသာနဉာယတနကုသိုလ်စိတ်ကိုရပါသည်။

ဝိညာဏဉာယတနဝိပါကစိတ္တံ၌ ပါသော ဝိညာဏအရ= ရှေးဘဝ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်ဘူးသော အာကာသာနဉာယတနကုသိုလ်စိတ်ကိုရပါသည်။

ဝိညာဏဉာယတနကြိယစိတ္တံ၌ ပါသော ဝိညာဏအရ= ရှေးဘဝ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်ဘူးသော အာကာသာနဉာယတနကုသိုလ်နှင့် ဤဘဝ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်ဘူးသော အာကာသာနဉာယတနကြိယစိတ်ကိုရပါသည်။

မေး။ အာကိဉ္ဇည်၌ အဘယ်မျှ အကြွင်းအကျန်မရှိသည်ကို ယူရပါသနည်း။

ဖြေ။ အောက်တစ်ဆုံးအပိုင်းအခြားအားဖြင့် ဘင်မျှ အကြွင်းအကျန်မရှိသည်ကို ယူရပါသည်။

မေး။ နေဝသညာနာသညာ၌ သညာတစ်ခုတည်းကိုပင် အဘယ်ကြောင့် နေဝသညာဟု၎င်း၊ နာသညာဟု၎င်း ဆိုရပါသနည်း။

ဖြေ။ ရှန်ရင်းသောသညာမရှိသောကြောင့် နေဝသညာဟု၎င်း၊ သိမ်မွေ့သောသညာ ရှိသောကြောင့် နာသညာဟု၎င်း၊ ဆိုရပါသည်။

၄၈

(တနည်း) ဝိပဿနာ၏အာရုံအဖြစ်သို့ ရောက်၍ ငြိမ်းငြိမ်းကိုဖြစ်စေ
တတ်သည်ဟုဆိုအပ်သော ထင်ရှားသောသညာ၏ကိစ္စမရှိသောကြောင့်
နေဝသညာဟု၎င်း၊ ရုန့်ရင်းသောသင်္ခါရတို့မှကြွင်းသော သိမ်မွေ့သော
သင်္ခါရ၏အဖြစ် ထင်ရှားရှိသောကြောင့် နာသညာဟု၎င်း ဆိုရပါသည်။

မေး။ နေဝသညာနာသညာယတန၌ အာယတနအဓိပ္ပါယ်ကိုရေးပါ။

ဖြေ။ မနာယတန၊ ဓမ္မာယတန၌ အကျုံးဝင်သောကြောင့် အာယတနမည်၏။
(တနည်း) သမ္ပယုတ်တရားနှင့်တကွဖြစ်သောဈာန်၏ နိဿယပစ္စည်း
ဖြစ်သောကြောင့် အာယတနမည်၏။

မေး။ နေဝသညာနာသညာ၌ သညာတစ်ခုတည်းသာ နေဝသညာနာသညာ
မည်နိုင်ပါသလော ရှင်းပြပါ။

ဖြေ။ နေဝသညာနာသညာဟုဆိုခြင်းသည် နိဒဿနနည်းမျှသာဖြစ်သော
ကြောင့် ဖဿစသည်တို့သည်လည်း နေဝဖဿနာဖဿ၊ နေဝဝေဒနာ
နာဝေဒနာစသည် မည်နိုင်ပါသည်။

မေး။ အာရမ္မဏပဉ္စဘေဒန၌ အာရုံအပြားကို အသီးသီး သရုပ်နှင့်တကွရေးပါ။

ဖြေ။

စိတ်	အတိတ္တမိကမ္မအာရုံ	အာလမ္ဘိတမ္မအာရုံ
အာကာသာနဉ္စာယတန	ကသိုက်ပညတ်	ကောင်းကင်ပညတ်
ဝိညာနဉ္စာယတန	ကောင်းကင်ပညတ်	ပထမာရပ္ပဝိညာဏ်
အာကိဉ္စညာယတန	ပထမာရပ္ပဝိညာဏ်	နတ္ထိဘောပညတ်
နေဝသညာနာသညာ	နတ္ထိဘောပညတ်	တတိယာရပ္ပဝိညာဏ်

မေး။ ရူပါဝစရစိတ်နှင့်အရူပါဝစရစိတ်တို့၏ဖြစ်ပုံအထူးကို ရေးပါ။

ဖြေ။ ရူပါဝစရစိတ်သည် အင်္ဂါတိက္ကမ၏အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်ပါသည်။
အရူပါဝစရစိတ်သည် အာရမ္မဏာတိက္ကမ၏အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်ပါသည်။

လောကုတ္တရာစိတ်အဖွဲ့ငါး

မေး။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂစိတ္တံ၌ အဘယ်ကြောင့် အဘယ်တရားကို သောတဟု ခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ နိဗ္ဗာန်သို့ ရှေးဦးစွာကပ်ရောက်တတ်သောကြောင့်၎င်း၊ နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော မဟာသမုဒ္ဒရာသို့ စီးဝင်တတ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် ရေအယာဉ်နှင့်တူသောကြောင့်၎င်း၊ မဂ္ဂင်(ဂ)ပါးကို သောတဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ အဘယ်ကြောင့် သောတာပတ္တိဟုခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ အရိယာမဂ်တည်းဟူသော အယာဉ်သို့ ရှေးဦးစွာရောက်သောကြောင့် သောတာပတ္တိဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ အဘယ်ကြောင့် မဂ်ဟုခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ နိဗ္ဗာန်ကိုရှာမှီးတတ်သောကြောင့် မဂ်ဟုခေါ်ပါသည်။

(တနည်း) နိဗ္ဗာန်ကိုအလိုရှိသူတို့သည် ရှာမှီးအပ်သောကြောင့် မဂ်ဟုခေါ်ပါသည်။

(တနည်း) ကိလေသာတို့ကိုသုတ်လျက် နိဗ္ဗာန်သို့ သွားတတ်သောကြောင့် မဂ်ဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ အဘယ်ကြောင့် သောတာပတ္တိမဂ်စိတ်ဟုခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ အရိယာမဂ်တည်းဟူသောအယာဉ်သို့ ရှေးဦးစွာရောက်ခြင်းဖြင့် ရအပ်

သော မဂ်နှင့်ယှဉ်သောစိတ်သည် သောတာပတ္တိမဂ်စိတ်မည်၏။
 (တနည်း) အရိယာမဂ်တည်းဟူသောအယာဉ်သို့ ရှေးဦးစွာရောက်ခြင်းရှိ
 သောပုဂ္ဂိုလ်၏ မဂ်နှင့်ယှဉ်သောကြောင့် သောတာပတ္တိမဂ်စိတ်မည်၏။

မေး။ သကဒါဂါမိမဂ္ဂစိတ္တံ သကဒါဂါမိအရ အဘယ်နည်းဖြင့် အဘယ်သို့
 လာသည်ကို သကဒါဂါမိဟုခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ပဋိသန္ဓေနေသည်၏အစွမ်းအားဖြင့် ဤလူ့ဘုံသို့ တစ်ကြိမ်သာလာခြင်း
 ကို သကဒါဂါမိဟု ခေါ်ပါသည်။

မေး။ သကဒါဂါမိအပြားနှင့် ဤ၌ယူသင့်သော သကဒါဂါမိကိုရေးပါ။

ဖြေ။ (၁) ဣဓ ပတွာ ဣဓ ပရိနိဗ္ဗာယံ (၂) တတ္ထ ပတွာ တတ္ထ ပရိနိဗ္ဗာယံ
 (၃) ဣဓ ပတွာ တတ္ထ ပရိနိဗ္ဗာယံ (၄) တတ္ထ ပတွာ ဣဓ ပရိနိဗ္ဗာယံ
 (၅) ဣဓ ပတွာ တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဣဓ ပရိနိဗ္ဗာယံ။
 ဤ၌ ပဉ္စမမြောက် သကဒါဂါမိကို ယူရပါသည်။

မေး။ ဤ၌ ပဉ္စမမြောက် သကဒါဂါမိကို အဘယ်ကြောင့် ယူရပါသနည်း။

ဖြေ။ ပဉ္စမမြောက် သကဒါဂါမိပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤလူ့ဘုံမှ နတ်ပြည်သို့
 သွား၍ တစ်ဖန် ဤလူ့ဘုံသို့ တစ်ကြိမ်လာတတ်သောကြောင့် ယူရ၏။

မေး။ သကဒါဂါမိမဂ္ဂစိတ္တံ သကဒါဂါမိအရ ဖြစ်သင့်သောပုဂ္ဂိုလ်ကို ညွှန်
 ပြပါ။

ဖြေ။ မဂ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ပဋိသန္ဓေ၏အစွမ်းဖြင့် ဤလူ့ဘုံသို့ တစ်ကြိမ်လာ
 ခြင်း မဖြစ်ကောင်းသောကြောင့် သကဒါဂါမိဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်သာလျှင် သက

ဒါဂါမိအရ ဖြစ်သင့်ပါသည်။

မေး။ သကဒါဂါမိမဂ္ဂစိတ္တံ၌ သကဒါဂါမိအရ ဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြင့် အထူးပြု၍ အဘယ်ကြောင့် ဆိုရပါသနည်း။

ဖြေ။ သကဒါဂါမိဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်၏ အကြောင်းဖြစ်သော သကဒါဂါမိမဂ်သည် သကဒါဂါမိဖိုလ်မှ ရှေး၌ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အခြားတစ်ပါးသောမဂ်ကို ဖြတ်ခြင်းငှါ ဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြင့် အထူးပြု၍ဆိုရပါသည်။
(မှတ်ချက်) အနာဂါမိမဂ္ဂစိတ္တံ၌လည်း အတူတူပင်။

မေး။ အဘယ်ကြောင့် အနာဂါမိဟုခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ပဋိသန္ဓေ၏အစွမ်းအားဖြင့် ဤကာမဘုံသို့ မလာတတ်သောကြောင့် အနာဂါမိဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ အရဟတ္တမဂ္ဂစိတ္တံ၌ အရဟာမည်ခြင်း၏အကြောင်းတို့ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ မြတ်သောအလှူကိုခံထိုက်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် ပူဇော်အထူးကို ခံထိုက်သောကြောင့် အရဟာမည်ပါသည်။

(တနည်း) ကိလေသာတည်းဟူသော ရန်သူတို့ကို သတ်ဖြတ်တတ်သောကြောင့် အရဟာမည်ပါသည်။

(တနည်း) သံသရာစက်၏ အကန့်အကွက်နှင့်တူသော ကိလေသာတို့ကို ဖျက်ဆီးအပ်ပြီးသောကြောင့် အရဟာမည်ပါသည်။

(တနည်း) မကောင်းမျှပြုလုပ်ရာ၌ ဆိပ်ကွယ်ရာအရပ်မရှိသောကြောင့် အရဟာမည်ပါသည်။

၅၂

မေး။ အရဟတ္တမဂ္ဂစိတ္တံ၌ အရဟအရ၊ အရဟတ္တအရတို့ကို ရေးပါ။

ဖြေ။ အရဟာအရ= အရဟတ္တဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်ရပါသည်။
အရဟတ္တအရ= အရဟတ္တဖိုလ်ကိုရပါသည်။

မေး။ အရဟာမည်ခြင်း၏ အကြောင်းတို့ကို ထုတ်ပြပါ။

ဖြေ။ မြတ်သောအလှူကို ခံထိုက်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် ပူဇော်အထူးကို ခံထိုက်သောကြောင့် အရဟာမည်၏။

(တနည်း) ကိလေသာတည်းဟူသော ရန်သူကို သတ်ဖြတ်တတ်သောကြောင့် အရဟာမည်၏။ (တနည်း) သံသရာစက်၏ အကန့်အကွက်နှင့် တူသော ကိလေသာတို့ကို သတ်ဖြတ်တတ်သောကြောင့် အရဟမည်ပါသည်။ (တနည်း) မကောင်းမှုကို ပြုလုပ်ရာ၌ ဆိတ်ကွယ်အရပ်မရှိသောကြောင့် အရဟာမည်၏။

မေး။ ဣမာနိ စတ္တာရိပိ ခွံ ပိသဒ္ဓါဖြင့် ပေါင်းအပ်သောတရားများကို ထုတ်ပြပါ။

ဖြေ။ ပိသဒ္ဓါဖြင့် မဂ်တစ်ခုတစ်ခု၌ နည်းတစ်ထောင်စီ၏အစွမ်းဖြင့် မဂ်လေးပါး၌ နည်းလေးထောင်ကို၎င်း၊ သစ္စဝိဘင်း၌ လာသောနည်းပေါင်းခြောက်သောင်းကို၎င်း၊ ပေါင်းယူရပါသည်။

မေး။ သောတာပတ္တိမဂ် တစ်ထောင်ဖြစ်ပုံကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ သောတာပတ္တိမဂ်သည် သုညတမဂ်၊ အပ္ပဏိဟိတမဂ်အားဖြင့် နှစ်မျိုးပြား၏။ ထိုနှစ်မျိုးတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးကို ပဋိပဒါလေးပါးဖြင့် မြှောက်ပွားသော် ရှစ်ပါးဖြစ်၏။ ၎င်းရှစ်ပါးကို ပဋိပဒါမဖက်

သက်သက်သော(၂)ပါးနှင့် ပေါင်း၍ ဣန်ဟူသောအမည်ဖြင့်
 သောတာပတ္တိမဂ်(၁၀)ပါးဖြစ်ပါသည်။ ထိုအတူ မဂ်ဟူသောအမည်ဖြင့်
 (၁၀)ပါး၊ သတိပဋ္ဌာန်၊ သမ္မပ္ပဓာန်၊ ဣဒ္ဓိပါဒ်၊ ဣန္ဒြေ၊ ဗိုလ်၊ ဗောဇ္ဈင်၊ သဗ္ဗာ
 သမထ၊ ဓမ္မ၊ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်၊ အာဟာရ၊ ဗဿ၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊
 စေတနာ၊ စိတ်ဟူသောအမည်ဖြင့် (၁၀)ပါးစီရှိရာ အားလုံးပေါင်းလျှင်
 (၂၀၀)ဖြစ်၏။ ၎င်း(၂၀၀)ကို အဓိပတိလေးပါးနှင့်မြှောက်သော်
 သောတာပတ္တိမဂ်(၈၀၀)ဖြစ်၏။ ထို(၈၀၀)ကို အဓိပတိနှင့် မရော
 မယှက် သက်သက်သော (၂၀၀)နှင့်ပေါင်းလျှင် သောတာပတ္တိမဂ်ပေါင်း
 တစ်ထောင်ဖြစ်ပါသည်။

မေး။ အဘယ်ကြောင့် မဂ်စိတ်လေးမျိုး ပြားရပါသနည်း။

ဖြေ။ ဣန္ဒြေတို့၏ မထက်မြက်ခြင်း၊ ထက်မြက်ခြင်း၊ အထူးထက်မြက်
 ခြင်း၊ အလွန်အထူးထက်မြက်ခြင်းအားဖြင့် သတ္တိလေးမျိုးရှိသည်ဖြစ်၍
 သံယောဇဉ်ကိုပယ်ပုံ လေးမျိုးပြားသောကြောင့် မဂ်စိတ် လေးမျိုးပြားရ
 ပါသည်။

မေး။ သံယောဇဉ်ကိုပယ်ပုံလေးမျိုးပြားသောကြောင့် မဂ်စိတ်လေးမျိုးပြား
 သည်ဟုဆိုရာ အဘယ်ကြောင့် သံယောဇဉ်ပယ်ပုံ လေးမျိုးပြားရပါသ
 နည်း။

ဖြေ။ ဣန္ဒြေတို့၏မထက်မြက်ခြင်း၊ ထက်မြက်ခြင်း၊ အထူးထက်မြက်ခြင်း၊
 အလွန်အထူးထက်မြက်ခြင်းအားဖြင့် သတ္တိလေးမျိုးပြားသောကြောင့်
 သံယောဇဉ်ပယ်ပုံ လေးမျိုးပြားရပါသည်။

မေး။ မဂ်(၄)မျိုးဖြင့် သံယောဇဉ်ပယ်ပုံ အသီးသီးကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ (၁)သောတာပတ္တိမဂ်သည် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၊ဝိစိကိစ္ဆာ၊သီလဗ္ဗတုပရာမာသ သံယောဇဉ်သုံးမျိုးကို အကြွင်းမဲ့ပယ်ပါသည်။

(၂) သကဒါဂါမိမဂ်သည် ကာမရာဂသံယောဇဉ်၊ ဗျာပါဒသံယောဇဉ် (၂)ပါးကို ခေါင်းပါးအောင်ပြုပါသည်။

(၃) အနာဂါမိမဂ်သည် ကာမရာဂနှင့် ဗျာပါဒသံယောဇဉ်(၂)ပါးကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်ပါသည်။

(၄)အရဟတ္တမဂ်သည် ရူပရာဂ၊အရူပရာဂ၊မာန၊ဥဒ္ဓစ္စ၊အဝိဇ္ဇာ ဟူသော သံယောဇဉ်ငါးပါးကို အကြွင်းမဲ့ပယ်ပါသည်။

မေး။ မဂ်(၄)ပါး၊ဖိုလ်(၄)ပါးကို အဘယ်ကြောင့် အနုတ္တရ(လောကုတ္တရာ) ဟု ခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ မိမိထက်လွန်မြတ်သောတရားမရှိသောကြောင့် အနုတ္တရဟုခေါ်ပါသည်

မေး။ အဘယ်ကြောင့် လောကုတ္တရာစိတ် (၁၂)ပါး မပြားရပါသနည်း။

ဖြေ။ လောကုတ္တရာကြိယာစိတ် မရှိသင့်၊မဖြစ်သင့်သောကြောင့် လောကုတ္တရာစိတ်(၁၂)ပါးမဖြစ်ရပါ။

မေး။ အဘယ်ကြောင့် လောကုတ္တရာကြိယာစိတ် မရှိရပါသနည်း။

ဖြေ။ မဂ်စိတ်သည် တစ်ကြိမ်သာဖြစ်သောကြောင့် ကြိယာစိတ်မရှိရပါ။

မေး။ အဘယ်ကြောင့် မဂ်စိတ်တစ်ကြိမ်သာ ဖြစ်ရပါသနည်း။

ဖြေ။ မဂ်စိတ်သည် ကိလေသာတို့ကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်

ရထိုက်သောကြောင့်၎င်း၊ မဂ်စိတ်တစ်ကြိမ်တည်းဖြင့်ပင်လျှင် ဆိုင်ရာကိလေသာတို့ကို မဖြစ်နိုင်တော့အောင် ပြီးစေနိုင်သောကြောင့် ၎င်း၊ မဂ်စိတ်အကြိမ်ကြိမ်ဖြစ်နေခြင်းဖြင့် ပြုဘွယ်ကိစ္စမရှိသော ကြောင့်၎င်း၊ မဂ်စိတ်တစ်ကြိမ်သာဖြစ်ရပါသည်။

မေး။ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်များ အဘယ်ကြောင့် ဖလသမာပတ်ဝင်စားရပါ သနည်း။

ဖြေ။ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရအကျိုးငှါ ဖလသမာပတ်ဝင်စားရပါသည်။

မေး။ ကာမဘုံမှအခြားဘုံ၌ ဖြစ်သောစိတ်တို့ကိုလည်း ကာမစိတ်ဟုပင် ခေါ်နိုင်ပုံကို ဥပမာဖြင့်ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ လူမိဗ္ဗမှမွေးသောတိရစ္ဆာန်ကို တိရစ္ဆာန်မျိုး၌အကျုံးဝင်သောကြောင့် လူဟုမခေါ်ဘဲ တိရစ္ဆာန်ဟုပင်ခေါ်ရသကဲ့သို့ ကာမဘုံမှအခြားဘုံ၌ဖြစ် သောစိတ်တို့ကိုလည်း ကာမတဏှာ၏အာရုံဖြစ်သောကြောင့် ကာမ စိတ်ဟုပင် ခေါ်ရပါသည်။

မေး။ သောတာပတ္တိမဂ်စသော မဂ်စိတ်(၄)ပါး၏ ငါးပါးစီ ငါးပါးစီ ပြား ရခြင်းအကြောင်းကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ပါဒကဇ္ဈာန်၊ သမ္မသိတဇ္ဈာန်၊ ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယဇ္ဈာန်တို့တွင် တစ်ပါး တစ် ပါး၏အစွမ်းအားဖြင့် ထိုထိုဇ္ဈာန်နှင့်တူသည်၏အဖြစ်ဖြင့် ဝိတက်စသော ဇ္ဈာန်အင်္ဂါများထင်ရှားရှိသောကြောင့် ပထမဇ္ဈာန်စသော ဝေါဟာရကိုရ ကြ၍ ငါးပါးစီပြားရပါသည်။

မေး။ အဘယ်ဇ္ဈာန်ကို အဘယ်ကြောင့် ပါဒကဇ္ဈာန်ဟုခေါ်ပါသနည်း။

၅၆

ဖြေ။ ပထမဇာန်စသည်တို့တွင် တစ်ပါးပါးသောဇာန်ကိုဝင်စား၍ ထိုထိုဇာန်မှထလျက် သင်္ခါရတရားတို့ကို သုံးသပ်သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာဖြစ်ကြောင်း အခြေခံဖြစ်သောဇာန်သည် ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာ၏ နိုးစွာသောအကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ပါဒကဇာန်မည်ပါသည်။

မေး။ အဘယ်ကြောင့် သမ္မသိတဇာန်ဟုခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာဖြစ်ရန် အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု သုံးသပ်အပ်သောဇာန်သည် သမ္မသိတဇာန်မည်၏။

မေး။ အဘယ်ကြောင့် ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယဇာန်ဟု ခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ငါ့အား ပထမဇာန်နှင့်တူသော ပဉ္စကိမ္မိကမဂ်စသည်ဖြစ်ပါမူ ကောင်းလေစွဟုဖြစ်သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏အလိုဆန္ဒသည် ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယဇာန်မည်၏။

မေး။ ပါဒကဇာန်နှင့်တူသော မဂ်ဖြစ်ပုံကို ရေးပါ။

ဖြေ။ ပထမဇာန်စသည်တို့တွင် တစ်ပါးပါးသောဇာန်ကိုဝင်စားပြီး ၄ မှထ၍ ပကိဏ္ဍကသင်္ခါရတရားတို့ကို သုံးသပ်လျက် ဖြစ်ပေါ်လာမဂ်သည် ပါဒကဇာန်နှင့်တူသောမဂ်ဖြစ်ပါသည်။

မေး။ သမ္မသိတဇာန်နှင့်တူသော မဂ်ဖြစ်ပုံကို ရေးပါ။

ဖြေ။ ဝိပဿနာအခြေခံဇာန်ကိုမဝင်စားဘဲ အမှတ်မထားတစ်ပါးပါးပထမဇာန်စသည်ကို သုံးသပ်လျက်ဖြစ်ပေါ်လာသောမဂ်သည်

သိတဈာန်နှင့်တူစွာဖြစ်ပါသည်။

ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယဈာန်နှင့်တူသော မဂ်ဖြစ်ပုံကို ရေးပါ။

အမှတ်မထားတစ်ပါးပါးသော ဈာန်ကိုဝင်စား၍ ထိုဈာန်မှထပြီး
၄င်းဈာန်ကိုပင် သုံးသပ်လျက် ပုဂ္ဂိုလ်၏အလိုအဇ္ဈာသယအားလျော်စွာ
ဖြစ်ပေါ်လာသောမဂ်သည် ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယဈာန်နှင့်တူသောမဂ်ဖြစ်၏။

ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယဈာန်မရှိခဲ့လျှင် အဘယ်ဈာန်နှင့်တူသောမဂ်ကို ရနိုင်
ပါသနည်း။

အောက်အောက်ဈာန်မှထ၍ အထက်ထက်ဈာန်တရားတို့ကို သုံးသပ်
လျှင် သမ္မသိတဈာန်နှင့်တူစွာသော မဂ်ကိုရနိုင်ပါသည်။

အထက်အထက်ဈာန်မှထ၍ အောက်အောက်ဖြစ်သောဈာန်ကို သုံးသပ်
လျှင် ပါဒကဈာန်နှင့်တူစွာသောမဂ်ကို ရနိုင်ပါသည်။

(အကြောင်းကား) အောက်အောက်ဖြစ်သောဈာန်ထက် အထက်အထက်
ဖြစ်သောဈာန်သည် အထူးသဖြင့် အားရှိသောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။

သုက္ခဝိပဿကပုဂ္ဂိုလ်များ မဂ်ရသောအခါ အဘယ်ကဲ့သို့သော မဂ်မျိုး
ကို ရနိုင်ပါသနည်း။ (မှတ်ချက်) ပဉ္စဂီကမဂ်ဖြစ်ပုံကို ရေးပါဟု
မေးလျှင်လည်း အဖြေအတူတူပင်။

သုက္ခဝိပဿကပုဂ္ဂိုလ်အား ပါဒကဈာန်စံသည်မရှိသောကြောင့်
ဝိပဿနာနိယမအားဖြင့် ပဉ္စဂီကမဂ်မျိုးကိုသာ ရပါသည်။

(တနည်း) ဈာနလာဘီပုဂ္ဂိုလ်ပင်ဖြစ်သော်လည်း ဈာန်ကိုအခြေခံမပြုဘဲ
မဝင်စားဘဲ ပကိဏ္ဍကသင်္ခါရတရားတို့ကို သုံးသပ်လျက် မဂ်ရသောအခါ
၌လည်း ဝိပဿနာနိယမအားဖြင့်သာ ပဉ္စဂီကမဂ်မျိုးကိုသာ ရနိုင်၏။

8
A

၅၀

မေး။ သတ္တဝါ သ ဝိဓံ ပုည ဂါထာ၌ ကုသိုလ်၊ဝိပါက်တို့၏ အရေအတွက်
ကိုသာ အဘယ်ကြောင့် ပြဆိုရပါသနည်း။

ဖြေ။ ပါဒကဏ္ဍနိဓသည်တို့၏အစွမ်းအားဖြင့် အရေအတွက်တိုးပွားခြင်း
သည် ကုသိုလ်၊ဝိပါက်တို့၌သာ ဖြစ်သင့်သောကြောင့် ဆိုရပါသည်။

စိတ်ပိုင်းအဖွင့်ပြီး၏

စေတသိက်ပိုင်း

မေး။ စိတ်(၈၉)ပါးကို အဘယ်မျှသော အပြား ချို့ဖြင့် အရှင်အနုရုဒ္ဓါဆရာ
ဝေဇာန်၍ပြသည်ကို ဋီကာကျော်လာသည့်အတိုင်း ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ဘုံအပြား၊ ဇာတ်အပြား၊ သမ္ပယောဂအပြား၊ သင်္ခါရအပြား၊ ဈာန်အပြား၊
အာရုံအပြား၊ မဂ်အပြားတည်းဟူသော(၇)ပါးသောအပြားတို့ဖြင့် ဝေဇာန်
၍ ပြပါသည်။

မေး။ စေတော ယုတ္တာ ၌ ယှဉ် ဟူသောစကား၏အဓိပ္ပါယ်ကို ရေးပါ။

ဖြေ။ စိတ်နှင့်အတူတကွဖြစ်ခြင်း၊ အတူတကွချုပ်ခြင်း၊ အာရုံတူခြင်း၊ မှီ
ရာတူခြင်းကို ယှဉ်သည်ဟုဆိုပါသည်။

မေး။ ဧကနိရောဓသဒ္ဓါဆိုရခြင်း အကျိုးကို ရေးပါ။

ဖြေ။ စိတ်နှင့်အတူတကွဖြစ်သော စတုရုပ်တို့ကို နှစ်စေခြင်း အကျိုးရှိပါသည်။

မေး။ စိတ်နှင့်အတူတကွဖြစ်သောကြောင့် စေတသိက်ဟုဆိုလျှင် စိတ်နှင့်အတူတကွဖြစ်သော စတုရုပ်တို့ကို စေတသိက်ဟုခေါ်နိုင်ပါသလော၊ သင်္ဂဟထောက်၍ဖြေပါ။

ဖြေ။ ဧကနိရောဓာကိုထောက်၍ စေတသိက်ဟုမခေါ်နိုင်ပါ။

မေး။ ဧကာလမ္မဏသဒ္ဓါကို ဆိုခြင်းဖြင့် ရရှိနိုင်သောအကျိုးနှင့် မဆိုခြင်းကြောင့် ရရှိနိုင်သောအပြစ်တို့ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ဧကာလမ္မဏသဒ္ဓါကို ဆိုခြင်းဖြင့် စိတ်နှင့်အတူတကွဖြစ်/ချုပ်သော ဝိညတ်ဒွေးကို နှစ်စေခြင်းအကျိုးရှိပါသည်။

(တနည်း) ဝိညတ်ဒွေးနှင့်တကွ စုတိစိတ်မှပြန်၍ ရေတွက်သည်ရှိသော် (၁၇)ချက်မြောက်သော ဘဝင်စိတ်၏ ဥပ္ပါဒက္ခဏန္တိဖြစ်၍ စုတိစိတ်၏ ဘင်ခဏန္တိချုပ်ကုန်သော ကမ္မဇရုပ်တရားတို့ကို နှစ်စေခြင်းအကျိုးရှိပါသည်။

ဧကာလမ္မဏသဒ္ဓါကို မဆိုခြင်းကြောင့် စိတ်နှင့်အတူတကွဖြစ်/ချုပ်သော ဝိညတ်ဒွေးသည်လည်း စေတသိက်မည်၏ဟူသောအပြစ်ကို ရရှိနိုင်ပါသည်။

မေး။ ဧကဝတ္ထုကသဒ္ဓါထည့်ဆိုရခြင်းအကျိုးကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ဧကုပ္ပါဒ၊ ဧကနိရောဓ၊ ဧကာလမ္မဏလက္ခဏာသုံးပါးနှင့် ပြည့်စုံသော တရားတို့သည် အမြဲမှီရာတူကြသည်ဟု ပြခြင်းအကျိုးငှါ ဧကဝတ္ထုကသဒ္ဓါကို ထည့်ဆိုရပါသည်။

၆၀

မေး။ စေတသိက်လက္ခဏာ(၄)ပါးအမြဲရသောအခါနှင့် မရသောအခါကို ခွဲခြားပြပါ။

ဖြေ။ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ စေတသိက်လက္ခဏာ(၄)ပါးလုံးကို ရရှိ၍၊ စတုဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ စေတသိက်လက္ခဏာ(၃)ပါး ကိုသာ ရရှိပါသည်။

မေး။ တွေ့ထိ၍မရကောင်းသော ဖဿဟူသောနာမ်တရား၏ တွေ့ထိပုံကို ဥပမာဖြင့် ထင်ရှားအောင်ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ဖဿသည် တွေ့ထိ၍ မရကောင်းသော်လည်း အချဉ်သီးစားသောသူ တို့ကို မြင်ရသောသူအား မိမိကိုယ်တိုင်မစားရသော်လည်း စားရသကဲ့သို့ တံတွေးဖြစ်ခြင်းစသည်တို့ကဲ့သို့ တွေ့ထိသောအခြင်းအရာအားဖြင့် (တွေ့ထိသယောင်ယောင်) ဖြစ်ခြင်းကိုပင် တွေ့ထိသည်ဟုဆိုပါသည်။

မေး။ ဖဿစသည်၏ အာရုံ၏အရသာခံစားပုံနှင့် ဝေဒနာ၏အာရုံ၏ အရသာခံစားပုံကို ထင်ရှားအောင်ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ရှင်ဘုရင်၏စားဖိုမှူးသည် ပွဲတော်အုပ်ကိုစားသုံးရာ၌ အရသာသိရုံမျှ တစ်စိပ်တစ်ဒေသကိုသာ စားသုံးသကဲ့သို့ ဖဿစသည်တို့သည် အာရုံ ၏ အရသာကို တစ်စိတ်တစ်ဒေသမျှသာ ခံစားခြင်းလက္ခဏာရှိပါသည်။
ရှင်ဘုရင်သည် ပွဲတော်အုပ်ကို အစိုးတရ သုံးဆောင်ခံစားသကဲ့သို့ ဝေဒနာသည် အာရုံ၏အရသာကို အစိုးတရအားဖြင့် ခံစားခြင်း လက္ခဏာ ရှိပါသည်။

မေး။ သညာမည်ပုံကို ရေးခဲ့ပါ။

မေး။ အညှိ၊အဖြူစသောအာရုံကို အမှတ်အသားပြု၍ သိတတ်သောကြောင့် သညာဟုခေါ်ပါသည်။

ပထမအသိသည် ဒုတိယအသိ၏ အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် သညာမည်သကဲ့သို့ ဒုတိယအသိစသည်တို့သည်လည်း တတိယအသိ စသည်တို့၏အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် သညာဟုပင်ခေါ်နိုင်ပါသည်။

မေး။ စေတနာမည်ပုံကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ အာရုံနှင့်သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို ဖွဲ့စပ်ပေးတတ်သောကြောင့် စေတနာ မည်ပါသည်။ (တနည်း)ပြုပြင်အပ်သော တရားတို့ကို ပြုပြင်ခြင်း ၌ အားထုတ်တတ်သောကြောင့် စေတနာမည်ပါသည်။

မေး။ ဇီဝိတိန္ဒြေနှင့် ဇီဝိတ၏အဓိပ္ပါယ်နှင့် ဇီဝိတိန္ဒြေအဓိပ္ပါယ်ကိုရေး၍၊ ဇီဝိတနှင့်ဇီဝိတိန္ဒြေအရ တူ/မတူရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ သမ္ပယုတ်တရားတို့၏ အသက်ရှည်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ဇီဝိတ မည်၏။ သမာဇာတ်တရားတို့ကို စောင့်ရှောက်ခြင်း၌ အစိုးရသည်၏ အဖြစ်နှင့်ယှဉ်သောကြောင့် ဇီဝိတိန္ဒြေမည်၏။
၄င်း(၂)ပုဒ်တို့၏အရသည် အတူတူပင်ဖြစ်ပါသည်။

မေး။ ဝိတက်၊စေတနာ၊မနသိကာရတို့၏ အထူးကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ဝိတက်သည် သမာဇာတ်တရားတို့ကို အာရုံသို့ရှေးရှုတင်ပေးခြင်း သဘောရှိသောကြောင့် ထိုသမာဇာတ်တရားတို့ကို အာရုံ၌ထည့် ပေးသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

စေတနာသည် အာရုံသို့တက်ရောက်ပြီးသော သမာဇာတ်တရားတို့ကို ထိုထိုအာရုံ၌ ယှဉ်စေတတ်သောကြောင့် ဗိုလ်မှူးကြီးကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

၆၂

မနသိကာရသည် အာရုံသို့တက်ရောက်ပြီးသောတရားတို့ကို အာရုံ
သို့ ရှေးရှုယှဉ်စေတတ်သောကြောင့် ရထားထိမ်းကဲ့သို့ဖြစ်၏။ ဤသို့
ထူးကြပါသည်။

မေး။ ပရမတ္ထသဘောတရားတို့နှင့် ပတ်သက်သော ဆရာအစဉ်အဆက်
၏ အဆုံးအမကိုရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ယုံကြည်လျက် သင်ကြားခြင်း၊ မေးမြန်းခြင်းစသည်၏အစွမ်းအား
ဖြင့် အားထုတ်မှုကို ပြုသင့်၏။ ဖေါက်ဖေါက်ပြန်ပြန် ကျင့်သုံးခြင်းဖြင့်
မတွေဝေထိုက်ပါ။

မေး။ ပရမတ္ထတရားတို့၏ ဖုသနစသောလက္ခဏာအသီးသီး၏ မတူထူးခြား
ပုံကို ယုံကြည်ထိုက်ပုံကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ဘုရားရှင်သည် ပရမတ္ထတရားတို့၏ မဖေါက်မပြန်မှန်ကန်သော
လက္ခဏာကို မှန်ကန်သည့်အတိုင်း ထိုးထွင်းသိပြီး၍ ဝေဘန်ပိုင်းခြား
ဟောကြားတော်မူ၏ဟု ဘုရားရှင်အပေါ်၌ ယုံကြည်မှုသဒ္ဓါတရားဖြင့်
ပရမတ္ထတရားတို့၏ လက္ခဏာစသည် မတူထူးခြားပုံကို မှတ်သားသင့်ပါ
သည်။

မေး။ ဝိရိယ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ လှလှရှိရှိသုတို့၏ ဖြစ်ကြောင်းကို ဝိရိယဟု ခေါ်ပါသည်။
(တနည်း) လှလှရှိရှိသုတို့၏ အလုပ်ကို ဝိရိယဟုခေါ်ပါသည်။
(တနည်း) အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်စေအပ်သောကြောင့် ဝိရိယမည်
ပါသည်။

မေး။ ဆန္ဒ၏အဓိပ္ပါယ်ကို ဥပမာဖြင့် ဖြေပါ။

ဖြေ။ ဆန္ဒသည် စိတ်၏ အာရုံကိုယူရာအခါ၌ လက်ကိုဆန့်တန်းသည်နှင့် တူ၏။ အလှူပေးလို၍ လှူဘွယ်ဝတ္ထုကို အလိုရှိသောအခါ ပစ်အပ် ပြီးသော မြွားကို ကောက်ယူလိုသော လေးသမားနှင့်တူပါသည်။

မေး။ အဘယ်ကြောင့် ပကိဏ်းစေတသိက်ဟု ခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ သောဘဏစိတ်တို့၌၎င်း၊ အသောဘဏစိတ်တို့၌၎င်း ရောပြွမ်း၍ ယှဉ်သောကြောင့် ပကိဏ်းစေတသိက်ဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ အဘယ်ကြောင့် အညသမာန်း ခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ အညမည်သော သောဘဏစိတ်၊ အသောဘဏစိတ်တို့နှင့်တူသော ကြောင့် အညသမာန်းခေါ်ပါသည်။

မေး။ အကုသိုလ်စေတသိက်၊ သောဘဏစေတသိက်တို့တွင် အကုသိုလ် စေတသိက်တို့ကို အဘယ်ကြောင့် ရှေးဦးစွာ ဆိုရပါသနည်း။

ဖြေ။ စိတ်ပိုင်း၌ စိတ်တို့ကိုအကျယ်ဝေဘန်၍ ပြရာအစဉ်အားဖြင့် ပြလို သောကြောင့် အကုသိုလ်စိတ်၌သာ ယှဉ်သော အကုသိုလ်စေတသိက် တို့ကို ရှေးဦးစွာ ညွှန်ပြပါသည်။

မေး။ အာရုံကိုယူခြင်း၏အစွမ်းအားဖြင့်ဖြစ်သောမောဟသည် အာရုံ၌တွေ ဝေပုံ၊ မသိပုံကို ရေးသားခဲ့ပါ။

ဖြေ။ အာရုံ၏ ဟုတ်မှန်တိုင်းသော အနိစ္စစသောသဘောကို ဖုံးလွှမ်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်ခြင်းကိုပင်လျှင် အာရုံ၌တွေဝေသည်၊

၆၄

မသိသည် ဟုဆိုပါသည်။

မေး။ အဟိရိက၏ ရွာဝက်နှင့်တူပုံ၊ အနောတ္တပ္ပ၏ ပိုးဖလံနှင့်တူပုံတို့ကို ရေးသားခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ရွာဝက်သည် မစင်စားခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် မရှက်သကဲ့သို့ အဟိရိကသည်လည်း ကာယဒုစရိုက်စသည်ကိုပြုလုပ်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် မစက်ဆုပ်သောအားဖြင့် ရွာဝက်နှင့်တူ၏။

ပိုးဖလံသည် မီးလောင်မည်မှမကြောက်လန့်သကဲ့သို့ ဩတ္တပ္ပသည်လည်း ကာယဒုစရိုက်စသည်မှ ဓလန့်ခြင်းအားဖြင့် ပိုးဖလံနှင့်တူပါသည်။

မေး။ လောဘနှင့် ဆန္ဒအထူးကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ စိတ်၏ အာရုံကို အာရုံပြုကာမျှမတ္တသည် ဆန္ဒမည်၏။ ထိုအာရုံ၌ အလွန်ငြိကပ်ခြင်းသည် လောဘမည်၏။ ဤသို့ထူးပါသည်။

မေး။ ဒိဋ္ဌိ၏ ဖေါက်ပြန်သောအားဖြင့် မြင်ပုံကို ရေးပါ။

ဖြေ။ ငါ၏အမြင်သည်သာ မှန်၏။ အခြားသောအမြင်သည် အချိုးနီးသာတည်း ဟု ဖေါက်ပြန်သောအားဖြင့် မြင်တတ်သောသဘောသည် ဒိဋ္ဌိမည်၏။

မေး။ ဉာဏ်နှင့်ဒိဋ္ဌိအထူးကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ဉာဏ်သည် အာရုံကို မှန်ကန်သောသဘာဝအတိုင်း သိတတ်၏။ ဒိဋ္ဌိသည် အာရုံ၏မှန်ကန်သောသဘောကိုစွန့်၍ မမှန်ကန်သောအားဖြင့် ယူတတ်၏။ ဤသို့ထူးပါသည်။

မေး။ မစ္ဆရိယ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ အံဩဘွယ်မှန်သမျှသည် အခြားသူတစ်ပါးတို့အား မဖြစ်ပါစေသတည်း၊
ငါ့အားသာလျှင် ဖြစ်စေသတည်း၊ဟု ဖြစ်သောအခြင်းအရာသည်
မစ္ဆရိယမည်၏။ (တနည်း) မိမိစီးစိမ်းကို ဝန်တိုသောသူ၏ အဖြစ်
သည် မစ္ဆရိယမည်၏။

မေး။ ကုက္ကုစ္ဆံ၌ ကုကတအပြားနှင့် ဤ၌ယူရမည့် ကုက ဘကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ကုကတသည် ပြုအပ်ပြီးသောဒုစရိုက်အမျှနှင့် မပြုမိသောဒုစရိုက်
အမျှ ဟူ၍နှစ်မျိုးရှိပါသည်။ ဤ၌ ထိုနှစ်ပါးတို့ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်သော
ဝိပဋိသာရစိတ္တုပ္ပါဒ်ကို ယူရပါသည်။

မေး။ ထိနနှင့် မိဒ္ဓအထူးကို ရေးပါ။

ဖြေ။ စိတ်၏ အမှီ၌ မကောင်းသည်၏အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာရှိသော
သဘောတရားသည် ထိနမည်၏။ စေတသိက်(၅၂)ပါးတို့၏ အမှီ၌
မကောင်းသည်၏အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာရှိသောသဘောတရားသည်
မိဒ္ဓမည်၏။ ဤသို့ထူးပါသည်။

မေး။ ရုပ်တရားဖြစ်သော မိဒ္ဓရှိသင့်/ မရှိသင့် ဖြေဆိုပါ။

ဖြေ။ မိဒ္ဓကို ကာမစ္ဆန္ဒစသည်တို့ကဲ့သို့ ပဟာတဗ္ဗတရားတို့၌ ဟောတော်မူ
အပ်သောကြောင့် မိဒ္ဓသည် ရုပ်တရားမဖြစ်သင့်ပါ။

မေး။ န တုမှ ဘိက္ခဝေ ရူပ ပဇဟေထ ဟူသော ဘုရားစကားတော်အရ
ရုပ်တရားကို ပဟာတဗ္ဗအဖြစ် ဟောအပ်သောကြောင့် မိဒ္ဓရုပ် ရှိသင့်ပါ

၆၆

သလော။

ဖြေ။ ၎င်းဘုရားစကားတော်သည် ထိုရုပ်တရားလျှင် အာရုံရှိသော ဆန္ဒရာဂ ကိုပယ်ရန် ဟောထားခြင်းဖြစ်သောကြောင့် မိဒ္ဓသည် ရုပ်မဖြစ်သင့်ပါ။

ဘုရားရှင်သည် နာမ်ခန္ဓာတို့ကို သမ္မယုတ်တရားဟုဟောတော်မူ သောကြောင့် ထိုနာမ်ခန္ဓာတို့၌ မိဒ္ဓပါဝင်သည့်အတွက် သမ္မယုတ်တရား ဖြစ်၍ မိဒ္ဓသည် နာမ်တရားသာဖြစ်ပြီး ရုပ်တရားမဖြစ်သင့်ပါ။

ရုပ်မရှိသော အရူပဘုံ၌ မိဒ္ဓတရားဖြစ်ခြင်းကို ဟောတော်မူသော ကြောင့် မိဒ္ဓသည် ရုပ်တရားမဖြစ်သင့်ပါ။ နာမ်တရားသာဖြစ်သင့်ပါ သည်။

မေး။ ရဟန္တာများ မိဒ္ဓရှိသောကြောင့် အိပ်ချင်ကြပါသလော။

ဖြေ။ မိဒ္ဓရှိသောကြောင့် အိပ်ချင်ကြသည်မဟုတ်ပါ။ ကရဇ္ဇကာယ ကြင်နာ ခြင်းကြောင့် အိပ်ချင်မျှဖြစ်ပါသည်။

မေး။ အကုသိုလ်စေတသိက်ရှိသကဲ့သို့ အဟိတ်စေတသိက် အဘယ်ကြောင့် မရှိရပါသနည်း။

ဖြေ။ အဟိတ်စိတ်၌သာ သီးခြားယှဉ်သော စေတသိက်မရှိသောကြောင့် အဟိတ်စေတသိက်ကို မဆိုရပါ။

မေး။ သဒ္ဓါအရ အဘယ်တရားတို့၌ ယုံကြည်မှုကို သဒ္ဓါဟုခေါ်ရပါသနည်း၊ ၎င်း၏ လက္ခဏာကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

ဖြေ။ ရတနာသုံးပါးတို့၌ ယုံကြည်မှုကို သဒ္ဓါဟုခေါ်ပါသည်။ ၎င်းသဒ္ဓါသည် ယှဉ်ဘက်သမ္မယုတ်တရားတို့ကို ကြည်လင်စေခြင်းလက္ခဏာရှိပါသည်။

(ဥပမာ) ရေကိုကြည်လင်စေတတ်သော စကြာဝတေးမင်း၏ ပတ္တမြား ရတနာကဲ့သို့ ဖြစ်ပါသည်။

မေး။ ဟိရီနှင့် သြတ္တပ္ပအထူးကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ အမျိုးကောင်းသွီးချွေးမကဲ့သို့ မိမိကိုယ်ကို ရိုသေလေးစားသောအားဖြင့် အကုသိုလ်တရားမှ စက်ဆုပ်ခြင်းသည် ဟိရီမည်၏။ ပြည့်တန်ဆာအမျိုးသွီးကဲ့သို့ သူတစ်ပါးကို ရိုသေလေးစားသောအားဖြင့် အကုသိုလ်တရားမှ ထိန့်လန့်ခြင်းသည် သြတ္တပ္ပမည်၏။ ဤသို့ထူး၏။

မေး။ ကာယပဿဒ္ဓိစသည်ကို အဘယ်ကြောင့် (၂)ပါးစီတွဲ၍ ဟောရပါ သနည်း။

ဖြေ။ ကာယပဿဒ္ဓိစသော နှစ်ပါးနှစ်ပါးသောတရားတို့သည်သာလျှင် တစ်ပေါင်းတည်းအတူတကွဖြစ်၍ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ဆန့်ကျင်ဘက်တရား တို့ကို သတ်တတ်သောကြောင့် နှစ်ပါးစီ နှစ်ပါးစီ တွဲ၍ဟောရပါသည်။

(တနည်း)စိတ္တပဿဒ္ဓိစသည်တို့ဖြင့် စိတ်၏ငြိမ်းအေးမှုကိုသာပြ၏။ ကာယပဿဒ္ဓိစသည်ဖြင့်ကား ကာယပဿဒ္ဓိစသည်လျှင် ဖြစ်ကြောင်း ရှိသော ပဏီတရုပ်ကို ပြန့်နှံ့သည်၏အစွမ်းအားဖြင့် ရူပကာယ၏ ငြိမ်း အေးမှုကိုလည်း ပြ၏ ဟူသောအဓိပ္ပါယ်ကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ နှစ်ပါးစီတွဲ ၍ ဟောရပါသည်။

မေး။ ကာယပဿဒ္ဓိစသည်၌ ကာယအရ ကောက်ပြပါ။

ဖြေ။ ကာယအရ ဝေဒနာစသော ခန္ဓာသုံးပါးအပေါင်းကိုရပါသည်။

၆၈

မေး။ ဝိရတီသုံးပါးတို့၏အပြားကို အသီးအသီးရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ သမ္မာဝါစာအပြား

(၁) မုသာဝါဒ ဝေရမဏီ

(၂) ပိသုဏဝါစာဝေရမဏီ

(၃) ဖရသုဝါစာ ဝေရမဏီ

(၄) သမ္ပပ္ပလာပါ ဝေရမဏီ။

သမ္မာကမ္မူ အပြား

(၁) ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏီ

(၂) အဒိန္နာဒါနာ ဝေရမဏီ

(၃) ကာမေသု မိစ္ဆာစာရာ ဝေရမဏီ။

သမ္မာအာဇီဝအပြား

အာဇီဝဟောတုက ကာယဒုစရိုက်သုံးပါးမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ အာဇီဝဟောတုက ဝစီဒုစရိုက်လေးပါးမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းအားဖြင့် (၇)ပါးရှိပါသည်။ ကုဟနု၊ လပနစသော မိစ္ဆာဇီဝမှ ရှောင်ကြဉ်သည်၏အစွမ်းအားဖြင့် အလွန်များပြားပါသည်။

မေး။ ဝိရတီ၏ အဓိပ္ပါယ်နှင့် အပြားကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ဒုစရိုက်တရားတို့မှ ရှောင်ကြဉ်တတ်သောကြောင့် ဝိရတီမည်ပါသည်။ ထိုဝိရတီသည် သမ္ပတ္တဝိရတီ၊ သမာဒါနဝိရတီ၊ သမုစ္ဆေဒဝိရတီ ဟူ၍ သုံးမျိုးရှိပါသည်။

မေး။ အဘယ်ကြောင့် ကရုဏာဟုခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်နေသူတို့ကို တွေ့ရသော် သူတော်ကောင်းတို့၏ စိတ်နှလုံး ပင်ပန်းဆင်းရဲခြင်းသဘောတရားသည် ကရုဏာမည်၏။ (တနည်း) သူတစ်ပါးတို့၏ ဆင်းရဲဒုက္ခကို ပယ်ဖျောက်တတ်သောကြောင့် ကရုဏာမည်၏။

(တနည်း) သူတစ်ပါးတို့၏ဆင်းရဲဒုက္ခကို ဖျက်ဆီးတတ်သောကြောင့် ကရုဏာမည်၏။

(တနည်း) ဒုက္ခိတသတ္တဝါတို့အပေါ်၌ ပြန့်နှံ့၍ဖြစ်တတ်သောကြောင့် ကရုဏာမည်၏။

မေး။ သူတစ်ပါးတို့၏ ဆင်းရဲဒုက္ခကိုပယ်ဖျောက်လိုပါလျက် ထိုဆင်းရဲဒုက္ခ မကင်းပျောက်လျှင် ကရုဏာဟုခေါ်နိုင်ပါသလော။

ဖြေ။ သူတစ်ပါးတို့၏ဆင်းရဲဒုက္ခ ပျောက်သည်ဖြစ်စေ၊ မပျောက်သည် ဖြစ်စေ ထိုဆင်းရဲဒုက္ခကို ပယ်ဖျောက်လိုသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းကိုပင် ကရုဏာဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ အဘယ်ကြောင့် အပ္ပမညာဟုခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ အတိုင်းမရှိသောသတ္တဝါပညတ်ကိုအာရုံပြု၍ဖြစ်သောကြောင့် အပ္ပ မညာဟု ခေါ်ပါသည်။

မေး။ ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း၌ အပ္ပမညာ(၄)ပါးရှိပါလျက် စေတသိက်ပိုင်း၌ အဘယ် ကြောင့် နှစ်ပါးသာ ဆိုရပါသနည်း။

ဖြေ။ အဒေါသစေတသိက်ဖြင့် မေတ္တာကို၎င်း၊ တတြမဇ္ဈတ္တတာဖြင့် ဥပေက္ခာကို၎င်း၊ ယူပြီးဖြစ်သောကြောင့် နှစ်ပါးသာ ဆိုရပါသည်။

မေး။ အဘယ် အဒေါသနှင့်တတြမဇ္ဈတ္တတာမျိုးကို မေတ္တာ+ဥပေက္ခာဟု ခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ သတ္တဝါတို့အပေါ်၌ အကျိုးစီးပွားကို လိုလားသည်၏အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်သော အဒေါသကိုသာလျှင် မေတ္တာဟုခေါ်ပါသည်။

၇၀

သတ္တဝါတို့အပေါ်၌ ချစ်ခြင်း၊ မုန်းခြင်း ငြိမ်းသည်၏အစွမ်းအားဖြင့်
ဖြစ်သော တဩမဇ္ဈတ္တတာကိုသာလျှင် ဥပေက္ခာဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ ပညာမည်ပုံနှင့် ပညာကို ဣန္ဒြေဟုဆိုရပုံကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ အနိစ္စသည်တို့၏အစွမ်းအားဖြင့် ထိုးထွင်း၍ သိတတ်သောကြောင့်
ပညာမည်၏။
ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိခြင်း၌ အကြီးအမှူး၏အဖြစ်နှင့် ယှဉ်သောကြောင့်
ပညာကို ဣန္ဒြေဟု ဆိုရပါသည်။

မေး။ သညာ၊ ဝိညာဏ်၊ ပညာသုံးပါးတို့၏ အထူးကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ သညာသည် အဖြူ၊ အနီစသည်ကို အမှတ်ပြု၍ သိခြင်းမျှကိုသာ ပြု၏။
လက္ခဏာရေးသုံးပါးကို ထိုးထွင်း၍ သိအောင် မပြုနိုင်။
ဝိညာဏ်သည် အဖြူ၊ အနီစသည်ကိုလည်း သိ၏။ လက္ခဏာကိုလည်း
ထိုးထွင်း၍ သိနိုင်၏။ မဂ်သို့ရောက်အောင် မပြုနိုင်။
ပညာသည် အဖြူ၊ အနီစသည်ကို သိခြင်း၊ လက္ခဏာကို ထိုးထွင်း၍
သိခြင်း၊ မဂ်သို့ရောက်စေနိုင်ခြင်း၊ သုံးမျိုးလုံးကို ပြုနိုင်၏။
(ဥပမာ) သညာသည် ကလေးသူငယ်တို့၏ ရွှေကိုသိခြင်းနှင့်တူ၏။
ဝိညာဏ်သည် ရွာသားလူကြီးတစ်ယောက်၏ ရွှေကိုသိခြင်းနှင့်တူ၏။
ပညာသည် ပန်းတိမ်သည်၏ ရွှေကို သိခြင်းနှင့်တူ၏။ ဤသို့ထူး၏။

မေး။ သညာ၊ ဝိညာဏ်၊ ပညာသုံးပါးတို့တွင် မည်သည့်တရားက ပြဋ္ဌာန်းသည်
ဟု ခွဲခြားပြပါ။

ဖြေ။ ဉာဏဝိပဿနာတို့၌ အခြင်းအရာကိုယူသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်သောအခါ သညာကပြဋ္ဌာန်း၍၊ ဝိညာဏ်သည် မပြဋ္ဌာန်းပါ။
 ကြွင်းသောကာလ၌ ဝိညာဏ်သည် ပြဋ္ဌာန်း၍ သညာသည် မပြဋ္ဌာန်းပါ။
 ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်၌ ပညာကသာ ပြဋ္ဌာန်း၍ သညာ၊ ဝိညာဏ်(၂)ပါး
 တို့သည် ပညာ၏နောက်လိုက်များသာ ဖြစ်ကြပါသည်။

မေး။ စိတ္တုပ္ပါဒေသု ပစ္စေကံ ၌ စိတ္တုပ္ပါဒ်အပြားနှင့် ဤ၌ယူရမည် စိတ္တုပ္ပါဒ်
 ကို ညွှန်ပြပါ။

ဖြေ။ စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် စိတ်သက်သက်ကိုသာ ယူရသော စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ စိတ်နှင့်
 တကွသော စေတသိက်တို့ကို ယူရသော စိတ္တုပ္ပါဒ်ဟု နှစ်မျိုးရှိပါသည်။
 ဤ၌ စိတ်သက်သက်ကိုသာ ယူရပါသည်။

“အညသမာန်းစေတသိက် သမ္ပယောဂနည်း”

မေး။ ဒွေးပဉ္စဝိညာဏ်တစ်ဆယ်၌ အဘယ်ကြောင့် ဝိတက်မယှဉ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ သဘောအားဖြင့် ဝိတက်မရှိသောကြောင့် မယှဉ်ပါ။

မေး။ ဒုတိယဈာန်စသည်တို့၌ အဘယ်ကြောင့် ဝိတက်မယှဉ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ဘာဝနာ၏အစွမ်းအားဖြင့် ဝိတက်မရှိသောကြောင့် မယှဉ်ပါ။

အကုသိုလ်စေတသိက် သမ္ပယောဂနည်း

မေး။ မောစတုတ်လေးပါးသည် အကုသိုလ်စိတ်(၁၂)ပါးလုံး၌ အဘယ်
 ကြောင့် ယှဉ်ပါသနည်း။

၇၂

ဖြေ။ ပါဏာတိပါတစသည်ကို ပြုသောသူသည် မောဟဖြင့် အပြစ်ကို မမြင်သောကြောင့်၎င်း၊ အဟိရိကဖြင့် မစက်ဆုပ်သောကြောင့်၎င်း၊ အနောတ္တပ္ပဖြင့် မလန့်သောကြောင့်၎င်း၊ ဥဒ္ဓစ္စဖြင့် မငြိမ်သက်သောကြောင့်၎င်း၊ အကုသိုလ်စိတ်(၁၂)ပါးလုံး၌ ယှဉ်ရပါသည်။
 (မှတ်ချက်) မောစတုတ်စေတသိက်(၄)ပါး၏ သမ္မာကုသလသာဓာရဏ အမည်ရခြင်းအကြောင်းကို မေးလျှင်လည်း အထက်ပါအတိုင်းပင်ဖြေ။

မေး။ ဒိဋ္ဌိသည် လောဘမူစိတ်တို့၌သာ အဘယ်ကြောင့် ယှဉ်ရပါသနည်း။

ဖြေ။ သက္ကာယစသည်တို့၌ မှားသောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းသောပုဂ္ဂိုလ်အား ထိုသက္ကာယစသည်တို့၌ ငါ၊ငါ့ဥစ္စာဟု မြတ်နိုးခြင်းဖြစ်သင့်သောကြောင့် လောဘမူစိတ်၌သာ ယှဉ်ရပါသည်။

မေး။ ဒိဋ္ဌိနှင့်မာနတို့၏ စိတ်တစ်ခုတည်း၌ အတူမဖြစ်နိုင်ပုံကို ဥပမာဖြင့် ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ကေသရာဇာခြင်္သေ့မင်းနှစ်ကောင်သည် ဂူတစ်ခုတည်း၌ အတူမနေသကဲ့သို့ မာနသည်လည်း ငါဟူသောမာန၏အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်သောကြောင့် ဒိဋ္ဌိနှင့်အလားတူရကား စိတ်တစ်ခုတည်း၌ အတူမဖြစ်ပါ။

မေး။ မာနသည် ဒေါသမူစိတ်စသည်တို့၌ အဘယ်ကြောင့် မယှဉ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ မိမိ၌ချစ်ခြင်းလျှင်မှီရာရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့် စင်စစ် လောဘသည်သာ နီးစွာသောကြောင့်ရှိသောကြောင့် ဒေါသမူစသည်၌မယှဉ်။

မေး။ ကုဿာ၊မစ္ဆရိယ၊ကုတ္တုစူတို့သည် အဘယ်ကြောင့် ဒေါသမူဒွေး၌သာ ယှဉ်ရပါသနည်း။

ဖြေ။ သုတစ်ပါးစီးစိမ်ကိုငြူစုသူ၊ မိမိစည်းစိမ်၏ သုတစ်ပါးတို့နှင့်ဆက် ဆံမျှကိုမလိုလားသူ၊ပြုပြီးသောဒုစရိုက်၊မပြုမိသောသုစရိုက်တို့၌ စိုးရိမ် သောသူတို့အား ထိုထိုပရသမ္ပတ္တိ၊အတ္တသမ္ပတ္တိ၊ကတာကတဒုစရိုက်တ သုစ ရိုက်အမျှတို့၌ ထိပါးခြင်း၏အစွမ်းအားဖြင့်သာလျှင် ဖြစ်သောကြောင့် ဒေါသမူဒွေး၌သာ ယှဉ်ရပါသည်။

မေး။ ထိနမိဒ္ဓသည် အဘယ်ကြောင့် သသင်္ခါရိနိတ်(၅)ပါးတို့၌သာ ယှဉ်ရ ပါသနည်း။

ဖြေ။ သဘောအားဖြင့်ထက်မြက်ကုန်သော အသင်္ခါရိကနိတ်တို့၌ မဖြစ် နိုင်သောကြောင့် သသင်္ခါရိကနိတ်တို့၌သာ ယှဉ်ရပါသည်။

“ သောဘထစေတသိက်အဖွင့် ”

မေး။ လောကုတ္တရာစိတ်၌ ဝိရတိတို့သည် အဘယ်ကြောင့် အမြဲတမ်းယှဉ် ရပါသနည်း။

ဖြေ။ မဂ်သည် ကာယဒုစရိုက်စသည်တို့ကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်သည်၏အစွမ်း အားဖြင့် ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ ဖိုလ်သည် ထိုမဂ်အားလျော်သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ ဝိတက်စသည်တို့ကဲ့သို့တစ်ခါ တစ်ရံမယှဉ်ဘဲ အမြဲတမ်းယှဉ်ရပါသည်။

မေး။ သမ္မထာပိ နိယတာ ဧကတောဝ လုတ္တန္တိ၌ သမ္မထာပိအဓိပ္ပါယ်ကို ရေးခဲ့ပါ။

၇၄

ဖြေ။ ထိုထိုဒုစရိုက်ဒုရာဇီဝတို့ကို ဖျက်ဆီးသောအခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းကိုပင် သဗ္ဗထာပိဟုဆိုပါသည်။

မေး။ လောကီဝိရတီနှင့် လောကုတ္တရာဝိရတီတို့၏ ဒုစရိုက်ပယ်ပုံအထူးကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ လောကီဝိရတီသည် ဒုစရိုက်တရားတို့ကို အသီးသီးပယ်နိုင်၏။ လောကုတ္တရာဝိရတီတို့သည် ဒုစရိုက်၊ ဒုရာဇီဝအားလုံးတို့၏ အပါယဂမနိယစသော အပိုင်းအခြားအားလုံးကို တစ်ပြိုင်နက်တည်းသောခဏ၌ အကြွင်းမဲ့ပယ်နိုင်ပါသည်။

မေး။ သဗ္ဗထာပိနှင့် ဧကတောဝ နှစ်ပုဒ်တို့၏ အဓိပ္ပါယ်အထူးကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ သဗ္ဗထာပိဖြင့် ဒုစရိုက် ဒုရာဇီဝအားလုံးတို့၏ အခြင်းအရာအားလုံးတို့ကို ပယ်နိုင်ပုံကိုပြ၏။ ဧကတောဝဟူသောပါဌ်ဖြင့် ထိုထိုမဂ်ခဏ၌ ဒုစရိုက်ဒုရာဇီဝတို့ကိုပယ်ရာဝယ် ဝိရုဒ္ဓိသုံးခုတို့၏ တစ်ပြိုင်နက် အတူတကွဖြစ်ပုံကို ပြ၏။ ဤသို့ထူးပါသည်။

မေး။ ကာမာဝစရကုသလေသွေဝ၌ ဧဝသဒ္ဓါဖြင့် အဘယ်အဓိပ္ပါယ်ကို ပြပါသနည်း။

ဖြေ။ ဧဝသဒ္ဓါဖြင့် မဟာဝိပါက်၊ မဟာကြိယာ၊ မဟဂ္ဂုတ်စိတ်တို့၌ ဝိရတီမယှဉ်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုပြပါသည်။
(တနည်း) ယှဉ်သည်ဟူသောအဓိပ္ပါယ်ကို တားမြစ်ပါသည်။

မေး။ နိယတာဖြင့် အဘယ် အဓိပ္ပါယ်ကို ပြပါသနည်း။

ဖြေ။ နိယတာဟူသောပါဠိဖြင့် လောကုတ္တရာဝိရတီတို့သည် လောကီဝိရတီ
တို့ကဲ့သို့ တစ်ခါတစ်ရံယှဉ်သည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို တားမြစ်ပါသည်။

မေး။ ဝိသု ဝိသုဟူသောပါဠိအရ လောကီဝိရတီတို့သည် အဘယ်ကြောင့်
အသီးအသီးယှဉ်ရပါသနည်း။

ဖြေ။ ဝိတိက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထုဟုဆိုအပ်သော မိမိ၏အာရုံကို ငဲ့၍ ဖြစ်ကြသော
ကြောင့် အသီးအသီး ယှဉ်ကြရပါသည်။

မေး။ မဟဂ္ဂုတ်ပဉ္စမဇ္ဈန်တို့၌ အပ္ပမညာမယှဉ်ခြင်း အကြောင်းကိုရေး၍၊
အပ္ပမညာအမျိုးအစားကိုလည်း ခွဲခြားပြပါ။

ဖြေ။ အပ္ပမညာသို့ရောက်ပြီးသော အပ္ပမညာတို့သည် မညီသည့်အခါမျှ
သောမနဿနှင့်ကင်း၍ မဖြစ်သောကြောင့် မဟဂ္ဂုတ်ပဉ္စမဇ္ဈန်၌ အပ္ပ
မညာမယှဉ်ရပါ။

အပ္ပမညာသည် အပ္ပမညာသို့ရောက်သော အပ္ပမညာ၊ အပ္ပမညာသို့ မရောက်
သော အပ္ပမညာဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိပါသည်။

မေး။ မဟဂ္ဂုတ်၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ရေးပါ။

ဖြေ။ နိဝရဏစသည်ကင်းသည်၏အဖြစ်ဖြင့် မြတ်သည်၏အဖြစ်သို့
ရောက်ကုန်သောကြောင့် မဟဂ္ဂုတ်ဟုခေါ်ပါသည်။

(တနည်း) မြတ်သောဇ္ဈာနလာဘိပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရောက်အပ်သော
ကြောင့် မဟဂ္ဂုတ်ဟုခေါ်ပါသည်။

၇၆

မေး။ ကရုဏာ၊ မုဒိတာတို့သည် အဘယ်ကြောင့် အသီးအသီးယှဉ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ကရုဏာသည် ဒုက္ခိတသတ္တဝါပညတ်ကို၎င်း၊ မုဒိတာသည် သုခိတသတ္တဝါပညတ်ကို၎င်း၊ အာရုံပြုသည်ဖြစ်၍ အာရုံကွဲပြားသောကြောင့် အသီးအသီးယှဉ်ရပါသည်။

မေး။ ကာမာဝစရ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ်တို့၌ ကရုဏာ မုဒိတာမယှဉ်ဟူသော ဝါဒကို အဘယ်ကြောင့် ကေစိဝါဒဟု ဆိုပါသနည်း။

ဖြေ။ အလေ့အလာများသောကျမ်းစာကို သရဇ္ဈာယ်သောပုဂ္ဂိုလ်အား တစ်ခါတစ်ရံ တစ်ခြားတစ်ပါးကို အာရုံပြုလျက်လည်း သရဇ္ဈာယ်နိုင်သကဲ့သို့၎င်း၊ ဝိပဿနာအားထုတ်ခြင်း အလေ့အကျက်ရှိပြီးသူအား တစ်ခါတစ်ရံ ဉာဏဝိပူယုတ်စိတ်ဖြင့်လည်း သင်္ခါရတရားတို့ကို သုံးသပ်နိုင်သကဲ့သို့၎င်း၊ အပ္ပနာဝိထိမှရှေးအဘို့၌ ကရုဏာ၊ မုဒိတာဘာဝနာကို ပွားများသောအခါ ပရိစယ၏အစွမ်းအားဖြင့် ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ်တို့ဖြင့်လည်း ပရိကမ်ပြုနိုင်သောကြောင့် ကေစိဝါဒဟု ဆိုရပါသည်။

မေး။ သောမနဿ၊ ဥပေက္ခာတို့ဖြင့် ကရုဏာ၊ မုဒိတာကို ပွားများရာအခါ အထူးကို ရေးပါ။

ဖြေ။ အပ္ပနာသို့မရောက်မှီရှေးအဘို့၌ သောမနဿဖြင့်၎င်း၊ ပရိစယ၏အစွမ်းအားဖြင့် ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ်တို့ဖြင့်၎င်း၊ ကရုဏာမုဒိတာကို ပွားနိုင်ပါသည်။ အပ္ပနာဝိထိ၌ကား သောမနဿဖြင့်သာ ပွားနိုင်ပါသည်။

မေး။ ကရုဏာ၊ မုဒိတာတို့သည် အပ္ပနာဝိထိ၌ သောမနဿဝေဒနာနှင့်သာ အဘယ်ကြောင့် ယှဉ်ရပါသနည်း။

ဖြေ။ ဇာတ်ပြားသောစိတ်သည် ဇာတ်ပြားသောအခြားစိတ်အား အာသေဝနပစ္စည်းမတပ်သကဲ့သို့ ဝေဒနာပြားသောစိတ်သည်လည်း ဝေဒနာပြားသောစိတ်တစ်ပါးအား အာသေဝနပစ္စည်းမတပ်နိုင်သောကြောင့် သောမနဿဝေဒနာနှင့်သာ ယှဉ်ရပါသည်။

မေး။ ဣဿာ၊မစ္ဆရိယစသော စေတသိက်တို့၏ “နာနာ၊ကဒါဓိ၊သဟ” စသောအမည်ထူးများကို အသီးသီးတွဲစပ်ပြပါ။

ဖြေ။ နာနာ ကဒါဓိ ။ ဣဿာ၊မစ္ဆရိယ၊ကုက္ကုစ္စ၊ဝိရတိ၊ကရုဏာ၊မုဒိတာ။
ကဒါဓိ ။ မာန
သဟ ကဒါဓိ ။ ထိန မိဒ္ဓ။

(တနည်း)

သဟ ကဒါဓိ ။ ထိန မိဒ္ဓသည် ဒေါသမူ သသင်္ခါရိက၌ ဣဿာ၊မစ္ဆရိယ ကုက္ကုစ္စတို့နှင့်၎င်း၊
 ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်သသင်္ခါရိကစိတ်၌ မာနနှင့်၎င်း၊ သဟကဒါဓိဖြစ်ပါသည်။

(တနည်း)

နာနာ ကဒါဓိ + သဟ ကဒါဓိ ။ မာန၊ထိန ,မိဒ္ဓ။

မေး။ သမ္ပယောဂနည်း၊ သင်္ဂဟနည်းတို့၏ အထူးကိုရေးပါ။

ဖြေ။ ဤမည်သော စေတသိက်သည် ဤမျှသောစိတ်တို့၌ ယှဉ်၏ဟု စိတ်တို့၏အရေအတွက်ကို ခိုင်းခြားသောအားဖြင့် ပြသောနည်းသည် သမ္ပယောဂနည်းမည်၏။
 ဤမည်သောစိတ်၌ ဤမျှသော စေတသိက်တို့ကို ရအပ်ကုန်၏ ဟု

၇၀

စေတသိက်တို့၏အစုကို ပိုင်းခြားသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ပြသော
နည်းသည် သင်္ဂဟနည်းမည်၏။ ဤသို့ထူးပါသည်။

လောကုတ္တရာစိတ်သင်္ဂဟနည်း

မေး။ လောကုတ္တရာစိတ်၌ အဘယ်ကြောင့် အပ္ပမညာမယှဉ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ အပ္ပမညာသည် သတ္တဝါပညာတို့ကို အာရုံပြုသည်ဖြစ်၍၊ လောကုတ္တရာစိတ်တို့သည်ကား နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြု၏။ ဤသို့အာရုံကွဲပြားသောကြောင့် မယှဉ်ရပါ။

မေး။ လောကုတ္တရာစိတ်သင်္ဂဟနည်းကို ဘာဝနာဘေဒ(ပွားများပုံအထူး)အားဖြင့် ခွဲခြားပြပါ။

ဖြေ။ ဉာဏ်မထက်သော နာတိတိက္ခဉာဏပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝိတက်၊ ဝိစာရတို့ကို အသီးအသီးလွန်၍ ပွားများသောအခါ ပဉ္စကနည်း၏အစွမ်းအားဖြင့် သင်္ဂဟနည်း(၅)နည်းဖြစ်ပါသည်။

ဉာဏ်ထက်မြက်သော တိက္ခဉာဏပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝိတက်၊ ဝိစာရတို့ကို တစ်ပေါင်းတည်း၊ တစ်ပြိုင်နက် ကျော်လွန်စေ၍ ပွားများသောအခါ ဝေတုတ္တရာနည်း၏အစွမ်းအားဖြင့် သင်္ဂဟနည်း(၄)နည်းဖြစ်ပါသည်။

မဟဂ္ဂုတ်စိတ်သင်္ဂဟနည်း

မေး။ မဟဂ္ဂုတ်စိတ်၌ အဘယ်ကြောင့် ဝိရတီသုံးပါးကြည့်ရပါသနည်း။

ဖြေ။ သီလဝိသုဒ္ဓိ၏အစွမ်းအားဖြင့် ကောင်းစွာသုတ်သင်အပ်ပြီးသော ကာယပယောဂ၊ ဝစီပယောဂရှိသောပုဂ္ဂိုလ်အား စိတ်ကို ကောင်းစွာထားရုံမျှ သက်သက်ဖြင့် မဟဂ္ဂုတ်စာန်များဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ကြည့်ရပါသည်။

မေး။ မဟဂ္ဂုတ်ဇာန်များ ဖြစ်နိုင်ပုံ၊ မဖြစ်နိုင်ပုံကို သင်္ဂဟထောက်၍
ပြေပါ။

ဖြေ။ ဝိရတိတ္တယဝဇ္ဇိတာကိုထောက်၍ သီလဝိသုဒ္ဓိကြောင့် ကာယပယောဂ၊
ဝစီပယောဂစင်ကြယ်ပြီးသောသူအား စိတ်ကိုကောင်းစွာထားရုံမျှ သက်
သက်ဖြင့် မဟဂ္ဂုတ်ဇာန်များ ဖြစ်နိုင်၏။

ကာယကံ၊ဝစီကံကို သုတ်သင်သည်၏အစွမ်းအားဖြင့်၎င်း၊ ဒုစရိုက်၊
ဒုရာဇီဝတို့ကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်ခြင်း၊ ငြိမ်းစေခြင်း၏အစွမ်းအားဖြင့်၎င်း၊
မဟဂ္ဂုတ်ဇာန်များ မဖြစ်နိုင်ပါ။

“ကာမာဝစရသောဘဏစိတ်သင်္ဂဟနည်း”

မေး။ ကာမာဝစရသောဘဏစိတ်တို့၌ အပ္ပမညာ၊ဝိရတိတို့ အဘယ်ကြောင့်
အသီးအသီးယှဉ်ရပါသနည်း။

ဖြေ။ အပ္ပမညာတို့သည် သတ္တဝါပညတ်လျှင် အာရုံရှိသည်ဖြစ်၍၎င်း၊
ဝိရတိစေတသိက်တို့သည် ဝိတိက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထုကိုအာရုံပြုသည်ဖြစ်၍
၎င်း၊ အာရုံကွဲပြားသောအားဖြင့် စိတ်တစ်ခုတည်း၌ အတူတကွမဖြစ်နိုင်
ကြောင့် အသီးအသီးယှဉ်ရပါသည်။

မေး။ မဟာကြိယာစိတ်၌ အဘယ်ကြောင့် ဝိရတိမယှဉ်ရပါသနည်း။

ဖြေ။ လောကီဝိရတိတို့သည် စင်စစ်ကုသိုလ်သဘောရှိသောကြောင့်
မဟာကြိယာစိတ်၌ ဝိရတိ မယှဉ်ပါ။

၈၀

မေး။ လောကုတ္တရာဝိရတီတို့သည် လောကီဝိရတီတို့ကဲ့သို့ အဘယ်ကြောင့် ကုသိုလ်ဧကန်မဖြစ်ရပါသနည်း။

ဖြေ။ ဗိုလ်စိတ်သည် မဂ်နှင့် အလားတူသောကြောင့်၎င်း၊ ဒုစရိုက်ဒုရာဇီဝတို့ကို တစ်ဖန်ငြိမ်းစေသောကြောင့်၎င်း၊ ကုသိုလ်ဧကန်မဖြစ်နိုင်ပါ။

မေး။ မဟာဝိပါက်စိတ်၌ အပ္ပမညာဝိရတီတို့ အဘယ်ကြောင့် မယှဉ်ရပါသနည်း။

ဖြေ။ မဟာဝိပါက်စိတ်တို့သည် ကာမတရားကို ဧကန်အာရုံပြုသောကြောင့်၎င်း၊ အပ္ပမညာတို့သည် သတ္တဝါပညတ်ကို အာရုံပြုသောကြောင့်၎င်း၊ ဝိရတီတို့သည်လည်း စင်စစ်ကုသိုလ်သဘောရှိသောကြောင့်၎င်း၊ မယှဉ်ပါ။

မေး။ မဟာဂ္ဂုတ်၊ လောကုတ္တရာဝိပါက်သည် မိမိဆိုင်ရာကုသိုလ်နှင့် အာရုံတူသကဲ့သို့ မဟာဝိပါက်စိတ်သည် ပညတ်ကိုအာရုံပြုသော မဟာကုသိုလ်ကဲ့သို့ အဘယ်ကြောင့် ပညတ်တရားကို အာရုံမပြုပါသနည်း။

ဖြေ။ ကျွန်မ၏သားသည် အမိနှင့်မစပ်ဆိုင်ဘဲ အရှင်သခင်နှင့်သာစပ်ဆိုင်သကဲ့သို့ မဟာဝိပါက်စိတ်သည် ကာမတဏှာနှင့်စပ်သော ကာမာဝစရကံ၏ အကျိုးဖြစ်သောကြောင့် ကာမတဏှာ၏အာရုံကိုသာ အာရုံပြုနိုင်သည့်အတွက် ပညတ်တရားကို အာရုံမပြုနိုင်ပါ။

မေး။ အဘယ်ကြောင့် ဝိသေသကစေတသိက်ဟု ခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ပထမဇာန်စသည်တို့မှ ဒုတိယဇာန်စသည်တို့ကို ထူးခြားကွဲပြားအောင်ပြုတတ်သောကြောင့် ဝိသေသကစေတသိက်ဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ ဝိရတိဉာဏပီတိစ ပရိတ္တေသု ဝိသေသကာ၌ ဝိသေသကစေတသိက်
တို့၏ အထူးပြုပုံကို အသီးအသီးရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ဝိရတိသည် မဟာကုသိုလ်နှင့် ဝိပါက်၊ ကြိယာတို့ကို အထူးပြုပါသည်။
အပ္ပမညာသည် မဟာကုသိုလ်၊ မဟာကြိယာနှင့် မဟာဝိပါက်တို့ကို အထူး
ပြုပါသည်။ ဉာဏ်၊ ပီတိတို့သည် ပထမဒွေးစသည်နှင့် ဒုတိယဒွေး
စသည်တို့ကို ထူးအောင်ပြုပါသည်။

မေး။ အနုတ္တရေ ဈာနဓမ္မာ၌ ဈာနဓမ္မတို့၏ လောကုပ္ပရုဇ်စိတ်၌ အထူး
ပြုပုံကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ဝိတက်သည် ပထမဈာန်၌ ယှဉ်၍ ဒုတိယဈာန်၌ မယှဉ်၊ ဤသို့ ယှဉ်/
မယှဉ် အားဖြင့် အထူးပြုပါသည်။

ဝိစာရသည် ပထမဈာန်၊ ဒုတိယဈာန်တို့၌ ယှဉ်၍ တတိယဈာန်စသည်တို့
၌ မယှဉ်၊ ဤသို့ ယှဉ်/မယှဉ်အားဖြင့် ပထမဈာန်၊ ဒုတိယဈာန်တို့နှင့်
တတိယဈာန်စသည်တို့ကို ထူးအောင်ပြုပါသည်။

ပီတိသည် ပ၊ ဒု၊ တဈာန်တို့၌ ယှဉ်၍ စတုတ္ထဈာန်စသည်တို့၌ မယှဉ်၊
ဤသို့ ယှဉ်/မယှဉ်အားဖြင့် ပ၊ ဒု၊ တဈာန်တို့နှင့် စတုတ္ထဈာန်တို့ကို ထူး
အောင်ပြုပါသည်။

သုခသည် ပ၊ ဒု၊ တ၊ စဈာန်တို့၌ ယှဉ်၏၊ ပဉ္စမဈာန်၌ မယှဉ်၊ ဤသို့ ယှဉ်
မယှဉ်အားဖြင့် ပ၊ ဒု၊ တ၊ စဈာန်တို့နှင့် ပဉ္စမဈာန်ကို ထူးအောင် ပြုပါသည်။

၈၂

“အကုသိုလ်စိတ်သင်္ဂဟနည်း”

မေး။ က္လဿာ၊မစ္ဆရိယ၊ကုက္ကုစ္စတို့သည် ဒေါသမုဒ္ဒေး၌ အဘယ်ကြောင့် အသီးအသီးယှဉ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ အာရုံပြားသောကြောင့် အသီးအသီးယှဉ်ရပါသည်။

မေး။ အဓိမောက္ခသည် ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်စိတ်၌ အဘယ်ကြောင့် မယှဉ်ရပါသနည်း။

ဖြေ။ အဓိမောက္ခသည် ဆုံးဖြတ်သောအခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သောကြောင့် နှလုံးနှစ်ခွဖြစ်ခြင်းသဘောရှိသော ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်စိတ်၌ မယှဉ်ရပါ။

“အဟိတ်စိတ်သင်္ဂဟနည်း”

မေး။ အဘယ်ကြောင့် မနောဓာတ်ဟုခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ထူးသောအာရုံကို သိခြင်းကိစ္စနှင့် မယှဉ်သည်ဖြစ်၍ အာရုံကိုသိခြင်းမျှသာ ဖြစ်သောကြောင့် မနောဓာတ်ဟု ခေါ်ပါသည်။

မေး။ မနောဓာတ်နှင့် မနောဝိညာဏဓာတ်တို့၏အထူးကို ရေးပါ။

ဖြေ။ ထူးသောအာရုံကို သိခြင်းကိစ္စနှင့်ယှဉ်သောဓာတ်သည် မနောဝိညာဏဓာတ်မည်၏။ အာရုံကိုသိခြင်းမျှသာဖြစ်သောဓာတ်သည် မနောဓာတ်မည်၏။

မေး။ စိတ္တေန သမမုဒ္ဒိသေအရ စေတသိက်ပေါင်း မည်မျှရှိသည်ကို သင်္ချာမျှ ပေါ်ပြပါ။

ဖြေ။ စေတသိက်ပေါင်း (၂၃၇၀) ရှိပါသည်။

“ ပကိဏ်းပိုင်း • အဖွင့် ”

မေး။ စေတသိက်ပိုင်းလာ ပကိဏ်းနှင့် ပကိဏ်းပိုင်းလာ ပကိဏ်းနှစ်ခုအထူးကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ စေတသိက်ပိုင်း၌ သောဘဏစိတ်၊ အသောဘဏစိတ်တို့၌ ရောပြွမ်း၍ ယှဉ်သောကြောင့် ပကိဏ်းဟုခေါ်ပါသည်။

ပကိဏ်းပိုင်း၌ စိတ်၊ စေတသိက်တို့ကို ဝေဒနာ၊ ဟိတ်စသည်တို့ဖြင့် ဝေဘန်သောအားဖြင့်၎င်း၊ ထိုထိုဝေဒနာစသည်အားဖြင့် ပြားသောစိတ်တို့ကို ဝေဘန်သောအားဖြင့်၎င်း၊ ရောပြွမ်း၍ ပြရာအပိုင်းဖြစ်သောကြောင့် ပကိဏ်းဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ စိတ်(၈၉)ပါး၊ စေတသိက်(၅၂)ပါးရှိပါလျက် အဘယ်ကြောင့် တေပညာသ ဟုဆိုပါသနည်း။

ဖြေ။ မိမိ၊ မိမိတို့၏ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာလက္ခဏာတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ရေတွက်ခြင်းဖြစ်သောကြောင့် တေပညာသ ဟုဆိုရပါသည်။

မေး။ အဘယ်ကြောင့် ဝေဒနာသင်္ဂဟဟုခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ သုခစသော ဝေဒနာတို့ကို ဝေဘန်သောအားဖြင့်၎င်း၊ ဝေဒနာနှင့် တကွဖြစ်သော စိတ်တို့ကို ဝေဘန်သောအားဖြင့်၎င်း၊ ပေါင်း၍ ယူရာ ယူကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ဝေဒနာသင်္ဂဟမည်ပါသည်။

မေး။ တိဝိဓာ ဝေဒနာ ဟူသောသင်္ဂဟစုကားနှင့် ဒွေမာ ဘိက္ခဝေ ဝေဒနာ ဟူသော ပါဠိတော်စကား မဆန့်ကျင်အောင် အဘယ်ကဲ့သို့ ယူရပါမည်နည်း။

၈၄

ဖြေ။ သင်္ဂဟ၌ သုခဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ၊ အဒုက္ခမသုခဟူသောဥပေက္ခာ
ဝေဒနာတို့ကို အသီးအခြားယူ၍ “တိဝိဇာ ဝေဒနာ” ဟု ဆိုပါသည်။

ပါဠိတော်၌ အပြစ်မရှိသောဥပေက္ခာဝေဒနာကို သုခဝေဒနာ၌၎င်း၊
အပြစ်ရှိသောဥပေက္ခာဝေဒနာကို ဒုက္ခဝေဒနာ၌၎င်း၊ ပေါင်းယူ၍
“ဒွေ၊ ဘိက္ခဝေ” ဟု ဟောထားသောကြောင့် သင်္ဂဟနှင့်ပါဠိတော်
မဆန့်ကျင်ပါ။

“ဝေဒနာတစ်ပါးတည်းသာရှိ၏” ဟုဟောသောသုတ္တန်များ၌ကား
ဝေဒနာအားလုံးသည် ဒုက္ခသဘောရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် သင်္ခါရဒုက္ခ
အဖြစ်ဖြင့် “ဒုက္ခဝေဒနာ တစ်ခုတည်းသာရှိ၏” ဟု ဟောထားသည့်
အတွက် ဆန့်ကျင်ပါ။

မေး။ ဣန္ဒြိယဘေဒနည်းအားဖြင့် ဝေဒနာငါးမျိုးဖြစ်ပုံကို ရေးပါ။

ဖြေ။ သုခဝေဒနာသည် သံတ၊ အသာတအားဖြင့် ကာယိကသုခ၊ မာနသိက
သုခဟူ၎င်း၊ ဒုက္ခဝေဒနာသည်လည်း သံတ၊ အသာတအားဖြင့်
ကာယိကဒုက္ခ၊ မာနသိကဒုက္ခဟူ၎င်း၊ အသီးအသီးနှစ်မျိုးပြား၍ သုခ၊
သောမနဿ၊ ဒုက္ခ၊ ဒေါမနဿဟု ဝေဒနာလေးမျိုးဖြစ်၏။

ဥပေက္ခာသည်ကား အပြားမရှိသောကြောင့် တစ်မျိုးတည်းသာဖြစ်
၏။ ဤသို့အားဖြင့် ဝေဒနာငါးမျိုးဖြစ်ပါသည်။

“ဟေတုသင်္ဂဟအပ္ပင်”

မေး။ အဘယ်ကြောင့် ဟိတ်ဟုခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ရေသောက်မြစ်သည် သစ်ပင်၏မြေမြေစွာတည်ကြောင်း၊ ကြီးပွား

ကြောင်းဖြစ်သကဲ့သို့ အကျိုးသမ္ပယုတ်တရားတို့၏ တည်ကြောင်း၊
ကြီးပွားကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ဟိတ်ဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ ကုသိုလ်၊အကုသိုလ်၊အဗျာကတတရားတို့၏ ဖြစ်ကြောင်းသည်
အဘယ်နှင့်စပ်၍ဖြစ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ကုသိုလ်သည် ယောနိသော မနသိကာရနှင့်စပ်၍ဖြစ်ပါသည်။
အကုသိုလ်သည် အယောနိသောမနသိကာရနှင့် စပ်၍ဖြစ်ပါသည်။
အဗျာကတ၏အဖြစ်သည် အနုသယကင်းသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သန္တာန်
နှင့်၎င်း(ကြိယာအဗျာကတ)၊ ကံနှင့်၎င်း(ဝိပါက်အဗျာကတ)၊ အဝိပါက
အဖြစ်နှင့်၎င်း(ဝိပါက်၊ကြိယာအဗျာကတ)၊ စပ်၍ဖြစ်ပါသည်။

“ ကိစ္စသင်္ဂဟအဖွင့် ”

မေး။ အဘယ်ကြောင့် ကိစ္စသင်္ဂဟဟုခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ပဋိသန္ဓေစသောကိစ္စတို့ကို ဝေဘန်သောအားဖြင့်၎င်း၊ ပဋိသန္ဓေ
စသောကိစ္စရှိကုန်သောစိတ်တို့ကို ပိုင်းခြားသည်၏အစွမ်းအားဖြင့်၎င်း၊
ပေါင်း၍ယူရာဖြစ်သောကြောင့် ကိစ္စသင်္ဂဟဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ ပဋိသန္ဓေစသောကိစ္စတို့၏ အဓိပ္ပါယ်တို့ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ အတိတ်ဘဝနှင့် ပစ္စုပ္ပန်ဘဝကို စပ်ခြင်းသည် ပဋိသန္ဓေကိစ္စမည်ပါ
သည်။

အဆက်မပြတ်ဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်ဆဲပစ္စုပ္ပန်
ဘဝ၏ အကြောင်းဖြစ်သောကိစ္စသည် ဘဝင်ကိစ္စမည်၏။

အာရုံ၌ ထိုထိုကိစ္စကိုပြီးစေတတ်သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် အကြိမ်
များစွာဖြစ်စေ၊ တစ်ကြိမ်ဖြစ်စေ၊ လျင်မြန်သောအဟုန်ဖြင့် ဖြစ်ပေါ်

လာခြင်းကို စောကိစ္စဟုခေါ်ပါသည်။

စောသည်ယူအပ်ပြီးသောအာရုံကို အာရုံပြုခြင်းသည် တဒါရုံကိစ္စမည်၏။
ဖြစ်ဆဲဘဝမှ ရွေ့လျော့ခြင်းကို စုတိကိစ္စဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ ပဋိသန္ဓေမှ တစ်သီးတစ်ခြားဖြစ်သော ဌာနမည်သည်မရှိဘဲ ပဋိသန္ဓိယာ ဌာနံ ပဋိသန္ဓိဌာနံဟု(ပဋိသန္ဓေ၏ဌာနဟု)ဆိုရပုံကို ထင်ရှားအောင် ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ “ကျောက်သား၏ကိုယ် ”ဟူသောစကား၌ ကျောက်သားနှင့်ကိုယ် မပြားသော်လည်းပြားသကဲ့သို့ အဘေဒုပဇာနည်းအားဖြင့် ဆိုထားသည်နှင့်အတူ ပဋိသန္ဓေနှင့်ဌာနအရ မထူးခြား မကွဲပြားဘဲ ပြားသကဲ့သို့ ယူလွယ်စေခြင်းအကျိုးငှါ “ပဋိသန္ဓေ၏ဌာန”ဟုဆိုရပါသည်။

မေး။ ဌာန(၂၅)ပါးကို အကျဉ်းချုပ် ရေတွက်ပြပါ။

ဖြေ။ ပဋိသန္ဓေ(၁)ဌာန၊ ဘဝင်(၆)ဌာန၊ အာဝဇ္ဇန်း(၂)ဌာန၊ ပဉ္စဝိညာဏ်(၁)ဌာန၊ သမ္ပဋိဋ္ဌိ(၁)ဌာန၊ သန္တီရဏ(၁)ဌာန၊ ဝုဋ္ဌော(၂)ဌာန၊ စော(၆)ဌာန၊ တဒါရုံ(၂)ဌာန၊ စုတိ(၃)ဌာန၊ အားဖြင့် ဌာန(၂၅)ပါးဖြစ်ပါသည်။

(ဆောင် ကိစ္စ) သန္တီ စက် ဆဲ ဘဝင်၊ ဒွါ’ဝဇ္ဇနံ ပဉ္စာချေကံ။

ဒွေဝေါ စောဆ တဒါဒွေတိ၊ စုတိတိ ပဉ္စဝိသတိ။

အနက်။ သန္တီ-ပဋိသန္ဓေဌာနသည်။ စက်-တစ်ခုသာတည်း။

ဘဝင်-ဘဝင်ဌာနသည်။ ဆ-ခြောက်ခုတည်း။ အာဝဇ္ဇနံ-အာဝဇ္ဇန်းဌာနသည်။ ဒွေ-နှစ်ခုတို့တည်း။ ပဉ္စာဒိ-ပဉ္စဝိညာဏ်စသည်သည်။(ဝါ) ပဉ္စဝိညာဏ၊သမ္ပဋိဋ္ဌိ၊သန္တီရဏဌာနသည်။ စက်-တစ်ခုစီတည်း။

ဝေါ-ဝုဋ္ဌောဋ္ဌာနသည်၊ဒွေ-နှစ်ခုတည်း။ ဇော-ဇောဋ္ဌာနသည်၊ဆ-
 ခြောက်ဋ္ဌာနတည်း။ တဒါ-တဒါရုံဋ္ဌာနသည်၊ ဒွေ-နှစ်ခုတည်း။ စုတိ-
 စုတိဋ္ဌာနသည်၊ တိ-သုံးခုတည်း။ ဣတိ-ဤသို့၊ ဌာန-ဌာနသည်၊
 ပဏ္ဏဝိသတိ-(၂၅)ပါးဖြစ်သတည်း။

(ဆောင်) ဧက-ပဋိသန္ဓေ၊ ဘဝင်ဌာန်ဆ၊ ဝိညာဏ်၊သန္တိ တစ်ဌာန်စီ
 တည်း၊ နှစ်လီ အာ၊ဌော၊ ဇော ခြောက်ဌာန်ဖြစ်၊ နှစ် တဒါရုံ သုံးစုကြ၊
 ပေါင်းတုံ နှစ်ဆဲငါး။

မေး။ ပဋိသန္ဓေ ဟစ်ဌာနနှင့် ဘဝင်(၆)ဌာနတို့ကို ရေတွက်ပြပါ။

ဖြေ။ သမ္ဘိဌာန စု-ဘန္တရံ၊ပ-အာ၊ ဇ-အာ၊ ဝေါ-အာ။
 တ-စု၊ ဇ-စုန္တရံ ဘဿ၊ ဆဌာနံ ပရိဒီပယေ။

မေး။ အာဝဇ္ဇန်း နှစ်ဌာန၊ ပဉ္စဝိညာဏ်၊သမ္ပဋိစိုင်း၊သန္တိရဏတစ်ဌာနစီ
 တို့ကို ရေတွက်ပြပါ။

ဖြေ။ ဘ-ဝိ၊ ဘ-ဇန္တရံယေဝ၊ ဒုအာဌာနံ အာ-သန္တရံ။
 ဝိဌာနေကံ ဝိ-တိန္တရံ၊သံဌာနေကံ သံ-ဝေါန္တရံ။
 (မှတ်ချက်) ဝိ၊ကို ပဉ္စဝိညာဏ်ဟု၎င်း၊ သံ၊ကို သမ္ပဋိစိုင်း ဟု၎င်း၊
 တိ၊ကို သန္တိရဏဟု၎င်း၊ အာ၊ကို အာဝဇ္ဇန်းဟု၎င်း၊ သိပါလေ။

မေး။ ဝုဋ္ဌော(၂)ဌာန၊ ဇော(၆)ဌာန၊ တဒါရုံ(၂)ဌာန၊ စုတိ(၃)ဌာနတို့ကို
 ရေတွက်ပြပါ။

ဖြေ။ တိဌာနေကံ ဒုဝေါဌာနံ၊ တိ ဇ၊ တိ-ဘန္တရံ တထာ။
 ဝေါ-တ၊ ဝေါ-ဘန္တဝေါ-စုန္တရံ၊ အာ-တ၊ အာ-ဘ၊ အာ-စုန္တရံ။

၈၈

ဌာနံ ဆ ဝေဘ၊ ဝေ-ရန္တရံ၊ ဥယျံ ဒု တဌာနံ။

တ-ပ၊ ဝေ-ပ၊ ဘ-ပန္တရံ၊ စုတိဌာနံ တိဓာ မတံ။

(အထူးမှတ်စု) ဌာန(၂၅)ပါးကို နားလည်နိုင်ရန် ဝီထိကို ကျေပွန်
အောင် လေ့လာထားသင့်ပါသည်။

မေး။ သန္တီရဏစိတ်(၃)ခုရှိပါလျက် သောမနဿသန္တီရဏသည် အဘယ်
ကြောင့် ပဋိသန္ဓေကိစ္စမတပ်ရပါသနည်း။

ဖြေ။ ပဋိသန္ဓေ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းသဘောမရှိသောကြောင့် ပဋိ
သန္ဓေကိစ္စမတပ်ရပါ။

မေး။ မနောဒွါရဝဇ္ဇန်းသည် ပရိတ္တာရုံဝီထိ၌နှစ်ကြိမ်၊ သုံးကြိမ်ဖြစ်ပါလျက်
အဘယ်ကြောင့် ဇောကိစ္စမတပ်ရပါသနည်း။

ဖြေ။ အာရုံ၏အရသာကို ခံစားခြင်းမရှိသောကြောင့် ဇောကိစ္စမတပ်ရပါ။

မေး။ ဇောအရာ၌ တည်ပါလျက် ဇောမဟုတ်သောတရားကို ပေါ်ပြပါ။

ဖြေ။ အာဝဇ္ဇန်းဒွေးဖြစ်ပါသည်။

မေး။ မဂ်စိတ်သည် တစ်ကြိမ်တည်းသာဖြစ်ပါလျက် အဘယ်ကြောင့် ဇော
ကိစ္စတပ်ရပါသနည်း။

ဖြေ။ ဇောသဘောရှိသောကြောင့် ဇောကိစ္စတပ်ရပါသည်။

(ဥပမာ)အလုံးစုံသောအာရုံကို သိနိုင်သောသတ္တိရှိသောကြောင့် သမ္မည
တ အမည်ရသောဉာဏ်သည် အာရုံတစ်ခုခုကိုသာ သိရာ၌လည်း သမ္မ
ညတ ဟူသောအမည်ကို မစွန့်သကဲ့သို့ တစ်ကြိမ်တည်းသာ ဖြစ်သော်

လည်း စောသဘောရှိသောကြောင့် စောကိစ္စတပ်ရပါသည်။

“ ဒွါရသင်္ဂဟအဖွင့် ”

မေး။ ဒွါရသင်္ဂဟ၏အဓိပ္ပါယ်ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ စက္ခုစသောဒွါရတို့ကို ပိုင်းခြားသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့်၎င်း၊ ဒွါရ၌ဖြစ်သောစိတ်တို့ကို ပိုင်းခြားသည်၏အစွမ်းအားဖြင့်၎င်း၊ ပေါင်း၍ ယူရာဖြစ်သောသင်္ဂဟသည် ဒွါရသင်္ဂဟမည်၏။

မေး။ အဘယ်ကြောင့် ဒွါရဟုခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ အာဝဇ္ဇန်းစသောနာမ်တရားတို့၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် တံခါးနှင့်တူသည့်အတွက် ဒွါရဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ မနောဒွါရ၌ မနောအရ၊ မနောဒွါရအရတို့ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ မနောအရ အာဝဇ္ဇန်းစသော စိတ်တို့ကို ယူရပါသည်။
(တနည်း) ဘဝင်စိတ်ကို ယူရပါသည်။
မနောဒွါရအရ ဘဝဂါပစ္စေဒ(၁၉)ခုကို ယူရပါသည်။

မေး။ စက္ခုဒွါရေ ယထာရဟံ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ၌ ယထာရဟ၏အဓိပ္ပါယ်ကိုရေးပါ။

ဖြေ။ ဣဋ္ဌစသောအာရုံ၌ ယောနိသောမနသိကာရ၊ အယောနိသောမနသိကာရ၊ အနုသယမရှိသော ရဟန္တာတို့၏သန္တာန်စသည်တို့အားလျော်စွာ ဖြစ်ခြင်းကို ယထာရဟံဟုဆိုပါသည်။

၉၃

မေး။ (၁၉)ပါးသောစိတ်ကို အဘယ်ကြောင့် ဒွါရဝိမုတ်စိတ်ဟု ခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ စက္ခုစသောဒွါရ၌မဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ မနောဒွါရဟုဆိုအပ်သော ဘဝင်သည် တစ်ပါးသောအာရုံကို ယူသည်၏အစွမ်းအားဖြင့် မဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ ဒွါရဝိမုတ်စိတ်ဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ ယထာရဟမေက္ခဒွါရိကဓိတ္တာနိနာမ-၌ စက္ခဒွါရိကဓိတ်တို့၏ ယထာရဟဖြစ်ပုံကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ဒွေပဉ္စဝိညာဏ်တစ်ဆယ်တို့သည် အသီးအသီး အစဉ်အတိုင်း စက္ခုစသော ဆိုင်ရာဆိုင်ရာဒွါရ၌ဖြစ်ပါသည်။ မဟဂ္ဂုတ်၊ လောကုတ္တရာဇော (၂၆)ပါးတို့သည် မနောဒွါရ၌သာ ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့မိမိ မိမိတို့၏ ဒွါရအားလျော်စွာ ဖြစ်ခြင်းကို ယထာရဟ ဟုဆိုပါသည်။

မေး။ ဆဒ္ဓါရိကာနိစေဝ ဒွါရဝိမုတ္တာနိစ-၌ အဘယ်အခါ (၆)ဒွါရ၌ဖြစ်၍၊ အဘယ်အခါ (၆)ဒွါရမှ လွတ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ပဉ္စဒွါရတို့၌ သန္တီရဏကိစ္စ၊ တဒါရုံကိစ္စတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်သောအခါ၌၎င်း၊ မနောဒွါရ၌ တဒါရုံ၏အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်သောအခါ၌၎င်း၊ (၆)ဒွါရ၌ဖြစ်၍၊ ပဋိသန္ဓေ၊ ဘဝင်၊ စုတိကိစ္စတို့၏အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်သောအခါ ခြောက်ဒွါရမှလွတ်ပါသည်။

“အာရမ္မဏသင်္ဂဟအဖွင့်”

မေး။ အဘယ်ကြောင့် အာရမ္မဏသင်္ဂဟဟု ခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ အာရုံ(၆)ပါးတို့ကို သရုပ်ထုတ်၍ ဝေဇာန်သောအားဖြင့်၎င်း၊ ထိုအာရုံခြောက်ပါးလျှင် အာရုံရှိသောစိတ်တို့ကို ဝေဇာန်သောအားဖြင့်၎င်း၊

ပေါင်း၍ယူအပ်သောကြောင့် အာရမ္မဏသင်္ခဟဟုခေါ်၏။

မေး။ ရူပါရမ္မဏံ ၌ ရူပ၏အဓိပ္ပါယ်နှင့် အာရမ္မဏ၏အဓိပ္ပါယ်တို့ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ အဆင်းဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ ရောက်သည်ရှိသော် စိတ်၌ဖြစ်သောအလိုကို ပြတတ်သောကြောင့် ရူပဟုခေါ်ပါသည်။

အားနည်းသော ယောက်ျားသည် တောင်ဝှေးသည်ကို စွဲကိုင်အပ်သကဲ့သို့ စိတ်၊စေတသိက်တို့သည် စွဲကိုင်အပ်သောကြောင့် အာရမ္မဏမည်၏။ (တနည်း) စိတ်၊စေတသိက်တို့သည် လာ၍ မွေ့လျော်ရာဖြစ်သောကြောင့် အာရမ္မဏဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ ဂန္ဓနှင့် ရသတို့၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ မိမိ၏ တည်ရာဝတ္ထုကို“ဤနေရာ၌ ရှိ၏ ”ဟု ဂုံးတိုက်သကဲ့သို့ ပြတတ်သောကြောင့် ဂန္ဓဟုခေါ်ပါသည်။ သတ္တဝါတို့သည် သာယာအပ်သောကြောင့် ရသဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ တဇ္ဇပစ္စုပ္ပန် ၌ ပစ္စုပ္ပန်အပြားနှင့် ယူရမည့် ပစ္စုပ္ပန်ကိုရေးပါ။

ဖြေ။ ပစ္စုပ္ပန်သည် ခဏပစ္စုပ္ပန်၊ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်၊ သန္တတိပစ္စုပ္ပန်၊ ဟုသုံးမျိုး ရှိပါသည်။ ထိုတွင် ဤ၌ ခဏပစ္စုပ္ပန်ကိုယူရပါသည်။

မေး။ ကာလဝိမုတ်မည်သောတရားတို့ကို အကြောင်းနှင့်တကွ ရေးခဲ့ပါ။

၉၂

ဖြေ။ ပျက်စီးခြင်းမရှိသောကြောင့်၎င်း၊ အတိတ်စသောကာလ၏ အစွမ်းအားဖြင့် မဆိုထိုက်သောကြောင့်၎င်း၊ နိဗ္ဗာန်နှင့်ပညတ်ကို ကာလဝိမုတ်ဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ မနောဒွါရိကစိတ္တာနံ (ပ) ယထာရဟမာရမ္မဏံ ဟောတိ-၌ ယထာရဟ ၏အဓိပ္ပါယ်ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ကာမာဝစရဇော၊ အဘိညာဉ်ဇောမှကြွင်းသောမဟဂ္ဂုတ်စသောဇောတို့အား လျော်စွာအာရုံပြုခြင်းကို ယထာရဟဟုဆိုပါသည်။

မေး။ မနောဒွါရိကစိတ်တို့၏ အာရုံကို ယထာရဟဟု အသီးအသီးခွဲခြားပြပါ။

ဖြေ။ ဟသိတုပ္ပါဒ်ကြည်သော ကာမာဝစရဇောတို့သည် ပစ္စုပ္ပန်၊အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ကာလဝိမုတ်ဖြစ်သော အာရုံ(၆)ပါးကို အာရုံပြု၏။

ဟသိတုပ္ပါဒ်သည် ပစ္စုပ္ပန်၊အတိတ်၊အနာဂတ်ဖြစ်သောအာရုံ(၆)ပါးကို အာရုံပြုပါသည်။

အဘိညာဉ်ဇောသည် ပစ္စုပ္ပန်၊ အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ကာလဝိမုတ်ဖြစ်သော အာရုံ(၆)ပါးကို ထိုက်သည်အားလျော်စွာ အာရုံပြု၏။

ကြွင်းသောမဟဂ္ဂုတ်၊လောကုတ္တရာဇောသည် အတိတ်၊ကာလဝိမုတ်ဖြစ်သော အာရုံ(၆)ပါးကို ထိုက်သည်အားလျော်စွာ အာရုံပြု၏။

မေး။ ဒွါရဝိမုတ္တာနန္တ စသောပါဠိ၌ ယထာသမ္ဘဝံ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို အကျဉ်းချုပ်ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ထိုထိုဘုံ၌ဖြစ်ကုန်သော ပဋိသန္ဓေ၊ ဘဝင်၊ စုတိစိတ်တို့၏

ထိုထိုဒွါရတို့ဖြင့်ယူအပ်သော အာရုံသည်တို့၏အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်သင့်သည်အားလျော်စွာဖြစ်ခြင်းကို ယထာသမ္ဘဝဟု ဆိုပါသည်။

(အဓိပ္ပါယ်အကျယ်)

ကာမာဝစရပဋိသန္ဓေ၊ဘဝင်စိတ်တို့သည် ခြောက်ဒွါရဖြင့်ယူအပ်သော ပစ္စုပ္ပန်၊အတိတ်ဖြစ်သော ကမ္မနိမိတ် ပဉ္စာရုံကို အာရုံပြု၏။

ကာမစုတိသည် ခြောက်ဒွါရဖြင့်ယူအပ်သော အတိတ်ဖြစ်သော ကမ္မနိမိတ် ပဉ္စာရုံကို အာရုံပြုပါသည်။

ကာမပဋိသန္ဓေ၊ဘဝင်၊စုတိစိတ်တို့သည် မနောဒွါရဖြင့်ယူအပ်သော အတိတ်ကမ္မနိမိတ် ဓမ္မာရုံကို၎င်း၊ မနောဒွါရဖြင့်ယူအပ်သော ပစ္စုပ္ပန်ဧကန် ဂတိနိမိတ်ဖြစ်သော ရူပါရုံကိုသာ၎င်း အာရုံပြု၏။

မဟဂ္ဂုတ်ပဋိသန္ဓေတို့တွင် ရူပပဋိသန္ဓေ၊ဘဝင်၊စုတိနှင့် အာကာ၊အာကံ ပဋိသန္ဓေ၊ဘဝင်၊စုတိစိတ်တို့သည် မနောဒွါရဖြင့် ယူအပ်သော ပညတ်ကမ္မနိမိတ် ဓမ္မာရုံကိုသာ အာရုံပြုပါသည်။

ဝိညာ , နေဝါ အရူပပဋိသန္ဓေ၊ဘဝင်၊စုတိစိတ်တို့သည် မနောဒွါရဖြင့်ယူအပ်သော အတိတ်ကမ္မနိမိတ်ဓမ္မာရုံကို အာရုံပြုပါသည်။

မေး။ ယေဘုယျေန ဘဝန္တရေ၌ ဘဝန္တရအရ ယူရမည်ဘဝကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ဘဝအရ အခြားမရှိလွန်ခဲ့ပြီးသော(အတိတာနန္တရ)ဘဝကို ယူရပါသည်။

(ဆဒ္ဓါရဂ္ဂဟိတံအရ သေခါနီးကာလ၌ ဖြစ်သော ဆဒ္ဓါရိကဇောကိုယူ)

မေး။ နာမ်တရားလုံးဝမရှိသော အသညသတ်ဘုံသားတို့၏ စုတိသည် ဆဒ္ဓါရဂ္ဂဟိတံ-အရ ခြောက်ဒွါရဖြင့် အာရုံကိုယူနိုင် /မယူနိုင်ရေးခဲ့ပါ။

၆၄

ဖြေ။ ယေဘုယျနသဒ္ဓါဖြင့် အထူးပြု၍ဆိုခြင်းသည် အသညသတ်စုတိကို စင်စေလိုသောအားဖြင့် ဆိုထားသောကြောင့် ခြောက်ဒွါရဖြင့် မယူနိုင်ပါ။

မေး။ အသညသတ်ဘုံမှစုတေသောသတ္တဝါတို့၏ ပဋိသန္ဓေသည် အဘယ်ကို အာရုံပြုပါသနည်း။

ဖြေ။ အသညသတ်ဘုံသို့မရောက်မှီ ရှေးရှေးဘဝကပြုခဲ့၍ ပဋိသန္ဓေကျိုးပေးခွင့်ကြုံသော အပရာပရိယဝေဒနိယကံသည် ဖြစ်စေအပ်သောကံ၊ ကမ္မနိမိတ်၊ ဂတိနိမိတ်သုံးပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးကို အာရုံပြု၏။

မေး။ အနာဂတ်အာရုံသည် ပဋိသန္ဓေစိတ်၏အာရုံ အဘယ်ကြောင့် မဖြစ်နိုင်ပါသနည်း။

ဖြေ။ အနာဂတ်အာရုံသည် အတိတ်ကံ၊ ကမ္မနိမိတ်တို့ကဲ့သို့ ခံစားပြီးသည်လည်း မဟုတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်ကမ္မနိမိတ်၊ ဂတိနိမိတ်တို့ကဲ့သို့ ထင်ခြင်းသို့ ရောက်သောအာရုံလည်း မဟုတ်သောကြောင့် အနာဂတ်အာရုံသည် ပဋိသန္ဓေ၏အာရုံမဖြစ်နိုင်ပါ။

မေး။ သမ္မထာပိ ကာမာဝစရာရမ္မဏာနေဝဉ္စ သမ္မထာပိအရကိုရေးပါ။

ဖြေ။ သမ္မထာပိအရ ခြောက်ဒွါရ၌ဖြစ်သောစိတ်၊ ခြောက်ဒွါရမှလွတ်သောစိတ်၊ အာရုံခြောက်ပါးရှိသောစိတ်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းကို ယူရပါသည်။

မေး။ တဒါရုံကောဒသ၊ ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်တို့၏ ကာမတရားကို အာရုံပြုရာ၌ ကာလအားဖြင့် ခွဲခြားရေးသားခဲ့ပါ။

ဖြေ။ တဒါရုံကောဒသတို့သည် သန္တီရဏစသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်သောအခါပညာရုံ ကာမတရားကို အာရုံပြုပါသည်။

ပဋိသန္ဓေစသည်တို့၏အစွမ်းအားဖြင့်ဖြစ်သောအခါ အာရုံခြောက်ပါး ဟူသော ကာမတရားကို အာရုံပြုပါသည်။

ဟသီတုပ္ပါဒ်စိတ်၏ အာရုံ

ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်ရန် လျှောက်ပတ်သောအရပ်ကိုမြင်၍ နှစ်သက် သော ရဟန္တာ၏ဟသီတုပ္ပါဒ်စိတ်သည် ရူပါရုံကို အာရုံပြုပါသည်။

ဘဏ္ဍာဝေဘန်ရာအရပ်၌ ကျယ်လောင်သောအသံကိုကြား၍ ဤကဲ့ သို့သော လောလုပ္ပတဏှာကို ငါပယ်အပ်ပြီးပြီဟု နှစ်သက်ဝမ်းမြောက် သော ရဟန္တာ၏ ဟသီတုပ္ပါဒ်စိတ်သည် သဒ္ဓါရုံကို အာရုံပြုပါသည်။

အမွှေးနံ့သာစသည်တို့ဖြင့် စေတီကိုပူဇော်သောအခါ နှစ်သက် ဝမ်း မြောက်သော ရဟန္တာ၏ ဟသီတုပ္ပါဒ်စိတ်သည် ဂန္ဓာရုံကို အာရုံပြုပါ သည်။

အရသာနှင့်ပြည့်စုံသောဆွမ်းကို သီတင်းသုံးဖော်တို့နှင့်ဝေဘန်၍ သုံးဆောင်သောအခါ နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်သောရဟန္တာ၏ ဟသီတုပ္ပါဒ် စိတ်သည် ရသာရုံကို အာရုံပြုပါသည်။

အာဘိသမာဓာရိကဝတ်ကို ဖြည့်ကျင့်သောအခါ နှစ်သက်ဝမ်း မြောက်သောအခါ ရဟန္တာ၏ ဟသီတုပ္ပါဒ်စိတ်သည် ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို အာရုံ ပြုပါသည်။

ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်စသည်တို့ဖြင့် ယူအပ်သောကာမာဝစရတရားကို အာရုံပြု၍ နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်သော ရဟန္တာ၏ ဟသီတုပ္ပါဒ်စိတ်သည် ဓမ္မာရုံကို အာရုံပြုပါသည်။

၉၆

မေး။ အကုသိုလ်ဒွါဒသ၊ ဉာဏဝိပဿနာ ကာမဝစရဇော(၈)ခုတို့သည် အဘယ်ကြောင့် လောကုတ္တရာတရားကို အာရုံမပြုပါသနည်း။

ဖြေ။ ၎င်းစိတ်တို့သည် မိုက်မဲသည်ဖြစ်၍ ဉာဏ်မရှိသောကြောင့် လောကုတ္တရာတရားကို အာရုံမပြုနိုင်ပါ။
(မှတ်ချက်) ဉာဏ်မရှိသူများ မဂ်၊ဖိုလ်၊နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံမပြုနိုင်)

မေး။ လောကုတ္တရာဝိမုတ္တသမ္မာရမ္ပဏာနိ ဌ (၂၀)သောစိတ်တို့၏ အာရုံပြုပုံကို အသီးအသီးခွဲခြားရေးသားပါ။

ဖြေ။ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ်(၄)ပါးတို့သည် ကာမတရားတို့ကို အာရုံပြု၍ မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်သောအခါ၊ သာယာသောအခါ၊ နှစ်သက်သောအခါ၌ ကာမတရားကို အာရုံပြုပါသည်။

မဟဂ္ဂုတ်တရားတို့ကို မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်သောအခါ နှစ်သက်သောအခါ၊ သာယာသောအခါ မဟဂ္ဂုတ်တရားကို အာရုံပြု၏။

ပညတ်တရားကို အာရုံပြု၍ မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်သောအခါ၊ နှစ်သက်သောအခါ၊ သာယာသောအခါ ပညတ်တရားကို အာရုံပြု၏။

ဒိဋ္ဌိဂတဝိပဿနာစိတ်(၄)ပါးတို့သည် ကာမ၊မဟဂ္ဂုတ်၊ပညတ်တရားတို့ကို အာရုံပြု၍ သာယာနှစ်သက်သောအခါ ကာမ၊မဟဂ္ဂုတ်၊ပညတ်တရားတို့ကို အာရုံပြုပါသည်။

ဒေါသမူစိတ်(၂)ပါးတို့သည် ပြစ်မှားခြင်း၊နုလုံးမသာယာခြင်းတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်ဖြစ်သောအခါ ကာမ၊မဟဂ္ဂုတ်၊ပညတ်တရားတို့ကို အာရုံပြုပါသည်။

ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်စိတ်သည် အာရုံကို မဆုံးဖြတ်နိုင်သည်၏အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်သောအခါ ကာမ၊မဟဂ္ဂုတ်၊ပညတ်တရားကို အာရုံပြု၏။

ဥဒ္ဓစ္စသဟုတ်စိတ်သည် ယုံလွှင့်ခြင်း၊ မငြိမ်သက်ခြင်း၏အစွမ်း
အားဖြင့် ဖြစ်သောအခါ ကာမ၊မဟဂ္ဂုတ်၊ပညတ်တရားကို အာရုံပြု
ပါသည်။

မဟာကုသိုလ်၊ မဟာကြိယာဉာဏဝိပဿနာပုယုတ်စော(၈)ခုတို့သည် ပုထု
ဇဉ်၊ သေက္ခ၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့အား မရှိမသေလှူခြင်း၊ဆင်ခြင်ခြင်း
တရားနာခြင်းစသည်တို့၌ ကာမတရားကိုအာရုံပြု၍ ဖြစ်သောအခါ
ကာမတရားကို အာရုံပြုပါသည်။

အဝါးဝစ္စာလေ့လာအပ်ပြီးသော ရာဇာတို့ကို ဆင်ခြင်သောအခါ
မဟဂ္ဂုတ်တရားတို့ကို အာရုံပြုပါသည်။

ပထဝီကသိုဏ်းစသည်တို့၌ ပရိကမ်စသည်ပြုသောအခါ ပညတ်
တရား ကို အာရုံပြုပါသည်။

မေး။ မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်(၄)ခု၊ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်စိတ်သည်
အဘယ်ကြောင့် အရဟတ္တမဂ်+ဖိုလ်ကို အာရုံမပြုပါသနည်း။

ဖြေ။ ပုထုဇဉ်၊ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏သန္တာန်၌သာလျှင် ဖြစ်သောကြောင့်
အာရုံမပြုနိုင်ပါ။

မေး။ ပုထုဇဉ်တို့သည် အရိယာတို့၏စိတ်ကို သိနိုင်/မသိနိုင် အကြောင်း
နှင့်တကွ ရေးပါ။

ဖြေ။ ပုထုဇဉ်တို့သည် အရိယာတို့၏ သီးခြားပုဂ္ဂလိကဖြစ်သော မဂ်ဖိုလ်
စိတ်တို့ကို မသိနိုင်ပါ။

(အကြောင်းကား) ထိုမဂ်စိတ်၊ဖိုလ်စိတ်ကို မရဘူးသေးသောကြောင့်
ဖြစ်ပါသည်။

၉၈

(မှတ်ချက်) အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော လောကီစိတ်ကို ကား သိနိုင်ပါသည်။

မေး။ ပုထုဇဉ်သည်တို့သည် သောတာပန်သည်တို့၏စိတ်ကိုမသိနိုင်ဘဲ လျက် အဘယ်ကြောင့် “အရဟတ္တမဂ္ဂဖလဝန္တိတသဗ္ဗာရမ္မဏာနိ” ဟု ဆိုရပါသနည်း။

ဖြေ။ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မိမိ မိမိ၏ မဂ်ဖိုလ်ကိုဆင်ခြင်သောအခါ ၌၎င်း၊ သုတစ်ပါးသန္တာန်၌ရှိသော မဂ်ဖိုလ်လျှင် အာရုံရှိသော အဘိညာဉ် ဖြင့် ပရိကမ်ပြုရာအခါ၌၎င်း၊ အဘိညာဉ်စိတ်ဖြင့်ပင် မဂ်ဖိုလ်တို့ကို ပိုင်းခြား၍သိသောအခါ၌၎င်း၊ မိမိ၏၎င်း၊ မိမိနှင့်အဆင့်တူသောသေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၎င်း၊ အောက်ဖြစ်သောသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၎င်း၊ မဂ်ဖိုလ် တို့ကို အာရုံပြု၍ ကုသိုလ်စောများဖြစ်နိုင်သောကြောင့် “အရဟတ္တမဂ္ဂ ဖလဝန္တိတသဗ္ဗာရမ္မဏာနိ” ဆိုရပါသည်။

(အရဟတ္တမဂ်ဖိုလ်ကိုသာ ကြည့်ရပါသည်ဟု ခိုလိုပါသည်)

မေး။ မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်(၄)ပါး+ကုသိုလ်အဘိညာဉ်တို့သည် အာရုံ အားလုံးကို အာရုံပြုပုံကို(သဗ္ဗာရမ္မဏာဖြစ်ပုံကို) ရေးပါ။

ဖြေ။ ပုထုဇဉ်၊ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ရိုသေစွာအလှူပေးခြင်း၊ ဆင်ခြင် ခြင်း၊ တရားနာခြင်း၊ သင်္ခါရတရားတို့ကိုသုံးသပ်ခြင်း၊ ကသိုဏ်းပရိကမ် ပြုခြင်း စသည်တို့၌၎င်း၊ ထိုထိုကာမအာရုံစသည်တို့၌ဖြစ်ကုန်သော အဘိညာဉ်တို့၏ ပရိကမ်ပြုရာအခါ၌၎င်း၊ ဂေါတြဘူ၊ ဝေါဒါန်စိတ်ဖြစ်ရာ အခါ၌၎င်း၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်စသည်တို့ဖြင့် ဖူးပါရုံစသည်တို့ကို သိသောအခါ၌၎င်း၊ ငါးပါးသောစိတ်တို့သည် ကာမ၊ မဟဂ္ဂုတ်၊ ပညတ်၊

အောက်အောက်မင်စိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသော အလုံးစုံသောအာရုံကို အာရုံပြုပါသည်။

မေး။ သမ္မထာပိ သမ္ဗာရမ္မဏာနိ ဌ သမ္ဗာရမ္မဏအရကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ကာမာဝစရ၊ မဟဂ္ဂုတ်၊ လောကုတ္တရာတရားကိုးပါးဟူသော အာရုံ အားလုံးကို ယူရပါသည်။

မေး။ လောကုတ္တရာဝဇ္ဇိတသမ္ဗာရမ္မဏာနိ နှင့် သမ္မထာပိ သမ္ဗာရမ္မဏာနိ တို့၌ သမ္ဗာရမ္မဏာနိနှစ်ခုအထူးကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ လောကုတ္တရာဝဇ္ဇိတသမ္ဗာရမ္မဏာနိ ၌ သပ္ပဒေသ သမ္ဗာရမ္မဏအာရုံ ကို ရပါသည်။ သမ္မထာပိ သမ္ဗာရမ္မဏာနိ၌ နိပ္ပဒေသ သမ္ဗာရမ္မဏအာရုံ ကို ရပါသည်။ ဤသို့ထူးပါသည်။

မေး။ သမ္မထာပိ သမ္ဗာရမ္မဏာနိ ၌ (၆)ပါးသောစိတ်တို့၏ အလုံးစုံသော အာရုံကို အာရုံပြုနိုင်ရာအခါကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ မဟာကြိယာဉာဏသမ္ဗယုတ်စိတ်(၄)ခု၊ ကြိယာအဘိဉာဉ်အားဖြင့် ငါးပါးသောစိတ်တို့သည် သမ္ဗညုတဉာဏ်စသည်တို့၏အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်သောအခါ အလုံးစုံသောအာရုံကို အာရုံပြုပါသည်။

ဝုဋ္ဌာသည် ထိုထိုသမ္ဗညုတဉာဏ်စသည်တို့၏ ရှေ့သွားဖြစ်သော အခါ အလုံးစုံသောအာရုံကို အာရုံပြုပါသည်။

မေး။ ဝိညာ၊ နေဝါဟူသော (၆)ပါးသောစိတ်တို့သည် အဘယ်ကြောင့် မဟဂ္ဂုတ်တရားကိုသာ အာရုံပြုပါသနည်း။

၁၂၀

ဖြေ။ ဝိညာ၊ နေဝါဟူသော ခြောက်ပါးသောစိတ်တို့သည် ပထမအရူပ၊ တတိယအရူပစိတ်လျှင် အာရုံရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် မဟဂ္ဂုတ်တရားကိုသာ အာရုံပြုပါသည်။

မေး။ ကာမာဝစရတရားကို အဘယ်ကြောင့် ပရိတ္တဟုခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ကာမာဝစရတရားသည် မဟဂ္ဂုတ်စသည်တို့ကို ထောက်၍ နည်းသော အာနုဘော်ရှိသည်ဖြစ်၍ ထက်ဝန်းကျင်မှ ပိုင်းဖြတ်အပ်သကဲ့သို့ ဖြစ်သောကြောင့် ပရိတ္တဟုခေါ်ပါသည်။

“ဝတ္ထုသင်္ဂဟအဖွင့်”

မေး။ ဝတ္ထုသင်္ဂဟေ ဌံ ဝတ္ထု၏အဓိပ္ပါယ်နှင့် ဝတ္ထုသင်္ဂဟ၏အဓိပ္ပါယ်ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ စိတ်၊စေတသိက်တို့၏မှီရာအဖြစ်ဖြင့် စိတ်၊စေတသိက်တို့၏နေရာ ဖြစ်သောကြောင့် ဝတ္ထုဟုခေါ်ပါသည်။

ဝတ္ထုတို့ကို ဝေဖန်သောအားဖြင့်၎င်း၊ ထိုဝတ္ထုကိုမှီ၍ဖြစ်သော စိတ်၊ စေတသိက်တို့ကို ပိုင်းခြားသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့်၎င်း၊ ပေါင်း၍ယူရာ ဖြစ်သောသင်္ဂဟသည် ဝတ္ထုသင်္ဂဟမည်၏။

မေး။ ကာမဘုံ၌ အဘယ်ကြောင့် ဝတ္ထုရုပ်(၆)ပါးလုံးကို ရနိုင်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ကာမဘုံ၌သာ ဣန္ဒြေပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်ကို ရအပ်ရနိုင်သောကြောင့် ဝတ္ထုရုပ်ခြောက်ပါးလုံးကို ရနိုင်ပါသည်။

မေး။ ကာနိ၊ ကာမလောကေ သဗ္ဗာနိပိ-၌ ပိသဒ္ဓါဖြင့် ပြအပ်သောအဓိပ္ပါယ်ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ပိသဒ္ဓါဖြင့် ဧစ္စန္ဓပုဂ္ဂိုလ်၊ ဧစ္စဗဓိရစသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် စက္ခုဝတ္ထု၊ သောတဝတ္ထုစသည်တို့ကို မရနိုင်ပုံကို ပြပါသည်။

မေး။ ရူပဘုံ၌ ဃာန၊ဇိဂါ၊ကာယဝတ္ထုသုံးပါးတို့ကို အဘယ်ကြောင့် မရပါသနည်း။

ဖြေ။ ရူပဗြဟ္မာတို့သည် ကာမဝိရာဂဘာဝနာ၏အစွမ်းဖြင့် ဂန္ဓ၊ရသ၊ ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံတို့၌ တပ်ခြင်းကင်းရကား ထိုအာရုံသုံးမျိုးလျှင် အာရုံရှိသော ပဿာဒတို့၌လည်း တပ်ခြင်းကင်းသောကြောင့် ဃာန၊ဇိဂါ၊ကာယဝတ္ထုသုံးပါးတို့ကို မရနိုင်ပါ။

မေး။ ရူပဘုံ၌ စက္ခု၊ သောတဝတ္ထု(၂)ပါးကို အဘယ်ကြောင့် ရနိုင်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ဘုရားဖူးခြင်း၊ တရားနာခြင်းစသည်အကျိုးငှါ စက္ခု၊သောတနှစ်ပါးတို့၌ တပ်ခြင်းမကင်းသောကြောင့် ရနိုင်ပါသည်။

မေး။ အရူပဘုံ၌ ဝတ္ထုခြောက်ပါးလုံး အဘယ်ကြောင့် မရပါသနည်း။

ဖြေ။ ရူပဝိရာဂဘာဝနာ၏အစွမ်းဖြင့် အရူပဘုံ၌ အချင်းခပ်သိမ်းရုပ်ဖြစ်ခြင်း မရှိသောကြောင့် ဝတ္ထု(၆)ပါးလုံးမရနိုင်ပါ။

မေး။ ပဉ္စဝိညာဏဓာတုယော၌ အဘယ်ကြောင့် ဓာတ်ဟုခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ သတ္တုလည်းမဟုတ်၊စိဝလည်းမဟုတ်သောကြောင့်ဓာတ်ဟုခေါ်ပါသည်။

၁၀၂

မေး။ အဘယ်ကြောင့် မနောဓာတ်ဟုခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ သိခြင်းမျှသာဖြစ်၍ သတ္တ၊ ဇီဝမဟုတ်သောကြောင့် မနောဓာတ်မည်၏။

မေး။ အဘယ်ကြောင့် မနောဝိညာဏဓာတ်ခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ မနောဓာတ်၊ ပဉ္စဝိညာဏဓာတ်တို့ထက် ထူးသောသိခြင်းကိုစွန့်၍ ယှဉ်သည်ဖြစ်၍ သတ္တ၊ ဇီဝမဟုတ်သောကြောင့် မနောဝိညာဏဓာတ် ခေါ်ပါသည်။ (တနည်း) စိတ်၏ ဝိညာဏဓာတ်ဖြစ်သောကြောင့် မနောဝိညာဏဓာတ်မည်၏။

မေး။ တဒါရုံကောဒသတို့သည် အဘယ်ကြောင့် အရူပဘုံ၌ မဖြစ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ စက္ခုစသောဒွါရတို့၌ မဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ ကိစ္စမရှိသောကြောင့်၎င်း၊ မဖြစ်ပါ။

မေး။ ရူပဘုံ၌ ဒေါသမူဒွေးကို အဘယ်ကြောင့် မရပါသနည်း။

ဖြေ။ ဒေါသသည် နီဝရဏအနိက္ခာတန်ဖိုမှ ကင်းမျှမရှိသောကြောင့်(ဝါ) နီဝရဏအနိက္ခာတန်ဖိုမှလွတ်သော ဒေါသမည်သည် မရှိသောကြောင့် မရနိုင်ပါ။ (အရူပဘုံ၌မေးလျှင်လည်း အတူတူပင်)

မေး။ သောတာပတ္တိမဂ်ကို အရူပဘုံ၌ အဘယ်ကြောင့် မရပါသနည်း။

ဖြေ။ အရူပဘုံ၌ သူတစ်ပါးထံမှ တရားနာရခြင်းဟူသော ပရတောယောသ ပစ္စည်းမရှိသည်ဖြစ်၍ သာဝကများမဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့သည်လည်း လူ့ဘုံမှအခြားသောဘုံတို့၌ မဖြစ်သော

ကြောင့်၎င်း၊ မရနိုင်ပါ။

မေး။ အရူပဘုံ၌ ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ် အဘယ်ကြောင့် မရပါသနည်း။

ဖြေ။ အရူပဘုံ၌ ရူပကာယမရှိသောကြောင့် ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်ကို မရနိုင်ပါ။

မေး။ ရူပါဝစရစိတ်တို့ကို အရူပဘုံ၌ အဘယ်ကြောင့် မရပါသနည်း။

ဖြေ။ အရူပဗြဟ္မာတို့သည် ရူပဝိရာဂဘာဝနာ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ထိုရုပ်
လျှင်အာရုံရှိသော ဗျာဓိတို့၌ တပ်ခြင်းကင်းသောကြောင့် မရပါ။

မေး။ အဝသေသာ (ပ) နိဿာယဝါ အနိဿာယဝါ ၌ အဘယ်အခါမှီ၍
အဘယ်အခါ မမှီပါသနည်း။

ဖြေ။ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ ဟဒယဝတ္ထုကိုမှီ၍၊ စဟေဝေါကာရ
ဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ ဟဒယဝတ္ထုကို မမှီပါ။

ပကိဏ္ဏံပိုင်း အဓိပ္ပါယ်အဖွင့် ပြီး၏
တထေဿကံ နိဗ္ဗာန်ကျော်ကြားပြီ

